

R

aioraja

Kymmenen

Huotta

Tammikuu

1915

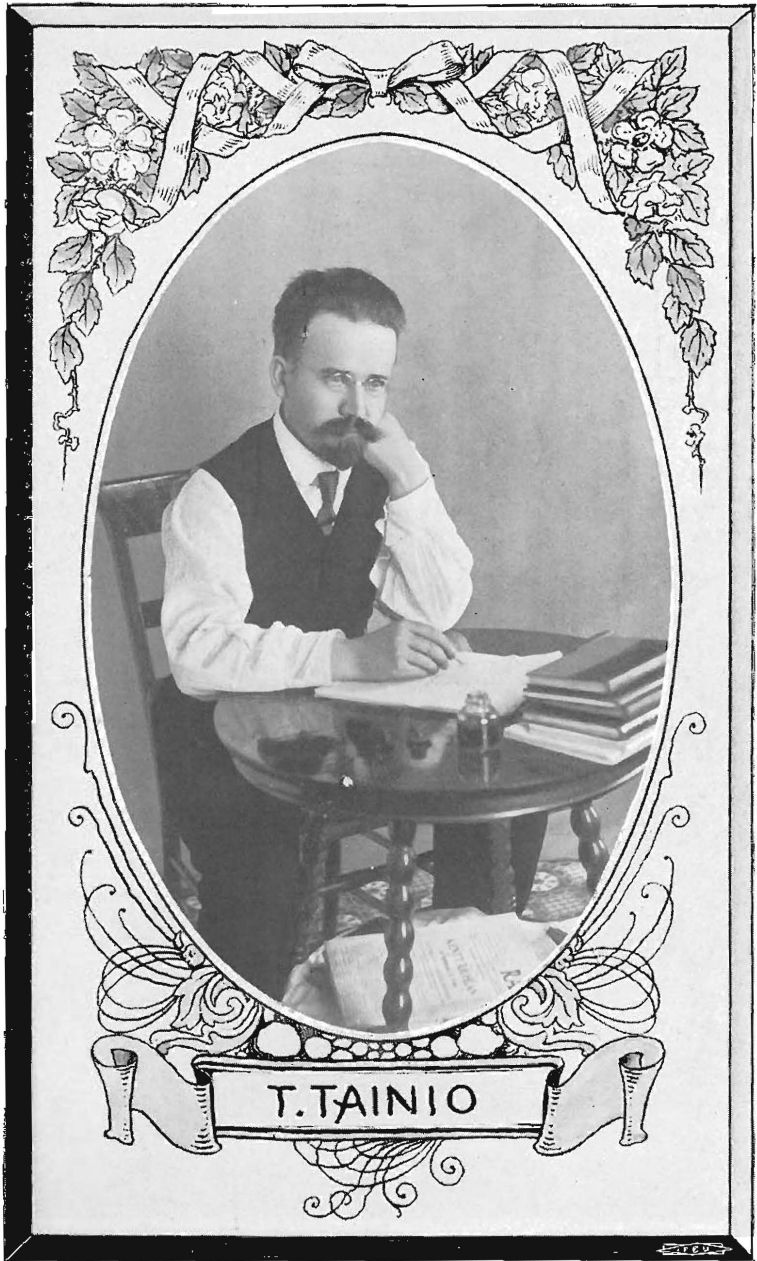
Hullu yritys

UMMALLISISSA olosuhteissa voidaan sanoma-lehtiä perustaa, mutta ei sitä kummallisemmissa kuin Raivaaja perustettiin. Se oli oikein hullun yritys, jonka "järkevät ihmiset" tuomitsivat heti kapaloonsa tukehtumaan. Mutta luja usko voi vuoria siirtää, sanotaan sanassa ja tässä yrityk-sessä se piti paikkansa, sillä uskon voimalla Rai-vaaja pystyyn pantiin ja menestymään saatiin, kaikista yli-voimaisilta näyttävistä esteistä huolimatta.

Työmies, koko Amerikan suomalaisten sekalaisten sosia-listien äänenkannattaja, oli muutama kuukausi aikasemmin lakannut kannatuksen puutteessa ilmestymästä naapurikau-pungissa Worcesterissa. Tosin se oli vironnut uudelleen henkiin Hancockissa, mutta siipirikkona sittenkin ja sikäläis-ten "päivälehteläisten" avulla, — kuuluihan muistaakseni Päivälehdessä päätoimittaja silloin Työmiehen johtokuntaan. Idän työväenyhdistykset olivat menettäneet ainakin jonkun verran rahojaan Työmiehessä ja, mikä vielä pahempi, olivat menettäneet uskonsa itsenäisen, tiukasti sosialistisen työväen lehden menestymismahdollisuuksiin. Eihän ihme, jos sanot-tiin: "kun 'Työmies' ei menestynyt Worcesterissa koko maan suomalaisten tukemana, niin kuinka Fitchburgin suomalaiset, joista ei suurikaan osa ollut sosialisteja edes nimeksikään, saisivat yksinään lehden menestymään, varsinkin kun sa-massa kaupungissa, samassa talossa ja samassa kerroksessa ilmestyi "rikkaan Heissonin" vanha ja tuttu Pohjan Tähti, joka oli saavuttanut hyvän maineen ja suuren levikin; työ-väenyhdistyksetkään eivät uskalla ostaa sen osakkeita, kun sille käy kuitenkin samoin kuin Työmiehelle Worcesterissa ja mitenkäs se ilman rahoja edes alkuunkaan pääsisi." Niin ajateltiin, niin sanottiin ja sen mukaan toimittiinkin. Toiset vielä lisäsivät, että on suorastaan väärin ryhtyä sellaiseen

mielettömään yritykseen, kun Työmies Hancockissa samaan aikaan olisi vielä tarvinnut *kaikkien kaiken kannatuksen*. Siten minulle yksityiskirjeissä kirjoitettiin.

Paljohan näissä vastaväitteissä perää oli, ja sellaiselle asian täytyikin näyttää sivullisille, jotka eivät paremmin tunteet olosuhteita. Mutta lehden perustajat toimivat vastaväitteistä ja epäilyksistä huolimatta siksi rivakasti, että lehti alkoi ilmestyä kaikkien hämmästykseksi ennenkuin kukaan sitä ehti odottaakaan ja kokonaan välittämättä siitä, ostaisivatko Idän työväenyhdistykset osakkeita tai ei; siihen ei kovin suurta huomiota kiinnitetty. Ja kun lehti ilmestyi säännöllisesti eikä rahapulaansa valitellut, pikemminkin kehahteli menestystään ja asemaansa, niin eihän sitä enää ainakaan estää voinut. Sitäpaitsi sattui seikkoja, jotka houkuttelivat sitä tilaamaankin. Ja niin alkoi kuin alkoikin uusi yritys menestyä, sillä sen menestyksen perustaksi olikin laskettu tilausmaksut eikä osastojen aatteellinen tai rahallinen kannatus.

Työväenyhdistysten kannatus ei siihen aikaan Amerikassa merkinnyt kymmenettä osaa siitä miksi sitä huudettiin. Sitä osottaa esimerkiksi se, että Työmiehellä, jolla piti olla koko maan suomalaisten työv. yhdistysten kannatus, oli ai-noastaan noin 600 tilaajaa minun tullessani sen toimitukseen, maaliskuussa 1904. Kaiketi se sen verran olisi tilaajia saanut ilman yhdistysten kannatustakin. Voisin väittää, että sen tilaajamäärä olisi ollut ilman yhdistysten kannatusta suurempikin, sillä siitä oli enempi haittaa kuin hyötyä sellaisena aikana, jolloin yksi yhdistys veti yhtäälle, toinen toisaalle, eikä siinä keskivaiheilla rimpuillessa voinut ketään tyydyttää, joten tuo nimellinen kannatus tuotti velvotuksia ja sekaannusta ilman vastaavaa hyötyä. Raivaaja ei saanut eikä etsinyt kannatusta muilta kuin sellaisilta, jotka sen kannan sellaisenaan hyväksyivät. Sitä ei sitonut eikä saanut sitoakaan muu kuin sosialidemokratinen ohjelma, se sai rohkeasti letkautella ketä tahansa, kulkivatpa millä nimellä hyvänsä, ja se olikin yksi sen menestyksen perusehdoista.

Sitä täytyi edes pelätä niiden, jotka sitä eivät rakastaneet. Se uskalsi häikäilemättä hätyyttää vastustajien kassakaappeja eli paremmin sanoen heidän epärehellistä bisnespolitiikkaansa, mikä olikin niin kipeä paikka, että aina pääsi paha älähdys kun siihen koski. Luonnollisesti, sillä sehän oli heidän voimansa ja valtansa lähde. Amerikan suomalaisia sosialistisyöjiä vastaan arvelisin sen vieläkin olevan parhaan lääkkeen.

Mitä taas Pohjan Tähteen tuli kilpailijana, niin sitä eivät Raivaajan perustajat pelänneet vähän vähäistäkään. Siitäkin voipi sanoa, että ilman Pohjan Tähteä ei Raivaajaa olisi syntynytkään ja ilman sitä ei se olisi niin hyvin menestynyt. Tämän ohella voipi samalla huomauttaa, että Työmiehen lakkaaminen ja siirtyminen Hancockiin oli myöskin Raivaajalle edullista, joten kaikki ne syyt, joiden perusteella Raivaajan menestystä epäiltiin, olivatkin oikeastaan sen menestymisen perustajat.

Heisson myönsi kerran minulle Raivaajan perustamisen jälkeen, että hän katuu kahta tyhmyyttään, sitä että minut Pohjan Tähteen otti ja sitä että minut siitä erotti. Niissä lieneekin ollut katumista, sillä ne molemmathan Raivaajan perustamisen aiheuttivat. Olisi kaikei Itään sosialistinen työväen lehti muutenkin perustettu, mutta ilman näitä Heissonin tyhmyyksiä olisi se epäilemättä vielä viipynyt joitakuita vuosia eikä menestys olisi ollut sittenkään niin suuremmoinen kuin Raivaajalla on ollut sen pihtisyntymisestä huolimatta. Sillä jos uusi lehti joskus olisi syntynyt, olisi se varmastikin joutunut New Yorkiin ja siellä tuskin vieläkään, kymmenen vuoden kuluttua, saataisi sosialistista lehteä menestymään. Siinä suhteessa oli ja on Fitchburg edelleenkin ainoa sopiva paikka Idässä. Sen huomasin jo Työmiehen eläissä Worcesterissa ja jo silloin puhuin sen sinne muuttamisesta, mutta se oli mahdotonta rahallisista syistä. Ja hyvä oli, että se siirtyi Hancockiin, sillä siten syntyi molemmille elämisen mahdollisuudet.

Raivaajan menestykselle oli tuiki tärkeätä, että olin saanut sitä ennen selittää vapaasti sosialismia Pohjan Tähdessä 3,000—4,000 suuruiselle lukijakunnalle. Pohjan Tähdessä ollessani selvästi huomasin, miten vastaanottavaista suomalainen työväki oli sosialismin suhteen, sillä vaikka verrattain hyvinkin nopeasti, jos kohtakin varovaisesti, muutin Pohjan Tähdessä sosialistiseksi, ei se menettänyt kuin joitakin kymmeniä vanhoja tilaajia, kun sen sijaan uusia tuli niin runsaasti, että tilaajamäärä kohosi minun aikanani useilla sadoilla, lähes tuhannella. Tietysti Pohjan Tähdessä omistaja olisi toivonut maltillisempaa esiintymistä, kaikkien vanhoilistenkin tilaajien säilyttämiseksi, mutta lohduttauksi kuitenkin selityksellä, ettei saa paljo uusia, jollei rohkene joitakin suuttuttaakin.

Kun sitte Heissonin menettely pakotti minua rökittämään häntä hänen omassa lehdessään oikein perusteellisesti, ja sen tähden sain siitä potkut — minkä jo ennakkolta tiesin, kuten kirjoituksessani selvästi sanoinkin — siirtyi heti sen jälkeen Pohjan Tähdessä tilaajia toista tuhatta Raivaajan tilaajiksi ja myöhemmin vieläkin enemmän, joten Raivaaja syntyi Pohjan Tähdessä raunioille, joskin P. T. vielä viettikin raajarikon vaivaista elämää, kunnes siirtyi uudelle yhtiölle kuolemata tekemään. Siten oli Pohjan Tähti kuin mikäkin edelläkävijä Raivaajalle; ilman sitä ja siinä suoritettua enakkotyötä olisi Raivaaja ehkä nääntynyt korpeen kuolemaan; vaikka toiselta puolelta ei Raivaajaa olisi syntynytkään, jos P. Tähteä olisi saanut toimittaa edelleenkin täysin sosialistiseen suuntaan, henkilöihin katsomatta, että se olisi vastannut työväen vaatimuksia. Heisson ei nähtävästi käsitellyt, mitä merkitsi P. T:n ehdollinen julistaminen Clevelandin ensimmäisessä suomalaisten työv. yhdistysten edustajakokouksessa toiseksi puoluelehdiksi.

Mitä taas tuli Raivaajan kilpailuun Työmiehen kanssa tai voimien hajottamiseen sen kautta, niin kokemus osotti piankin, ettei kilpailu tullut kysymykseenkään millään muulla alalla kuin siinä, kumpiko lehti oli paremmin toimitettu ja

kumpiko paremmin kykeni suurta yhteistä asiaa edistämään. Se tietysti oli kumpaisellekin edullista kilpailua. Yhtä edullista oli sekin, että syntyi työjako kummankin lehden välille, Työmies sai kokonaan antautua keski- ja länsivaltioiden suomalaisten rientoja seuraamaan, kun sen sijaan itävaltioiden suomalaiset vähitellen kerääntyivät Raivaajan ympärille. Siten kumpikin lehti voi paremmin tyydyttää oman piirinsä vaatimukset kuin jos kumpikin olisi koettanut puutteellisesti seurata koko maan asioita. Siten syntyi itsestään se luonnollinen piirijako, mikä siellä nykyisin on virallisestikin käytännössä.

Turhaa olisi ollut kuitenkin silloin näiden asioiden perusteellinen selittely, eikä siihen ollut aikaakaan, siksi kiivaaksi muodostui heti alunpitäen luokkataistelu suomalaisten keskuudessa ja siksi paljo huolta ja työtä vaati lehden toimitus, sen ja Fitchburgin työväen yhdistyksen talousasiain hoito, Heissonin korvausvaatimusten torjuminen jne. Se vain oli selvää että perhanan tavalla piti puskea, jos tahtoi pystyssä pysyä. Mutta se tieto riittikin ja työn tulokset itseksensä ja vähitellen kyllä selvittivät aseman.

* * *

Hauskan ja jännittävän romaanin voisi kirjoittaa Fitchburgin suomalaisten keskinäisistä suhteista Raivaajan perustamisajoilta. Aiheita olisi enemmän kuin tarpeeksi: — miten sikäläinen suomal. seurakunta aikoi tappaa työväen yhdistyksen häätämällä sen pois kirkkohaalilta — miten sikäläinen työväki liittyi seurakuntaan, mihin ennestään kuului ainoastaan kymmenkunta Fitchburgin "rikkaita", ja pääsi siellä enemmistöksi ja peruutti entisen häätöpäätöksen — miten pomot salaisessa kokouksessaan ilman muuta erottivat pois seurakunnasta kaikki työväenyhdistyksen jäsenet ja ystävät — miten tähän laittomuuteen vastattiin, ensin lakimiehen kanssa neuvoteltua asiasta, siten, että Wille Erikson, työväenyhdistyksen näytelmäseuran johtaja, meni ikkunasta sisään, avasi ovet ulkopuolella odottavalle joukolle ja yhdis-

tys juhlallisessa kokouksessa, innostuneen mielialan vallitessa otti haltuunsa vanhan kokoushuoneensa, jota perustamassa ja rakentamassa se oli ollut mukana, lukko vaihdettiin ja oltiin kuin ainakin kotona — miten seurakunta yritti samaa menettelyä mutta huonolla tuloksella, sillä työväenyhdistys otti vielä kerran entisellä tavallaan "haalini" haltuunsa, asian ollessa jo oikeuden käsiteltävänä — miten seurakuntalaiset kerran varastivat vesijohdon hanan työväenyhdistyksen iltaman alkaessa, joten vettä lainehti korkealla lattialla, kunnes saatiin pääjohto kadulta sulettua, lattia kuivattiin ja iltamasta muodostui tavallista reippaampi ja hauskempi, — miten oikeusjuttu haalin omistamisesta päättyi keväällä työväenyhdistyksen tappioksi siten, että se tuomittiin maksamaan 80 senttiä korvausta rikutusta ikkunaruuudusta, mutta vapautettiin tavallisesta vuokranmaksusta, joten puhdas voitto oli joku sata taalaa, — miten Heisson vaati Raivaaja-yhtiöltä 10,000 taalaa vahingonkorvausta Pohjan Tähtien tilausluettelon varastamisesta ja toisen kerran uudelleen 10,000 taalaa vahingonkorvausta hänen bisneksensä vahingoittamisesta ja otatti takavarikkoon kaikkien Raivaaja-yhtiön varakkaampien jäsenten talot vahingonkorvauksen takuiksi, kun yhtiön säännöt eivät olleet silloin vielä vahvistettu, mutta molemmat vahingonkorvausvaatimukset aiheettomina ja todistamattomina hylättiin — miten kristilliset seurakuntahuligaanit eräänä yönä hyökkäsivät joukolla ja puukkojen kanssa allekirjottaneen ja kirjaltaja Oskari Mattsonin kimppuun (minä pääsin kahakasta vahingoittumatta, mutta Mattsson sai, torjuessaan minulle aijottua lyöntiä, puukoniskun ranteensa läpi) jne. Sen kiivaampana ei liene luokkataistelu suomalaisten keskuudessa missään ja milloinkaan riehunut. Nämä tapahtumat ja paljo muuta lisäksi sattuiivat kaikki Raivaajan ensimmäisen puolen vuoden kuluessa. Turhiksi osottautuivat kuitenkin kaikki hyökkäykset uutta lehteä ja sen ystäviä kohtaan, ne torjuttiin kaikki loistavasti, jos kohtakin siinä oli työtä ja vaikeuksia vastatulleille siirtolaisille, jotka eivät olleet vielä ehtineet pereh-

tyä maan kieleen ja lakeihin. Vasta perustetulle Raivaajalle oli kuitenkin kaikista näistä hyökkäyksistä hyötyä, sillä olihan siinä jo uutisaiheita amerikkalaisellekin lehdelle, vaikkakin lakimiehen neuvoa seuraten eräitä asioita täytyi selostaa suurella varovaisuudella. Raivaajan tilaajamäärä kasvoi verrattain nopeasti, mikä aiheutui epäilemättä suureksi osaksi näistä rettelöistä, jotka herättivät toiskielistenkin lehtien huomiota siksi suuressa määrässä, että niissä oli pitkiä kirjoituksia ja kuvia Fitchburgin suomalaisten olosuhteista. Ja mikä kummallisinta: niiden myötätunto oli ilmeisesti meidän puolellamme. Meidän lakimiehemmekin, joka hoiti asioitamme erittäin tarmokkaasti ja huolellisesti, lausui meille ihailunsa ja myötätuntonsa, sanoen samalla, ettei ole koskaan tavannut vastatulleita siirtolaisia, jotka siksi hyvin osaavat sopeutua uusiin oloihin ja asiansa kunnolla hoitaa. Me tietysti olimme ylpeitä kiitoksesta, varsinkin kun sen lausui mies, joka ei millään tavalla nylkenyt meitä, tuskinpa otti täyttä hintaa avustuksestaan.

Raivaajan vastustajain raivo kehitti myöskin lujaa yhteishenkeä ja uhrautuvaisuutta sen ystävissä. Työväenyhdistyksen toiminta kävi ennen kuulumattoman vilkkaaksi, sen oma käsikirjotettu sanomalehti "Ismi" oli niin pelottavan pureva ja hauska, että sitä kerääntyi koko Fitchburg kuulemaan ja samalla kun yhdistyksen jäsenluku kasvoi nopeasti, vaikka jäsenmaksuja kohotettiin, kehittyi sen alkuaan välinpitämättömistä jäsenistä innokkaita sosialisteja. Tämä kaikki oli tarpeen ja välttämätöntä, sillä eipä kaikista ponnistuksista huolimatta olisi lehden menestys ollut varma, jollei se olisi koonnut ja kehittänyt ympärilleen sellaista kantajoukkoa, jollaista esim. Työmiehellä Worcesterissa ei koskaan ollut. Jasbergin ruokatalon vieraat ja asukkaat varsinkin ansaitsevat siinä suhteessa muistamista ja mainitsemista.

* * *

Jos minulla olisi Raivaajan ensimmäinen vuosikerta muistia elvyttämässä, niin sieltä löytäisin runsaan kokoelman kai-

kellaisia kuvaavia pikkuseikkoja näiden hajanaisten ja vanhojen muistelmien täytteeksi ja kuvitteeksi. Mutta ehkäpä joku toinen sen johdolla kyhäystäni täydentää. Elävästi muistan kuitenkin Raivaajan perustavan kokouksen Martti Mäen pallohaalilla, miten yksimielisiä oltiin, kiitos Lempis-Antin ennakkoagiteerauksen, sen perustamisesta. Yksimielisyydestä ja osittaisesta innostakin huolimatta oli kuitenkin vaikeata niin pieneltä ja köyhältä joukolta saada heltiämään huonona aikana riittävästi rahoja ensimmäisenkään numeron julkisaantia varten. Sillähän uuden homman vastustajat itseään lohduttelivatkin, ettei millään pelillä saataisi riittävää pääomaa. Siinä he olivatkin pelottavan oikeassa, vaikkei Raivaajan taholta koskaan tunnustettu eikä paljastettu sen suorastaan epätoivoista asemaa alkuaikoina Satakunta

Raivaajalle kymmenvuotiaana

*Terve sulle juhla-aamunasi,
täyttäessäs' vuotta kymmenen,
viettäessäs' ensi juhloasi!
Terve, terve kertaa tuhannen!
Matkaoppahamme! Terve sulle,
valoon tietä joka raivaelit,
öitten pimemmoissa kulkijalle
lumosoituja jok' sytytteli!*

*Kymmenvuotiaana terve sulle,
kauniin päivätyösi joka täytit,
joka tuhansille sorretuille
polun vapautukseen viitoit, näytit!*

Lopuksi en saata olla mainitsematta ystävääni Antti Lempistä, jota Raivaaja saa kiittää ehkä enemmän kuin ketään toista syntymästään ja alkuvaikeuksista suoriutumisesta. Hän se puuhasi kuin hullu myllyssä, hän agiteerasi päivät päästään, hän itse uskoi järkkymättä lehden menestykseen ja tuon vuorenlujan uskonsa toisiinkin tartutti. Hän oli päänä ja kätenä kaikkialla sen maaperän muokkauksessa, mikä oli lehden menestykselle elinehto.

Raivaajan innokkaana ja palkattomana avustajana ansaitsee mainitsemista myöskin Hiijoppi Rotiainen, sillä palkaton työ on niin kovin harvinaista tähän maailman aikaan.

T. TAINIO.

siksi hyvin osaavat sopeutua uusiin oloihin ja asiansa kunnolla hoitaa. Me tietysti olimme ylpeitä kiitoksesta, varsinkin kun sen lausui mies, joka ei millään tavalla nylkenyt meitä, tuskinpa otti täyttä hintaa avustuksestaan.

Raivaajan vastustajain raivo kehitti myöskin lujaa yhteishenkeä ja uhrautuvaisuutta sen ystävissä. Työväenyhdistyksen toiminta kävi ennen kuulumattoman vilkkaaksi, sen oma käsinkirjotettu sanomalehti "Ismi" oli niin pelottavan pureva ja hauska, että sitä kerääntyi koko Fitchburg kuulemaan ja samalla kun yhdistyksen jäsenluku kasvoi nopeasti, vaikka jäsenmaksuja kohotettiin, kehittyi sen alkuaan välinpitämättömistä jäsenistä innokkaita sosialisteja. Tämä kaikki oli tarpeen ja välttämätöntä, sillä eipä kaikista ponnistuksista huolimatta olisi lehden menestys ollut varma, jollei se olisi koonnut ja kehittänyt ympärilleen sellaista kantajoukkoa, jollaista esim. Työmiehellä Worcesterissa ei koskaan ollut. Jasbergin ruokatalon vieraat ja asukkaat varsinkin ansaitsevat siinä suhteessa muistamista ja mainitsemista.

* * *

Jos minulla olisi Raivaajan ensimmäinen vuosikerta muistia elvyttämässä, niin sieltä löytäisin runsaan kokoelman kai-

Raivaajalle kymmenvuotiaana

*Terve sulle juhla-aamunasi,
täyttäessä' vuotta kymmenen,
viettäessä' ensi juhloasi!
Terve, terve kertaa tuhannen!
Matkaoppahamme! Terve sulle,
valoon tietä joka raivaelit,
öitten pimennesoissa kulkijalle
lumosoituja jok' sytyttelit!*

*Kymmenvuotiaana terve sulle,
kauniin päivätyösi joka täytit,
joka tuhansille sorretuille
polun vapautukseen viitoit, näytit!*

Syönten erämaihin nostit vainioita,
 niihin kultajyvät kylväelit,
 vaaliellen kasvattelit noita,
 aatteen kukat sinne sirottelit!

Kävan kansain korpimatkaa kesli,
 kauan talviaikaa jäätäväistä.
 Vanha esirippu heidät esti
 valkenevaa aikaa näkemästä.
 Kahleet raskaat — sortajien ansat —
 köyhää painoi asti sydänvereen . . .
 Kalliin hinnoin saivat joukot, kansat
 kuolla — tukahtua kurjuusmereen.

Soihtujasi näyttämähän nousit,
 sytyttelit palot, liekit rintaan
 niille, jotka tuskain merta sousti,
 kaipas' vapautta, kallehintaan.
 Ylös nostit valonvartioukset
 jännittämään tiedon voimajousta!
 Valjeta niin alkoi monet loukot,
 yöstä alkoi uusi päiväyt nousta.

Nostit taidetemppeleiksi jalon,
 tietoisuuteen avasit saovet!
 Sytit sydämiin kevät-palon,
 aattehella kultaelit povet!
 Näytit aikaa, jolloin aamurusko
 kaunis hälventääpi öisen häivän!
 Sieluissa kun herää uusi usko,
 se on aatto ihmisyden päivän!

Salamoina uusi aatos lähti,
 voiton usko valoi kultiaan!

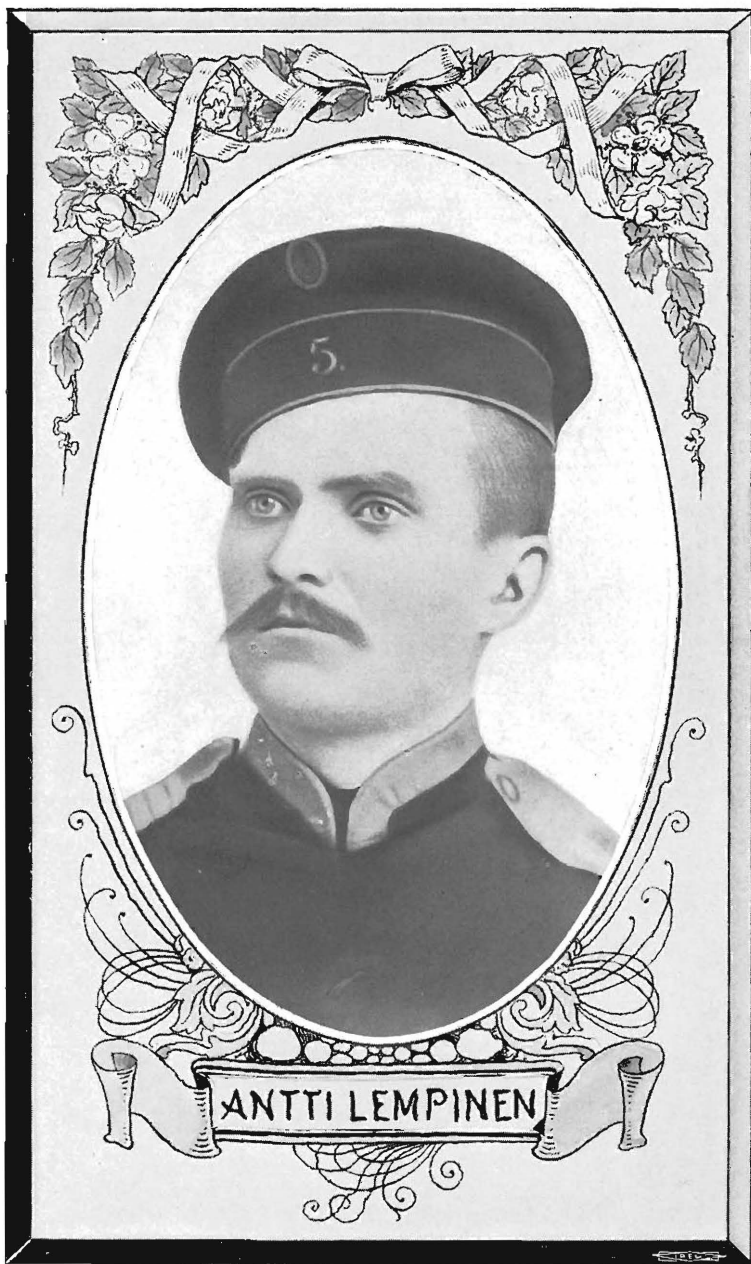
*Talmain taakse kirkas toivoin tähti
jos häipyi hetkeks' — nousi uudestaan!
Loimuun liehdoit syvät sydänpalot,
alta hiillosten nous' ehjä tuli.
Niin ne nousi tuhansina valot
ja toivottuuden hallahanget suli!*

*Terve, terve! Juhlimme nyt sulle!
Sulle kukkikohon suuri usko!
Sulle, työssäs' usein soimatulle
ajan kaunihimpi kultarusko
purppuroikoon! Valoa se tuokoon,
kunnes varjot kaikin hälvenevät!
Työsi uutta yhteiskuntaa luokoon,
kunnes ihmisten on iki-kevät!*

*RAIVAAJA! Sun työsi kauan elää!
Sille juhlimme nyt ensi kertaa.
Mut': kansoille kun kevät-soinnut helää,
silloin juhliivat he sulle monta vertaa!
Syttäjä sä olet aatteen jalon, hyvän,
luomas' toivot kirkkaina niin päilyy . . .
Sydämiimme asti syventyvän
muiston helmi kautta aikain säilyy . . .*

ELIN N.-KAUTONEN.

Raivaajaa perustamassa

RÄÄNÄ talvisena sunnuntaina v. 1905 kokoontui miehiä, naisia ja lapsiakin ns. "Groopen kirkkoon" jossa ennen oli laulettu vallan jumalisia lauluja: "Jeesus omi kalliomme erämaan" ym. Me viritimme ensialuksi täydellä kurkulla: "Käy eespäin väki voimakas" ja muitakin innostuttavia "maailman lasten lauluja".

Väkeä kokoontui "kirkko" täyteen, niinkuin tavallista Jumalan palveluksiin. Olihan siinä joukossa pelkästä uteliaisuudestakin tulleita, mutta enemmistö sentään "aatteen innostamia". Läsnaolevien kasvoista näki, että tulossa oli jotain erikoista, suurta, edesvastuun ja velvollisuuden taakkaa lisäävää. Tupakkavehkeistä tupruteltiin "kirkko" savusta sakeaksi tuossa tuokiossa ja pidettiin pientä tupakkajuttua ennen toimituksen alottamista.

Lukija ehkä kysyy kummastellen: "mutta miksi herran nimessä kirkkoon kokoonnuttiin 'voimakkaan väen eespäin käymistä' koskevia asioita käsittelemään; eikö ollut suomalaista haalia?" Olipa kyllä, ja "eespäin käyvällä väellä", Saima-seuralla nimittäin, oli kolmannes suomalaisen haalin omistusoikeudesta, mutta eräs Heisson niminen porvari käytyreineen lukitsi haalin ovet. Hän avasi ne kyllä mille tahansa marakatin tanssittajalle, mutta ei työväenasiaa harastaville kansalaisille.

Lukija kai jo huomaa, että edellä kerrottu tarkoittaa Raivaajan perustavaa kokousta. Kun kokous oli virallisesti alotettu, pitkiä "turpakäräjiä" ei pidetty Raivaajan synnyttämiseksi. Yhtään ainoata ääntä ei kuulunut lehden perustamista vastaan. Joku saattoi huomauttaa vaatimatomasti, ei kuitenkaan vakavasti huomioon otettavaksi tarkotettuna, yrityksen onnistumisen tiellä olevista taloudellisista vaikeuksista. Ja kyllähän se tiedettiin, että öman äänen-

kannattajan ylläpitäminen käy laatuun vain sillä yhdellä ehdolla, että jokainen aatteen kannattaja käy yhteisen kuorman vetohihnoihin kiinni kursailematta. Luotettiin siihen.

Synnytys kun oli tapahtunut, pantiin toimeen ristiäiset yhteen menoon. "Kun kerran on perustettu sosialistilehti, pannaan nimeksi 'Sosialisti' ", ehdotti Tainio. Tämän kirjottaja sanoi, että meidän ensitehtävämme on raivaustyö ja se on suoritettava ennenkuin otamme lehdelle nimen "Sosialisti". Uuden tulokkaan nimeksi on siis pantava "Raivaaja". Pekka Lahti, joka vielä Raivaajan perustamisaikana oli harras Matti Kurikan ihailija, ehdotti nimeksi "Tämä maailma". Sille naurettiin ja allekirjottaneen ehdotus hyväksyttiin. Yhteishuudolla: "Eläköön Raivaaja, eläköön kansainvälinen sosialismi!" päättyi ristiäishetki.

Toimittajaksi valittiin T. Tainio ja taloudenhoitajaksi V. Haataja. Kun vielä toimitettiin johtokunnan vaali, haajaannuttiin innostunein mielin.

Jo seuraavana päivänä vuokrattiin lehtiliikkeelle huoneusto — aivan "Pohjan Tähdän" naapuriksi. Oikeanpuoleinen ovi johti Raivaajan liikehuoneustoon; vasemmasta mentiin "Pohjan Tähteen". Yhdestä huoneesta muokattiin pian latomo-, toimitus- ja konttorihuoneet! Ja paitsi vuokrattuja huoneita, tarvittiin myöskin rahaa kaluston ja kirjaisimien ostoa varten. Innostus ja velvollisuuden täyttämisen tunto oli ainoa käytettävissä oleva aarreaitta. Usein käännettiin taskut ylösalasin. Saima-seuran turvissa vietiin Raivaajaa eteenpäin. Se järjesti iltamia lehden hyväksi toisen toisensa perästä. Niistä karttui aina joku määrä varoja. Ja kun lehdellämme ei ollut "luottoa", meni Saiman johtokunta takaukseen rahalainoista. Niin sitä mentiin päivästä toiseen alituisessa ylitsevuotavassa rahapulassa. Toimittajan ja taloudenhoitajan palkanmaksu usein siirrettiin suosiollisesti odottamaan suotuisampaa aikaa. Avustajakustannusten suorittamista varten myönnettiin yksi dollari kutakin numeroa kohti ja varattomille avustajille annettiin kirjotuspapereita. Kaikki avustajat sentään eivät olleet ruti-

köyhiä: "Tyhmä Tuomas" esimerkiksi kirjotti "sunnuntai-lukemisia" kiitettävällä hartaudella — ja miks'ei myöskin "hurskaudella" — omalle paperilleen.

Lähiseutujen suomalaiset sosialistiosastot taipuivat hitaasti ja vastahakoisesti kannattamaan Raivaajaa. Eräässä Massan valtion osastojen edustajain kokouksessa annettiin Raivaajalle — kokonainen siveellinen kannatus.

Saattaapa sanoa, että Raivaaja "tehtiin tyhjästä", niinkuin ukko Jehova kuuluu tämän matoisen maailman tehneen. Olemme siis tehneet jotain sellaista mistä hän on kohonnut "maailman maineeseen". Ja nyt, kymmenen vuoden kuluttua, en malta olla manaamatta niitä narreja, jotka aikoinaan väytelivät, että Raivaaja ei elä. Jääköön kuitenkin tälleen, sillä varma olen, että ne ovat nyt innokkaita köyhälistön taisteluaseen kantajia.

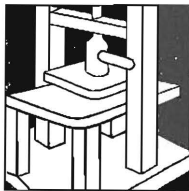
Mutta kuinka on laita Raivaajan verivihollisten, porvarikorppien? Heidän tyhmyytensä oli mittaamaton kun ryhtyivät kaivamaan hautaa äärettömälle, nousevalle ja voitavalle joukkovoimalle. Se elää!

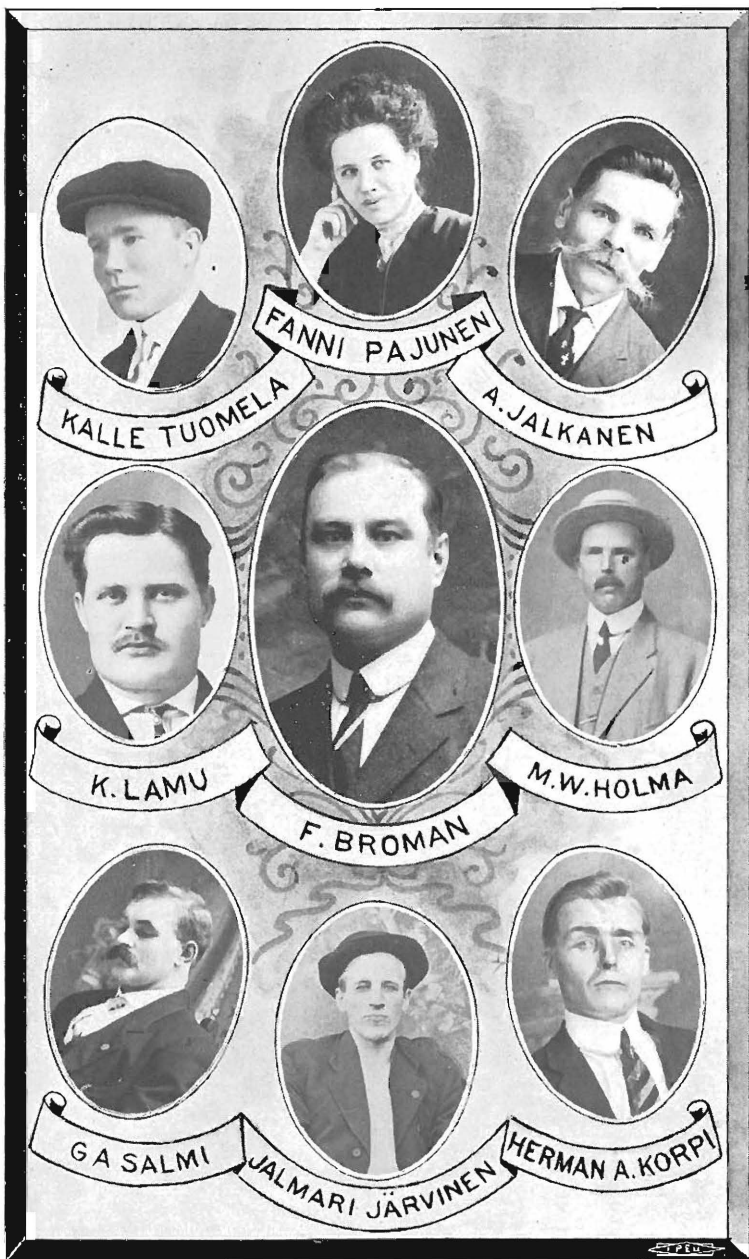
Vilpittömästi onnittelen Raivaajaa sen kymmenvuotisena juhlanä.

Eläköön Raivaaja! Eläköön kansainvälinen sosialidemokratia!

Fairbanks, Alaska.

ANTTI LEMPINEN.

Pieniä muistelmia

INUN oloni Raivaajassa oli niin lyhytaikainen ja merkkitapauksia vailla, ettei siinä juuri ole muistelemista, varsinkaan kun ei käytettävissäni ole senaikaisia lehtiä, joilla voisin muistiani verestää. Pikku kahinoita oli joittenkin vastalause-ripulia potevain osastojen kanssa sekä jahkinaa tyhmänpuoleisten kielenkääntäjäsihteerien kanssa, kun rohkenin heidän kielivirheitään oikoa.

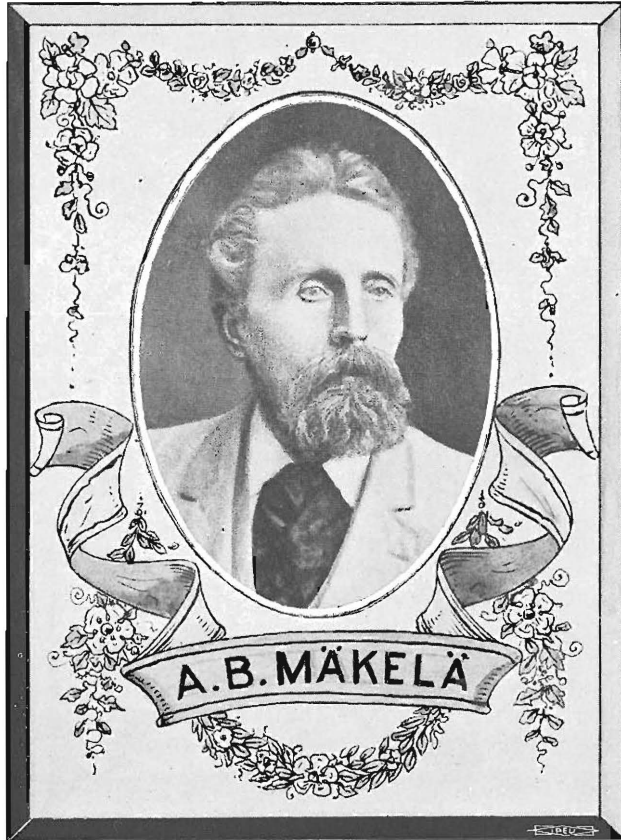
Naiset sain niskaani sillä, että yritin perustaa Raivaajaan erityisen naisten osaston ja onnettomuudeksi panin sille nimeksi "Naisten nurkka". Sen he käsittivät solvaukseksi. Sanoivat jo kyllin kauan olleensa "nurkassa" eikä enää haluavansa siellä värjöttää. Ei ollut apua siitäkään, että nurkan nimi olisi muutettu. Naisilla ei kuulunut olevan mitään erikoisasioita, joille minkäänlaista eri osastoa olisi tarvittu. Ja niin se osasto oli lopetettava. En tiedä, mistä niitä erikoisasioita silloin lienee ilmestynyt, kun katsottiin tarpeelliseksi perustaa erityinen lehti, "Toveritar". Tarkoituksenani oli estää erikoisen julkaisun perustamista köyhälistön kannatettavaksi, koska entisissäkin olisi ollut enemmän kuin kylliksi tilaa kaikelle sille kyvyille mitä on käytettävissämme.

Mitä Fitchburgiin tulee, sain siitä sen käsityksen, että se on verraten siisti, rauhallinen, kodikas kaupunki, jossa järjestysvallan ei vielä ollut onnistunut — niinkuin suurkaupungeissa — panna käyntiin säännöllistä rosvous-, peli- luola-, naisela- ja salamurha-järjestelmäänsä, ainakaan huomiota herättävässä määrässä. Olot olivat vielä liian yksinkertaiset, kaupunki liian pieni kaikkea kätkemään.

Omalta kohdaltani en joutunut tekemisiin poliisin kanssa Fitchburgissa, enempää kuin muuallakaan Amerikassa. Mutta heti kaupunkiin päästyäni tarjottiin minulle tilai-

suutta tutustua paikkakunnan järjestysvaltaan. Koska se juttu on jäänyt mieleeni, voinen sen kertoa tässä.

Tulin sinne sydäntalvella, tammikuussa. Lumiesteitten takia lännellä oli matka ollut vaivaloista. Olin istunut ju-

nassa yhtä mittaa toista viikkoa, saamatta kunnollisesti nukkua, sillä ei kannattanut matkustaa makuuvaunussa. Fitchburgiin päästyäni kuulin, että oltiin juuri oikeissa pitää suurenmoinen mielenosotus Verisunnuntain muistoksi. Halusta olisin minäkin lähtenyt mukaan, mutta en mitenkään jaksanut, kun olin niin väkysissä. Menin nukkumaan.

Seuraavana päivänä kuulin lehden toimistossa juteltavan, että oli odotettu poliisin ryhtyvän hajottamaan mielenosotuskulkuetta. Kaupungin isät olivat, näet, jonkun aikaa ennemmin, laatineet sellaisen järjestyssäännön, jolla oli kielletty kulkueitten esiintymästä kaduilla, jos niillä oli — oliko se nyt lippuja vai soittokuntia taikka molempia, en enää tarkoin muista. Mutta joka tapauksessa oli tuo määräys tullut rikotuksi ainakin suomalaisilta, jotka tässä mielenosotuksessa olivat olleet suurena enemmistönä, vaikka oli siinä muunkielisiäkin jonkun verran ollut osallisina. Kumma kyllä, että poliisi oli malttanut olla asiaan sekaantumatta.

Muutamaa päivää myöhemmin kävi toimistossamme kaupungin republikaanisen lehden "Sentinelin" uutismies, jonka kehuttiin olevan toimeliaimpia sosialisteja mitä tämän kaupungin englanninkielisten keskuudessa oli. Sanottiin hänen silloin tällöin mujauttavan tuohon porvarilehteen sosialistihenkisiä uutispätkiä, eivätkä lehden omistajat voineet hänelle mitään, sillä jos hänelle olisi annettu potkut, olisi hän heti perustanut kilpailevan sosialisti-lehden. Niin minulle selitettiin tuota omituista seikkaa, mutta kaikesta huolimatta oli minusta sittenkin siinä jotain vinossa, niin että hienolla epäluulolla katselin tuota merkillistä miestä.

Hänen asiansa meille tuntui minusta myös merkilliseltä. Kertoi poliisimestarin ensin aikoneen nostaa hirmuisen oikeusjutun mielenosotuskulkukeen toimeenpanijoita vastaan kaupungin järjestyssäännön rikkomisesta. Siitä olisi kuulunut tulevan kovat sakot — en muista tarkemmin, kuinka monta sataa dollaria. Mutta hänet oli saatu senverran leppymään, että oli luvannut jättää sikseen oikeudenkäynnin, jos kaupungin "johtavat sosialistit" antavat hänelle kirjallisen vakuutuksen, ettei tarkoituksena ollut uhmata kaupungin järjestyssääntöä, muuten vain panna vastalause ryssäläis-hallituksen veritekoja vastaan. Sellainen selitys hänellä oli jo valmiina ja sen alla joitakuuta englanninkielisiä — luultavasti sosialistien — nimiä. Hänen asiansaan oli hankkia

tuohon listaan myös "johtavain" suomalaisten sosialistien nimet, ensimmäiseksi minun.

En viitsinyt hänelle virkkaa mitään siitä, ettei minulla ollut pienintäkään tekemistä koko tämän mielenosotuksen toimeenpanossa. Siitä hän vain olisi saanut aihetta kääntyä toisiin, jotka todella olivat asiassa toimineet.

"En ole koskaan", vastasin hänelle, "enkä missään maassa ollut niin tuttavallisissa väleissä poliisin kanssa, että katsoisin velvollisuudekseni antaa sille mitään henkilökohtaisia selityksiä teoistani tahi aikeistani. Minun suhteeni poliisiin on se, että jos sillä on minulle jotain sanomista — tahi minulla sille — kohtaamme toisiamme julkisessa oikeudessa."

Näytti siltä kuin olisi mies itse asiassa hyväksynyt kantani. Pisti taskuunsa paperinsa ja ryhtyi asiaa aprikoimaan. Ainoa mikä häntä vielä huoletti, oli se iso sakko.

"Kaiketi siinä ensin oikeuttakin istutaan", arvelin puolestani, "ennenkuin niitä sakkoja mätkitään. Kaiken varalta minusta ei suinkaan ole viisasta antaa poliisimestarin talteen omakätistä tunnustustaan, että on paikkakunnan 'johtavia' sosialisteja."

Viimeisestä huomautuksestani hän saattoi luulla minun ehkä alkavan epäillä häntä jonkunlaiseksi poliisimestarin urkkijaksi, jos vielä jatkaa. Mahdollisesti hän jo hoksasi olevansa väärällä tolalla, koska niine hyvineen läksi.

Sen enempää ei kuulunut tuosta poliisille annettavasta selityksestä. Kukaan suomalainen tietävästi ei siihen pannut nimeänsä, ja antamatta se lienee jäänyt niiltä "kielisiltäkin", jotka olivat sen ehtineet allekirjottaa. Eikä siitä uhatusta oikeudenkäynnistä kuulunut hiiren hiiskausta.

A. B. MÄKELÄ.

Suom. Sos. Kustannusyhdytiön Johtokunta.

Poimintoja ja muistelmia

RAIVAAJAN PERUSTAMINEN JA EDISTYMINEN

AATTANEE liijottelematta sanoa, kun joskus tulevaisuudessa kirjoitetaan Amerikan suomalaisen työväenliikkeen historia, tullaan tekemään se huomio, että Raivaajan suorittama osa tässä liikkeessä on monessa suhteessa merkillinen.

Koetamme tässä kokoilla ja vetää esille eräitä merkkikohtia Raivaajan kymmenvuotisesta työstä. Niissä ei tule esille yksinomaan Raivaajan vaiheet, vaan s.s. järjestön ja itäpiirijärjestön kehityspiirteet kymmenvuotiselta ajanjaksolta.

Raivaajan perustaminen ja ensimmäiset askeleet esitetään tässä julkaisussa lehden perustajan ja ensimmäisen toimittajan T. Tainion kirjoituksessa. Siihen siis emme tässä enää tarvitse puuttua. Mainittakoon kuitenkin, että tämän kirjoittajalla niinkuin monella muullakin oli aikoinaan se pinta-puolinen käsitys, että toisen lehden perustaminen on "hullu yritys", koska Työmieskin silloin eli mitä kireimmissä taloudellisissa oloissa.

Ja kun nousi kysymys Työmiehen laajentamisesta kolme kertaa viikossa ilmestyväksi lehdeksi, taipuivat Raivaajan innokkaimmatkin kannattajat keskustelemaan lehtensä lakkauttamisesta, vaikka siihen suostuminen tuntuikin vastenmieliseltä. Mutta heidän toimiansa johti vilpittömän järjestöedun ja tahdon kunnioitus — niinkin pitkälle menevä järjestötahdon arvossa pitäminen, että vaikka näkivät Raivaajan lakkauttamisessa ilmeisen menetyksen, saattoivat kyllä suostua siihen, jos Amerikan suomalainen järjestynyt työväki niin tahtoo ja niin luulee parhaiten menestyvänsä.

T. Tainio kirjottaa 25 p. maalisk. 1905 seuraavan merkille pantavan lausunnon:

“Jos sosialistiset työväenyhdistyksemme arvelevat, että Työmies jo nykyisin sanomalehtitarpeen tyydyttää, niin min-käpäs sille sitte voi. Jo edeltäpäin voinee arvata, etteivät ne yhdistykset, joille Työmies tuoreena saapuu ja joiden paikkakunnalliset tarpeet se tyydyttää, suuriakaan välitä kauempana olevista lehdistä, vaikka ne kuinkakin tarpeen sosialistiselle agitatsioonityölle olisivat. Ikävänä ilmiönä kuitenkin pitäisimme niin vähään tyytymistä, kun paljon enemmän voisimme saada, jos vain tahtoisimme.”

Vähää myöhemmin julkaisee Tainio taaskin kirjoituksen, jossa käsitellään Työmiehen ja Raivaajan yhdistämistä. Siinä sanotaan:

“Järjestynyt työväki ratkaiskoon asian miten päin tahansa, mutta muistettava on, että työväestön ja työväenyhdistysten tulee kummassakin tapauksessa lakata tilauksillaan ja ilmoituksillaan kannattamasta porvarillisia sanomalehtiä, sillä jokainen niille annettu sentti on vastustajan auttamista, oman asiansa vahingoittamista.

“Jos yhdistykset ovat halukkaampia avustamaan Työmiehen laajentamista kuin Raivaajaa, niin hyvä on. Se on kyllä Massan valtion suomalaisille työväenyhdistyksille vahinko, mutta koko maan suomalaisen työväestön herättämiseksi se olisi kieltämätön voitto. Kyllä yhdistysten nyt jo olisi aika toimia siihen suuntaan, että olisi oma suuri sanomalehti horjumattomalla pohjalla.”

Lehtien yhdistämisestä ei lopultakaan tullut totta. Monta kovaa koetusta täytyi kestää, mutta päivästä päivään ja ajasta toiseen menttiin, ja kun itävaltioitten suomalaiset sosialistiosastot yksi toisensa jälkeen asettuivat parhaansa mukaan tukemaan omaa lehteänsä, uskallettiin jo lisätä kirjapainokalustoa tuntuvasti ja tehdä viikkolehdestä kolmesti viikossa ilmestyvä 8-sivuinen uutislehti. Tämäkään toimenpide tuskin olisi aiheuttanut peräti pahaa pulaa, ellei saman vuoden lopussa, kun laajentaminen tapahtui, olisi jouduttu yleisen teollisuuspulan kynsiin.

Talvikausi v. 1908 oli Raivaajan elämässä todellisen koettelemuksen aika. Suurin osa itävaltioitten tehtaista oli seisauksissa ja työläiset työttöminä. Tilaustulot ja muut liiketulot eivät vastanneet läheskään välttämättömiä menoja.

Tilapäiset avustuksetkaan eivät riittäneet täyttämään tulojen ja menojen välistä aukkoa, sillä mistäpäns niitäkään saattoi tulla joukkotyöttömyyden vallitessa, riittämään asti.

Kaksi keinoa kuitenkin löytyi, jotka pelastivat Raivaajan kuoleman kynsistä.

New Yorkin suomalainen sosialistiosasto ensiksikin osti yhtiön osakkeita niin paljon kuin rahavarat suinkin myöten antoivat. Mutta tätä vaikuttavampi oli saman osaston keksimä luottojärjestelmä.

Toveri F. Broman tapasi sanoa, että New Yorkin suomalaisilta löytyy kyllä rahaa ja rahaa saa lainaksikin, jos vaan esitetään luotettava takaus — ja mikä sitten on luotettavampi takaus kuin työväen järjestö? Tämän hän selitti järkeen pystyvällä tavalla kaikille rahan lainaajille. Talo voipi palaa, pankki mennä vararikkoon, vakuutusyhtiö tehdä kuperkeikan ja yksityinen liikeyritys hävitä, mutta työväenjärjestö säilyy ja kykenee vastaamaan sitoumuksensa, eikä kieräile sopimustensa täyttämissä. Nämät hänen vakuutusensa vaikuttivat. Rahan lainaaja ilmaantui ja osasto meni takaukseen, eikä yksikään lainaaja hävinnyt senttiäkään.

Toinen Raivaajan pelastuksen tukikohta oli liikkeen henkilökunnassa. Se päätti, että niin pitkälle kuin suinkin mennään eteenpäin. Vaikka palkkoja maksettiin kuinka ja miten sattui, ei pahaa napinaa kuultu, mutta usein kylläkin laskettiin mehevää leikkiä. Kerran yhtenä lauantaipäivänä täytettiin taloudenhoitajan kassakaappi kaikella vanhalla romulla mitä käsiin sattui. Kun taloudenhoitaja tuli konttoriin ja avasi kassakaapin, työntyi oven täydeltä lattialle jos jotakin: vanhoja kenkäräjoja, työhousuja, takkeja ym.

Yhtenä kuvaavana esimerkkinä mainitsen tässä pienen tapauksen: Tämän kirjottaja oli lupautunut puhujaksi Worcesterin osaston vappujuhlaan. Pyysin taloudenhoitajalta matkalippurahaa 30 senttiä, mutta Raivaajan kassassa ei ollut vapunpäivänä v. 1908 kolmeakymmentä senttiä rahaa, eikä taloudenhoitajalla itsellensääkään ollut rahaa ja rahatomia myöskin olivat muut mainitun päivän aamulla tapaa-

mani Raivaajan työläiset. Eipä siis auttanut muu kuin kääntyminen panttilainajan puoleen.

Hyvin huvittavaa — näissä ahtaissa oloissa kun elettiin — oli nähdä pikkuporvarilehtiä palstoilla kirjoituksia kuinka muka "raivaajalaiset remmastelevat komeasti köyhien työläisten kustannuksella". Ne luulivat siten pahentavansa

Raivaajan konttori: Martta Kankkunen ja J. Suominen.

Raivaajan tilaa, mutta todellisesti siitäkin koitui pientä apua. Nämä kirjoitukset levittivät yleisön keskuuteen luuloa, että Raivaajan raha-asiat olivat varsin kiitettävässä kunnossa. Tämä taas kohotti liikkeen taloudellista luotettavuutta. Tässä, niinkuin niin monessa muussakin tapauksessa koitui pikkuporvarilehtiemme toimituksille tutunomaisesta tyhmyydestä meille hyötyä.

Vaikka paniikkiaika jo kevään tultua vähän lauhtui, jatkui puoluelehtiemme rahapula yhä. Raivaaja esitti tila-

päistä s. s. järjestöön kuuluvain osastojen edustajakokouksen pitämistä Chicagossa samalla kun siellä kokoontui sosialistipuolueen yleinen kansalliskonventioni toukokuussa v. 1908. Ehdotetun kokouksen pitäminen näytti tarpeen vaatimalta puoluelehtien taloudellisen ahdingon vuoksi. Työmies ja Toveri kannattivat tätä esitystä, mutta kokousta ei kumminkaan voitu valmistaa, aika kun oli liian lyhyt.

Raivaaja ja Työmies kuitenkin lähettivät edustajansa Chicagoon. Puoluekonventionissa oli myöskin muutamia suomalaisia edustajia. Näiden kesken pidettiin pieni kokous, johon otti osaa pari s. s. järjestön toimeenpanevan komitean jäsentäkin. Kokouksessa päätettiin julaista selostus puoluelehtien taloudellisesta tilasta ja eräitä vähäpätöisiä suunnitelmia vastaisen varalta.

Otamme tähän kokouksen laatimasta selostuksesta palan osottamaan kuinka tukalalta lehdistömme tulevaisuus näytti:

“Nykyinen teollisuuspuola, paniikki, jota on kestänyt jo yli puolen vuotta, päivä päivältä yhä pahentuen, on lyönyt tämän mahtavan satumaisen rikkaan maan kaiken taloudellisen elämän kokonaan lamaan, eikä luonnollisestikaan ole suomalaisia työläisiä kurjuutta tuottavilta seurauksiltaan säästännyt, vaan päinvastoin saavat he muiden siirtolaiskansain kanssa ehkä eniten kärsiä. Yhtenä suoranaishana seurauksena tästä on ollut se, että valveutuneitten suomalaisten työläisten yhteispyrintöjen taloudellinen puoli on entistään enemmän huonontunut. Etenkin on puoluelehtiemme taloudellinen asema ja mahdollisuus, entisillä keinoilla pitää ne pystyssä, siinä määrässä huonontunut, että niiden tulevaisuus näyttää enemmän kuin uhkaavalta, se näyttää suorastaan epätoivoiselta, ellei jotain erinomaista aivan pikaisessa tulevaisuudessa vaaran torjumiseksi saada aikaan. Lehtiemme johtokunnat, toimittajat ja taloudenhoitajat, koetettuaan kukin omalla tavallaan, omassa piirissään kaikkia mahdollisia ja melkein mahdollisimpiakin keinoja varojen hankkimiseksi juoksevien menojen ja velkojen täytteeksi, tulivat lopulta siihen johtopäätökseen, että kaikkien kolmen suomalaisen sosialistilehden tulisi ryhtyä tulevaisuuteen nähden jonkunlaiseen yhteistoimintaan, ensinnäkin siltä varalta, että jos asema yhä pahenee, kuten näyttää ja uhkaa lehtiämme

kuoleamalla, eivät suinkaan kaikki kolme kaatuisi, ja toiseksi, että yhteistoiminnan kautta toimitettaisiin pikaista apua sille, tai niille lehdille, jotka sitä nyt jo tarvitsevat, voidakseen pysyä pystyssä.”

Vielä vuosina 1909—1910 oli varojen vähyys vieraana Raivaajan taloudessa, mutta sitten jo kääntyi lehti. Rai-

Raivaajan toimitus: J. Kotiranta ja W. Boman.

vaajan liike ei enää neljän viimeisen vuoden aikana ole kärsinyt taloudellista pulaa.

Kaksi vuotta sitten muodostettiin uusi yhtiö, joka julkaisee Raivaajaa ja Säkeniä, nimellä “Raivaaja Publishing Company”. “Finnish Socialist Publishing Company”, joka siihen asti julkaisi kumpaakin lehteä, ryhtyi toimimaan yksinomaan kirjapaino- ja kirjakaupalliikkeenä.

Alempana olevassa asetetaan nähtäväksi kummankin yhtiön tilipäätöksistä kokoiltu taulukko missä nähdään itäval-

tioitten suomalaisten sosialistien toiminnan tulokset kirjallisen valistustyön alalla dollarimitalla mitattuna :

	Raivaajan tilaustulot	Ilmotus tulot	Kirjallisuudesta	Työttili. Kust. kirjat	Säkeniä
1905	2,888.00	1,584.00	1,204.00	537.00	
1906	3,683.00	1,912.00	2,227.00	882.00	
1907	4,183.00	3,782.00	3,394.00	1,460.00	896.00
1908	5,030.00	4,201.00	3,639.00	3,590.00	850.00
1909	7,445.00	4,803.00	3,722.00	4,771.00	566.00
1910	8,581.00	7,395.00	4,812.00	6,053.00	1,246.00
1911	14,758.00	9,954.00	4,836.00	8,555.00	4,136.00
1912	16,986.00	13,419.00	8,178.00	12,119.00	3,968.00
1913	18,325.00	16,601.00	26,277.00	19,218.00	3,268.00
1914	21,246.00	18,415.00	25,438.00	17,430.00	6,876.00
	103,125.00	82,066.00	83,727.00	74,615.00	21,806.00

	Koko liikevaihto	Voitto ja tappio	Tilaajamäärä-keskiarvo	Pääoma	Varat
1905	6,513.00		2,018	770.00	1,205.00
1906	8,704.00		2,812	2,315.00	7,867.00
1907	14,817.00		3,325	5,000.00	13,742.00
1908	19,178.00		3,547	10,355.00	17,022.00
1909	22,112.00	4,604.00 T.	3,713	13,850.00	20,626.00
1910	28,525.00	3,042.00 T.	4,307	17,185.00	23,032.00
1911	41,236.00	2,146.00 T.	5,295	20,000.00	57,115.00
1912	60,433.00	1,740.00 T.	6,053	25,445.00	83,210.00
1913	103,560.00	1,771.00 V.	6,537	33,110.00	112,170.00
1914	105,870.00	4,275.00 V.	8,335	40,135.00	135,213.00

S. S. JÄRJESTÖN KEHITYSVAIHEISTA

Amerikan suomalainen työväenliike alkoi ensin luomaan itsellensä järjestömuotoa itävaltioitten suuremmilla suomalaisasutuksilla. Tämä on merkille pantava asia siihen nähden kuin Michiganin ja Minnesotan kaivosalueilla sijaitsevat vanhimmat ja suurimmat suomalaiset asutuskeskukset,

ja Michiganin Kuparisaari etupäässä, on ollut keskusahjona kaikille muille Amerikan suomalaisten "henkisille harrastuksille".

Itävaltioitten suomalaisten työläisten alkuunpanemana ja hoivaamana Työmieskin ensin ilmestyi. Itävaltioissa heränneen — vaikka silloin vielä hyvin heikon — työväenliike-harrastuksen ilmauksena sai alkunsa Työmiestä aikaisempi työväen lehden julkaisemisyritys. Itävaltioissa myöskin Amerikan suomalainen sosialistijärjestö on saavuttanut kehittyneemmän järjestöilmauksensa. Ja itävaltioissa saavutettu kokemus ja järjestömuotokehitys on aina myöhemmin päässyt vallitsevaksi myöskin keski- ja länsivaltioissa.

Kun Imatra-liitto Idässä pääsi vauhtiin, perustettiin keskivaltioissa myöhemmin samantapainen työväenyhdistysten liitto (Amerikan suomalaisten työväenyhdistysten liitto). Suurin osa niistä työväenyhdistyksistä, jotka kymmenen vuotta sitten Clevelandissa pidetyssä edustajainsa kokouksessa tekivät päätöksen sosialistipuolueeseen liittymisestä, olivat itävaltioissa sijaitsevia. Massan valtiossa perustettiin helimiten puolueeseen liittyneitten työväenyhdistysten keskinäinen liitto, josta luonnollisella tavalla kehittyi itäpiiri-järjestön alku.

Raivaajassa esitettiin jo Hibbingissä pidetylle edustajakokoukselle kolmen piirijärjestön perustamista agitatsiionityön tekemistä varten. Edustajakokous hyväksyikin ehdotuksen periaatteen, mutta jätti agitatsiionityön suorittamisen perustamalleen s. s. järjestön keskustoimikunnalle.

Ja myöhemmin, kun piirijärjestö itävaltioissa kehittyi puolivirallisenakin järjestöorganina, päätti Hancockissa pidetty koko maata käsittävä edustajakokous perustaa kolme virallista piirijärjestöä. Myöskin itävaltioissa viimeisimpinä vuosina kehittyneet aluejärjestöt voittavat alaa kautta maan.

Mainittakoon vielä, että vaikka noin kolmena viimeksi kuluneena vuotena Amerikan suomalaisten keskuuteen ilmaantunut syndikalistinen joukkokunta on onnistunut ai-

heuttamaan tuntuvaan hajaannukseen Amerikan työväenliikkeen suomalaisessa osassa keski- ja länsivaltioissa, on itävaltioitten piirijärjestö melkein kokonaan välttynyt rettelöiltä.

Kaikkkeen siihen mitä tässä on sanottu, ei suinkaan vain sattuma ole vaikuttanut. Syy tähän on siinä, että itävaltioitten suurkaupunkeihin ja teollisuuskeskuksiin Suomesta siirtyneitten työläisten joukossa on paljon niitä, jotka jo kotimaassamme ovat toimineet työväenyhdistysten ja sosialistipuolueen jäseninä, kun sitävastoin Michiganin ja Minnesotan kaivosalueille siirtyneet suuremmalta osaltansa — varsinkin varemmita ajoilta — ovat olleet pääasiassa maaseudun väkeä, ja siis vasta täällä, lukuunottamatta viimeimpinä vuosina tulleita, joutuneet työväenliikkeen ja sosialismin kanssa kosketukseen.

* * *

Nykyinen s. s. järjestön rakenne on yksityiskohtiinsa saakka Raivaajassa aikoinansa tehtyjen suunnitelmien mukainen. Raivaajan tekemät suunnitelmat taas perustuivat itävaltioitten osastoissa saavutettuihin kokemuksiin.

Hibbingin edustajakokouksen laatima järjestömuoto osottautui käytännössä kankeaksi ja hankalaksi. Siinä jätettiin järjestöasiain hoito pääasiassa yleisäänestysjärjestelmän varaan. Kokemus näytti, että tätä vastaan saattoi tehdä seuraavia muistutuksia:

“Yleisäänestysten ehdottamisvalta on liiaksi rajottamaton; yleisäänestyksiin ottaa osaa useammassa tapauksessa pieni määrä osastoja ja niidenkin jäsenistä pieni vähemmistö; yleisäänestyspäätökset useasti syntyvät satunnaisten vaikutusten aiheuttamina; yleisäänestyksellä päätöksiä tehdessä ei käy laatuun kypsytystä ehdotuksia ja sulattaa niihin muita näkökohtia mitä ehdotuksen tekijällä on; rajottamaton yleisäänestysjärjestelmä tarjoaa juonittelijoille kiitollisen toimintavallan jarruttaa järjestötyötä ja käyttää järjestöä alituisena yleisäänestyskoneena; ja pitkäaikaisempien toimintasuunnitelmien tekeminen käy vaikeaksi, koska se sääntö tahi päätös, johonka nojaten kulloinkin suunnitelma laaditaan, saattaa jo hetken kuluttua tulla kumotuksi.”

Raivaaja ryhtyi ehdottamaan ja vaatimaan järjestömuodon korjausta siihen suuntaan, että järjestön sääntöjä voidaan muuttaa yleisäänestyksellä vain kerran vuodessa; että muittenkin esitysten yleisäänestykselle asettamista varten vaaditaan tuntuva määrä kannatuksia; ja että järjestön toimeenpanevalle komitealle luovutetaan valta tehdä päätöksiä koko järjestön puolesta, noudattamalla järjestön sääntöjä ja edustajakokouksissa ja yleisäänestyksellä tehtyjä päätöksiä. — Paitsi näitä, vaati Raivaaja piiritoimikuntien järjestämistä, hoitamaan agitatsionityötä kussakin piirissä, toimimaan puoluelehdistön hyväksi ja yleensä hoitamaan piirijärjestöissä ilmeneviä asioita samalla tavalla kuin toimeenpaneva komitea hoitaa koko järjestön asioita.

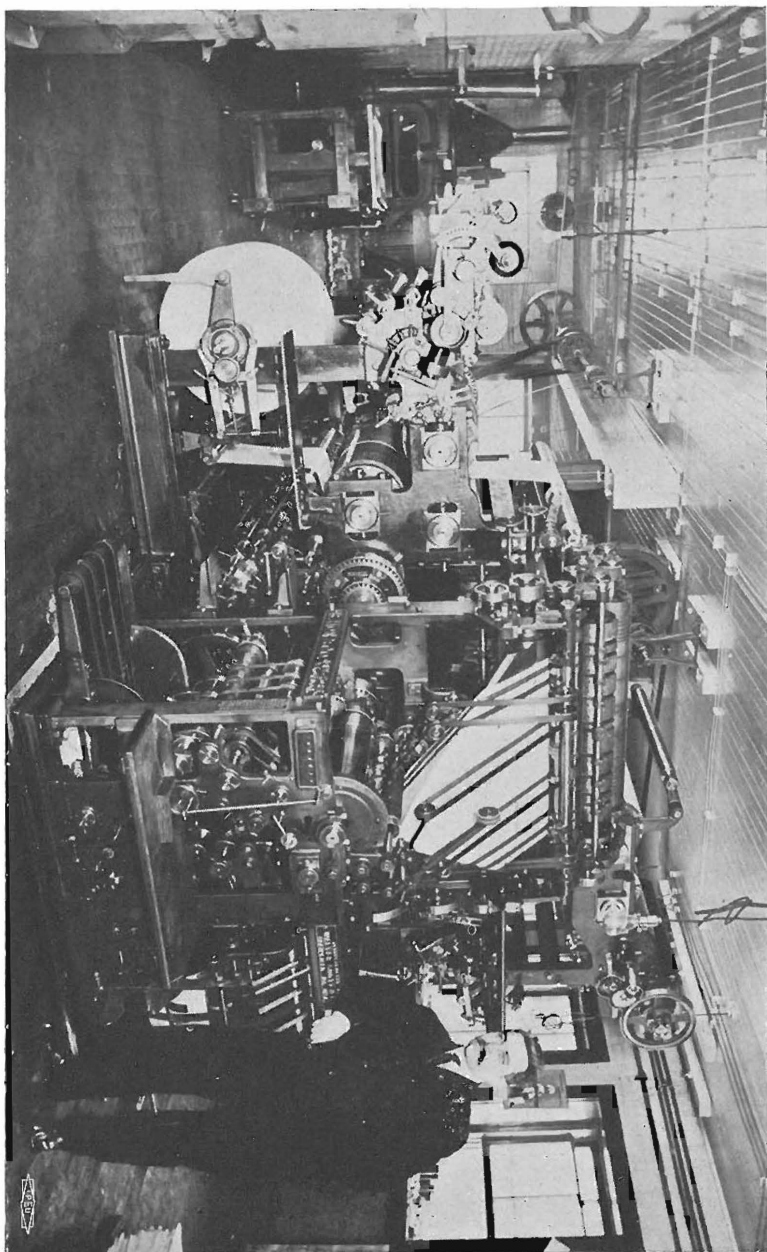
Piiritoimikuntien tarpeellisuuden puolesta puhui eritoten sen alueen laajuus, jolla järjestö toimii. Chicagon vaiheilta valitulla toimeenpanevalla komitealla ei parhaassakaan tapauksessa voi olla riittävän selvää käsitystä mitä milloinkin järjestön eri osissa kaivataan ja minkälainen toimintatapa kulloinkin tuottaa parhaat tulokset.

Järjestömuodon uudistamiskysymyksen yhteydessä esitti Raivaaja myöskin puoluekurin järjestämistä sääntöperäiselle kannalle estämään sosialistipuolueen periaatteitten vastaisen työskentelyn sosialistipuolueen suomalaisissa osastoissa, pitämään voimassa s. s. järjestön sääntöjä ja päätöksiä, määrittämään puoluelehtien toimittajain, agitaattorien ja järjestötoimitsijojen velvollisuudet tehtäviensä hoitamisessa ja menettelytavat väärin toimivien ja menettelevien suhteen.

Kun järjestömuodon uudistus tapahtui Hancockissa pidetyssä edustajakokouksessa, saatamme viitata uusilla toimintatavoilla ja muodoilla voitettuihin etuihin ja saavutuksiin, osottaaksemme niiden hyödyllisyyden.

Mainitsemme tässä puolestansa puhuvana esimerkkinä vain Raivaajan menestyksen. Siitä kiitettäköön täsmällistä ja kiinteätä piirijärjestötyötä. Ilman tätä ei meillä nyt olisi sitä mitä edessämme näemme.

Kone, jolla Raiavaaja painetaan.

SALALIITTO-PUUHIA.

Amerikan suomalaisessa työväenliikkeessä tapaa pitkin matkaa Suomen työväenliikkeen vaikutuksia ja ilmiöitä. Seuraamme tässä bobrikoffilaisaikaan seuranneitten epäsuotavien vaikutusten siirtymistä Amerikan suomalaisten keskuuteen, koska niillä on tärkeä sijansa myöskin Raivaajan historiassa.

Panemme tässä ensiksi merkille bobrikoffilaisajalle ominaisen epänormaalin liikkeen syntymisen Suomessa. Suomen herraskaiset järjestivät enemmän ja vähemmän "väkivaltaisia" toimenpiteitä suunnittelevia ja harrastavia nurkkakuntia. Työväenyhdistyksiin kuuluvat reippaat nuoret miehet olivat erityisesti haluttuja rekryyttejä. Heitä liittyikin "aktiivisen" ja "passiivisen" vastustusliikkeen riveihin. Suomen herraskaiset käsittivät, että työväenyhdistyksiin kuuluvat olivat enemmän kuin muut tottuneet järjestettyyn toimintaan ja he sitäpaitsi saattoivat vaikuttaa paljoa edullisemmin suuriin työläisjoukkoihin kuin herrasväet itse.

Työväenyhdistyksiin kuuluvat taas puolestansa liittyivät porvarien järjestämään bobrikoffilaisuuden vastustusliikkeen ensiksikin siitä syystä, että ryssäläisvallan tunkeutuminen Suomeen ja siitä koituva vapauden ja kansanvaltaisuuden rautakätinen sorto oli työväenyhdistysten aatteitten kannalta kaikella tarmolla vastustettavaa, mutta myöskin siitä syystä, että porvarit eivät tulleet työväenmiehiä tyhjin käsin koskelemaan. He tekivät houkuttelevia tarjouksia ja antoivat riittävästi vapautta venäläistyttämistä vastaan tähdätyn valistustyön ohella levittää työväenyhdistystenkin varsinaiseen ohjelmaan kuuluvia aatteita.

Näytti siis kaikinpuolin edulliselta tarjottuihin tilaisuuksiin kiinni käyminen. Harvat ja valitut olivat ne, jotka näkivät siinä vaarankin piilevän. Kokemus näytti pian, että monet eksyivät kun tulivat herrassakin vaikutuksen alaiseksi. Yksi luisui yhdellä ja toinen toisella tavalla alkuperäisen tarkotuksen tieltä.

Ensitilassa saatiin nähdä porvaristolle ominaisen anarkistisen katsantotavan rikkaruohon juurtuminen salaisesti toimiviin nurkkakuntalaisiin. Ja kun näiden nurkkakuntien ylläpitämistä varten varatusta salaperäisestä rahastosta lähti rahoja verraten helposti, totuttiin myöskin käyttämään rahaa. Vieläpä nurkkakuntaliikkeen sisäisimmistä asioista selville päässeet käyttivät eduksensa kiristämistäkin jos ei sovinolla maksettu tavaksi tulleitten juomakekkerien kustannuksia ym.

Itseuhrautuvaisuuden siveellinen suuruus, joka on vaikuttavalle kansanliikkeelle ominaista, sammui alkuunsa näissä nurkkakunnissa. Yksilöllisten väkivaltatöiden ihaileminen ja suunnitelmien piirusteleminenkin juopottelun ja muun roskaelämän kera luisutti monta työläisnuorukaistakin siiveellisesti kurjaan tilaan.

Suomen suurlakossa sitten tapahtui sekin käänne, että porvaristo ei enää tuntenut tarvetta kylvää rahojansa menneitten vuosien aikana järjestämilleen nurkkakunnille. Siitä taas oli seurauksena se, että näissä perinpohjaisen kasvatuksen saaneet ryhtyivät harjottamaan "itsenäistä liikettä" — nimellisesti Venäjän vallankumouksen hyväksi, mutta todellisesti enemmän omamaan elinkeinonansa kuin mainitun tarkoituksen vuoksi. Tällä tarkotamme rosvosakien toimintaa ennen ja jälkeen onnettoman Viaporin kapinan.

Viaporin kapinan jälkeen täytyi monen kunnollisen vallankumousmiehen väistyä vainon ajamana Amerikkaan. Mutta tuli myöskin toisia, jotka näyttelivät vallankumousmiehen naamaa, kuitenkin olematta muuta kuin vallankumousliikkeellä keinottelevia lurjuksia.

Suomen suurlakko, Viaporin kapina ja innostuva köyhälistöliikkeen nousemisen aika Suomessa, olivat asioita, jotka valtasivat parhaan paikan Amerikan suomalaisen työväenliikkeen miesten ja naisten sydämissä. Ja kun näissä esiintyneitä, hallitusvallan vainoamia saapui tänne, paitsi että heidät otettiin erottelematta ja jakamattomalla myötätun-

nolla vastaan, katsottiin heidän kuuluisuuttansa ja kokemuk-
siansa painavina suosituksina.

Monet näistä uusista "vallankumouksellisista" tulok-
kaista toivat tullessansa omia aatteitansa. Niille aatteille,
jotka me tässä erityisesti merkitsemme heidän "omiksansa",
oli täällä jo ennemmin muokattu maaperää. Hetkeä aikai-
semmin ilmestyi Brooklynissä Eero Erkon toimittamana
"Amerikan Kaiku"-niminen sanomalehti, joka ajoi porvaril-
lis-vallankumouksellista Suomi-politiikkaa. Niin pitkälle
kuin Suomen itsenäisyyden vihollisista oli kysymys, esiintyi
mainittu lehti valtiollisia murhiakin suosittelevalla ohjelmal-
la. Kun Bobrikoff kaatui nuoren Schaumanin ampuman
luodin lävistämänä, samalla kun Erkon lehti sitoi kauniin
marttyyriseppeleen itsensä uhranneelle nuorukaiselle, lausui,
että "tämä pistoolin laukaus pelasti Suomen kansan maineen
häpeätahrasta" ja ennusti onnellisemman ajan koittamista
Suomelle, "jos esimerkki tarttuu ja näitä yksityisiä laukauk-
sia alkaa kuulumaan tiheämmin".

Kapteeni John Kockin ja hänen "esikuntansa" taholta
ryhdyttiin järjestämään Amerikan suomalaisen sosialistiliik-
keen sisälle salaisesti toimivaa nurkkakuntaa nimellä: "Suom-
en ja Venäjän vallankumouksellinen yhdistys".

Tämän yhdistyksen perustava kokous pidettiin Quin-
cyssa, Mass., 7 pnä heinäkuuta 1907. Yhdistyksen perus-
tavaan kokoukseen kutsui Kock luotetuimmiksi katsomansa
itäisten valtioiden sosialistiosastojen toimihenkilöt, joita oli
silloin koolla Quincyssa aina New Yorkista asti, ottamassa
osaa vuotuisiin kesäjuhliin.

Yhdistykselle hyväksytyissä säännöissä ei yhdistyksen
yleispiirteitä ole laajemmin esitetty. Alaosastoja pe-
rustetaan kullekin paikkakunnalle asiaa harrastavain kes-
ken. Jäseniksi otetaan ainoastaan henkilöitä, joiden enti-
nen elämä on tunnettu, lupaavat rehellisesti noudattaa yh-
distyksen sääntöjä ja päätöksiä sekä noudattavat ehdotonta
raittiuutta. Jäsenyydestä luopuminen ei vapauta siitä vas-
tuunalaisuudesta mihin jäseneksi yhtyessään on sitoutunut.

Erikoisempaa huomiota herättävät näissä säännöissä "Taistelujärjestöä" koskevat pykälät. Sääntöjen kahdeksas pykälä määrää, että yhdistyksen "Taistelujärjestön" perustaa Keskuskomitea. "Taistelujärjestön" jäsenet itse valitsevat päällikkönsä sekä päälliköt ja Keskuskomitea yhdessä määräävät sen toiminnan.

Taistelujärjestön toiminta-alueeksi määrätään ainoastaan Suomi ja Venäjä. Se noudattaa toiminnassaan vallankumouksellisten yleistä toimintatapaa. Kavaltajat joutuvat vallankumouksellisten rankaisutapojen alaiseksi.

Tälle näin perustetulle yhdistykselle valittiin Keskuskomitea New Yorkista. Asiaan innostunut sosialistosastojen jäsenet perustivat alaosastoja ja ryhdyttiin tekemään aatteenlevitystyötä.

Yhdistys aloitti ensinnäkin julkasemaan kapteeni John Kockin toimittamaa "Köyhälistön Tahto"-nimistä pientä sanomalehteä. Lehdessä julaistiin yksilöllistä väkivallan harjoittamista kannustavia kirjoituksia: "Kun sivallatte, katsokaa, ett'ette vahingossa iske köyhiin ihmisiin; sammuttakaa tuskanne sankaritoilllä; parempi on lyödä alas kuin huutaa alas; ja oikea toiminnan mies puhuu vähän, ajattelee paljon, ja lyö navakasti." Näitä tunnuslauseita tavataan mainitun lehden numeroissa.

Lehdessä annetaan niinikään ohjeita ampuma-aseen käsittelyssä ja hoidossa. Taistelujärjestön miehellä tulee olla aseita ja "hänen pitää osata käyttää asettansa myöskin pimeän aikana", sillä "poliisilurjuksen käsiin vapaaehtoisesti antautuminen on suurinta hulluutta". Iskuja ei myöskään ole tähdättävä yksinomaan huippuihin, vaan myöskin maassa mateleviin. "Viisainta tietysti on sivaltaa suurporvareita, mutta missä se ei käy päinsä, siellä on hyvä täräyttää ensimmäistä vastaantulevaa käytyriä", ja "vihollinen saakoon vihiä aseestasi vasta sen jälestä kun hän on saanut tuntea sen vaikutuksen", opetetaan puheenalaisessa lehdessä.

Leipää tahi arvoasteita tavoittelemaan tulleille sosialisteille annetaan tässä "Köyhälistön Tahdossa" terveydelle

vaarallisia viittailuja, sillä he ovat kuolleet "polttavalle vihantuskalle", koska "viha ei asu vatsassa eikä kumartaja osaa suuttua".

Yleisessä taistelutaktiikassa antoi lehti myöskin opetusta:

"Meidän voimamme perustuu hajataisteluun, sentähden tulee välttää kasaantumista laumoihin, ja aina pyrkiä har-

Raivaajan konttori: A. Linnanmäki.

vassa rintamassa lyömään vihollista. Sissisota on se taistelumuoto, johon me valmistaudumme, ja jota meidän täytyy kehittää. Kymmenmiehiset joukot ovat ne legionat, joilla me tulemme lyömään vihollisemme. Me kuljemme hajalla, ammumme hajalla ja äkkiä häviämme kentältä, semmoinen tulee olemaan meidän sodankäyntitapamme."

Nämä tähän lainatut otteet Quincyssa perustetun yhdistyksen säännöistä ja sen toimesta Suomea varten toimitetuista lehdistä, valaisevat riittävästi tätä "tulen kanssa leikkimistä".

Minkäänlaista yhteyttä ei tällä hommalla tietystikään ole sosialismin periaatteitten kanssa. Senpätähden, varsinkin kun tämä keho liike oli jo päässyt hyvin lähelle Raivaajaa, täytyi Raivaajan päättävästi ryhtyä lyömään sitä alas

Moisen ajatustavan ja toiminnan seuraukset tulivat Suomessa näkyville. Seuraukset olivat vieläkin huonompia kuin aatteet. Alkuseuraukset näistä aatteista myöskin jo ilmenivät tšekäläisten sosialistiosastojen keskuudessaakin. Kockilaisliikkeen agitaattorit istuttivat sosialistipuoluetta ja puolueemme periaatteita vierovia käsityksiä. Sosialistipuolue muka on riittämätön köyhälistön vapaustaistelussa, sanottiin. He olivat hyvin halukkaita nimittämään itseensä "jyrkiksi vallankumouksellisiksi" ja vaatimaan, että osastoissa yllämainkaan pitäisi ottaa käytäntöön tehokkaampia menettelytapoja kapitalistisen sortovallan vastustamisessa.

Ensimmäinen Raivaajan lähettämä "pommi" tämän yhdistyksen varustuksia vastaan oli tämä:

"Anarkistisia julistuksia.

"Työpaikoilla Helsingissä ja maaseuduillakin on viimeaikoina levitetty Amerikasta tulleita suomenkielellä painettuja anarkistisia julistuksia, joissa kehoitetaan järjestymään työnantajain ja järjestysvallan murhaamistarkoituksessa, kertoo Suomessa ilmestynvä "Uusi Suometar" ja lisää, että niiden alkuperää ei ole vaikea arvata. Helsingin Työmies ei näistä julistuksista ole saanut tarkempaa selkoa.

Meille ei ole tunnettu minkäläisessä yhteistoiminnassa tähän maahan Suomesta siirtyneet, ylenmäärin kiihtyneet henkilöt keskenään ovat taikka onko ollenkaan heidän välillensä järjestettyä yhteistoimintaa. Suomessa on kuitenkin viimeaikoina ilmaantunut asioita, joista voisi päätellä jotakin sinnepäin.

Me emme tässä voi muuta kuin kehottaa tšekäläisiä sosialistiosastoja varovaisuuteen, jos niihin ilmaantuu yllämainitunlaisten harrastusten kannattajia. Henkilö, joka pyrkii sosialistipuolueessa joko julkisesti tai salaisesti edelläesitetyssä uutisessa kerrotulla tavalla vaikuttamaan, tekee surkeanlaatuisen puoluerikoksen.

“Toivomme muutoin — ehkäpä olemme oikeutetut vaatimaan, että ne henkilöt tässä maassa, jotka ovat olleet Suomen vallankumousmelskeissä osallisena ja sittemmin siirtyneet tänne, suvaitsevat puhdistautua huonoista huhuista. Muussa tapauksessa huonot huhut vahvistuvat ja meilläkin on aihetta katsella heitä epäluulolla.

“Ylimielisen vaitiolonkaan varjossa ei tässä pitäisi puhumatta olla.”

Raivaajan toimituksella ei vielä silloin kun edellä esitetty kirjotus julaistiin ollut tietoa salaisen yhdistyksen olemassaolosta, eikä siitäkään, että kysymyksenalaiset “anarkistiset lehdet” olivat painetut Raivaajan kirjapainossa johdokunnalta ja liikkeenhoitajaltakin tietämättä. Tämä asia kyllä sitten heti selvisi ja toimituksen taholta vaadittiin tähän seikkailuun osallisilta täysi tili.

Tämän tapahduttua julaistiin Raivaajassa toinen samaa asiaa koskeva lyhyt kirjotus. Otamme siitä tähän tärkeimmät kohdat:

“Väitetään, että Amerikasta käsin pidetään yllä vallankumouksellista kiihotusta Suomessa. Tässä ei lähdetä kai-velemaan todistuksia. Tarkotuksemme vaan on sanoa, että kiihotuksen luonne on sitä lajia, että vastustajamme koettanevat sen johdosta ripustaa myllynkiveä kaulaamme. Tarpeellista myöskin on sanoa, jos ne, joiden huolena on vallankumoushengen vireillä pitäminen Suomessa Amerikasta käsin, aikovat järjestettyä toimintaa asiansa hyväksi, että kansalaistemme pitäisi tarpeellisessa määrässä arvostella missä määrin tämä toiminta on Suomen onnen ja etujen mukaista.

“Helsingissä levitetyt julistukset eivät sisältönsä puolesta ole lupaavia. Niissä esitettyjen kehotusten ja viittailujen nojalla toimiva joukkokunta koituu ristiksi Suomen Sosialidemokraattiselle puolueelle. Semmoisesta toiminnasta on sosialistinen liike Suomessa ja muissakin maissa joutunut paljon kärsimään.

“Muistettakoon, että Sosialidemokraattinen puolue Suomessa tietää tehtävänsä ja kutsumuksensa kansajoukkojen asian palvelemisessa, ja puolueen arvon ja ohjelman mukaisilla toimintatavoillaan tekee sen mitä voidaankin tehdä kansan vapauden puolesta. Salaisilla järjestöillä ei ole ol-

lenkaan asiata mennä puoskaroimaan Suomen köyhälistön taistelua. Niistä koituneet vastukset jo tunnetaan.

“Pidettäköön mielessä, että ne, jotka eivät taivu tekemään työtä sosialistipuolueen ohjelman mukaisesti ja puolueen tarkastuksen alaisena, ovat sosialismin vastustajia.

“Monta lausetta ei tarvitse lukea käsittelymme alaisista julistuksista, kun jo huomaa, että sosialismi niissä ei ole

Raivaajan konttori: P. Pajunen ja V. Rissanen.

kysymyksessä, vaan kapitalismin kera sosialismia vastassa seisova anarkismi.

“Yksityisten pylväitten” kaataminen, jota näissä julistuksissa suorasti ja epäsuorasti kannatetaan, ottamalla Suomessa vallitsevat olot erityisesti huomioon, ei tuota minikäänmoista hyötyä.

“Puheenalaiset julistukset johtavat salaisesti toimivia nurkkakuntia tekoihin, joista koituu henkilökohtaisia kärsimyksiä yhdeltä puolelta ja toiselta antavat vain porvaristolle aseita vapausharrastuksia mustataksensa.”

Kun Raivaajan toimituksen kanta tuli näin selkeällä tavalla lausutuksi, oli seurauksena "hyvässä järjestyksessä peräytymistä" yhdellä taholla, mutta toisella kiukkua ja uhkauksia.

Tässä on nyt tarpeellista mainita, että syvälle syöpynttä ei "kockilaisten" taritsema porvarillinen vallankumousidealismi ollut. Sen kannattaminen kunnan proletaarien taholta oli vain Suomen merkkitapahtumista epämuodostunut jälkilaine. Näinä aikoina saattoi helposti syntyä mahdollisuuksien laskemista aseellisen vastarinnan varalta yhä röyhkeämmäksi yltävän "vastavallankumouksen" kukistamiseksi Suomessa ja Venäjällä.

Jo edellämaituilla kesäjuhlilla Quincyssa piti A. B. McKela, jonka vilpittömyys köyhälistön asiata kohtaan on kaiken epäilyksen yläpuolella, tämän ajan henkeä tulkitsevan puheen. Otamme siitä puheesta tähän loppusanat. Puheen sisällys kerrataan niissä:

"Me tahdomme rauhaa.

"Jos tahdot rauhaa, valmistu sotaan", sanoivat vanhat maailman vallottajat roomalaiset. Samaa on meille sanonut jokainen hallitus, kun olemme valitelleet nykyaikaisen sotilastaakan raskautta, tätä ylen kallista sivistyskansojen "aseellista rauhaa". Ne rasitukset tarvitaan sotien estämiseksi. Niin on meille selitetty ja järkeen menevillä syillä todistettu.

"Minä luulen, että meidän täytyy ottaa se uskoaksemme. Eikä liene liian aikaista ottaa se asia ajateltavaksemme.

"Sosialistien joka maassa täytyy varustautua aseelliseen taisteluun kapitalisteja vastaan. Siihen kokemukseen näyttään tultavan kaikkialla. Tietysti me emme aseellista taistelua halua, vaan päinvastoin tahtoisimme välttää kansalais-sotaa. Mutta ainoa keino sen välttämiseksi on varustautuminen, sitä varmempi kuin paremmin olemme asetetut, kuin suuremmat ja harjaantuneemmat joukot meillä on käytettävänämmä.

"Mitään olemisen taistelua en tiedä tätä ennen ratkaisuun yhteiskunnassa tai koko luomakunnassa puhtaasti henkisillä aseilla, keskusteluilla, väittelyillä, äänestyksillä, enkä oikein osaa uskoa nyt vielääkään sitä voitavan — sillä emme ole puhtaasti henkisiä olentoja vielä.

“Hyvin tiedämme, että meillä ei ole pienintäkään armoa odotettavana kapitalisteilta.

“Mitäpä oikeutta olisi kapitalisteilla odottaa meiltä armoa.”

Niin pitkälle kuin tiedämme ei A. B. McKela kuitenkaan kirjottanut “kockilaisten” aatteitten alle “puumerkkiänsä”. Tämä hänen puheensakaan ei sitä osota. Siinä otetaan olot

Raivaajan toimitus: J. Välimäki ja J. Karvonen.

siltä kannalta, että köyhälistön täytynee nousta aseelliseen *joukkotaisteluun* sortajainsa vallan kukistamiseksi, jos hallitseva harvalistoluokka ei muulla tavalla kukistu sortaja-
asemastaan.

Monet, yhä edelleen sosialistipuolueen uskolliset jäsenet, liittyivät “Suomen ja Venäjän vallankumoukselliseen yhdistykseen” toisessa mielessä mitä siitä sitten näytti tulevan. Useat taas, vaikka eivät kuuluneetkaan tämän yhdistyksen

jäseniksi, olivat myötätuntoisia — aatteelle. Raivaajan kustannusyhtiön johtokunnan silloinen presidentti Matti Laitala, mainitsemme vain esimerkkinä, nousi protesteeraamaan Raivaajan toimituksen ottamaa kantaa vastaan. Muutamaa viikkoa myöhemmin hän kuitenkin irrotti itsensä merkittävällä tavalla “vallankumouksellisen yhdistyksen” kan-

Raivaajan konttorin ja toimiston eteinen.

nattajista. Hän esiintyi puhujana mainitun yhdistyksen toimeenpanemassa iltamassa ja käytti tätä tilaisuutta ystäväyhtensä ylössanomiseen.

“Vallankumouksellisen yhdistyksen” alaosastojen toiminta lyötiin pian mäsäksi, vaikka niiden ylläpitämistä var-ten liikkui itävaltioitten suomalaisten osastojen keskuudessa v. 1908 kolme vakituista agitaattoria, joista kaksi — kolmantena J. A. Mustonen — hävisivät näyttämöltä kun kävi

selville, että he olivat Suomessa toimineitten ryöstökopla-kuntien merkkihenkilöitä.

Heidän ilmeisenä tarkoituksensa oli vallata Amerikan suomalainen sosialistijärjestö tarkotustensa palvelukseen kokonansa. He alkoivat vähä kerrallansa järsimään työläisten luottamusta sosialismiin ja ensi tilalla katkomaan luottamuksen siteitä toimitsija-asemissa olevien ja tavallisten järjestöjäsenten väliltä.

Siinäpä olikin liikkeelle paha kompastuskivi. Heille vastattiin niidenkin taholta, jotka olivat tehneet valan salaiselle yhdistykselle, jos sikseen tulee, että on valittava valanrikkomisesta johtuvan rangaistuksen ja sosialidemokratian välillä, niin olkoon menneeksi, sillä sosialidemokratian asia on kalliimpi kaikkia muita asioita.

Raivaajan taholta vastattiin "kockilaisliikkeen" agitaattorien huuilta alituisesti valuviin paljastusuhkauksiin: "antaa vaan tulla! Parempi on että sanotte kaikki mitä teillä on sanottavaa".

Ja sitten se tuli — viheliäinen tekele, "Salat Julki" nimellä. Tämä tekele ei myöskään yksinomaan ole J. A. Mustosen vastuulla ilmestynyt. Kapteeni John Kockin ja hänen silloisten ystäviensä yksityiskirjeet Mustoselle, jotka ovat tallella, osottavat, että "Salat Julki" sai ainakin Fitchburgissa majapaikkaansa pitäneitten johtajain ja agitaattorien hyväksymisen — todennäköistä myöskin, viimeistelyn.

Elof Kristianson kirjottaa 3 p:nä maaliskuuta v. 1908 Mustoselle: "Mitä tulee kirjeessäsi tekemään kysymykseen, ukkokin (Kock) oli sitä mieltä, että sinun todella on tehtävä se mitä aiot; mikään muu ei voi tulla kysymykseenkään. Sinut on päätetty uhrata, että nahjukset menestyisivät ja kauan eläisivät. Perustele oma asemasi ja se osa, jota olet näytellyt, hyvin. Mielellämme suostumme auttamaan sinua siinä tarkotuksessa, jos luulet apua tarvitsevasi."

John Kock kirjottaa 15 p:nä maaliskuuta 1908 Mustoselle:

"Kärsimättömyydellä odotan kirjoituksianne. Toivon, että kaikki käyttörattaat rupeavat pian pyörimään. On

kauheata, että konnat rehentelevät ilman, että rehelliset ihmiset saavat sanottavaansa kuuluville.”

“Salat Julki” kirjasen julkaisemisen sijasta suunniteltiin ensin käyttää Työkansaa julkaisuvälineenä, jota Mustonen hetken aikaa toimitti.

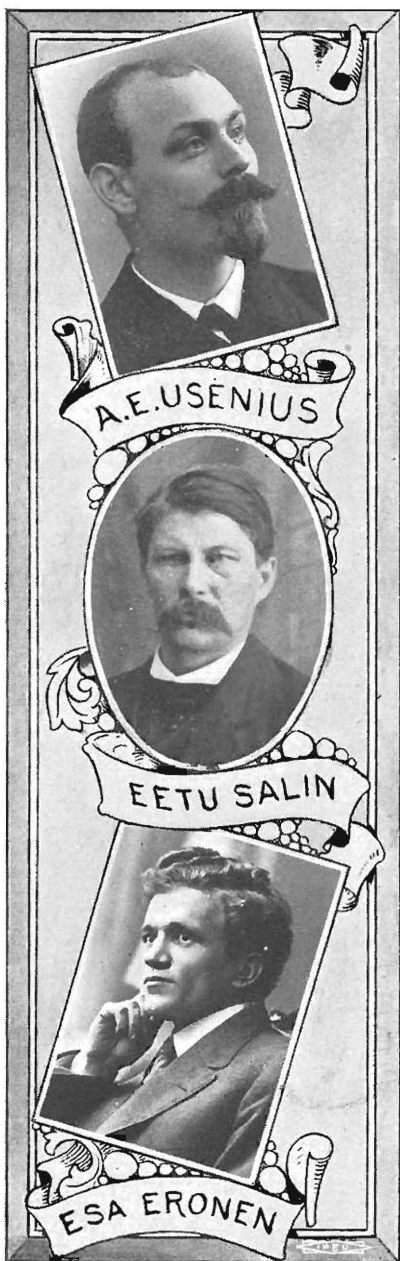
“Kirjota jo vihdoinkin lehteen perkeleen eduskuntarosvoista, jotka puhdistavat nyt Viaporin viikon häpeätä myötätuntoisuuslausunnolla Venäjän vallankumouksellisille. Niistä sitten otetaan ylipainos ja lähetetään täältä Fitchburgista Suomeen menevien mukana Suomessa levitettäväksi.”

Tällä tavalla kirjotti eräs monella nimellä esiintynyt agitaattori Mustoselle, Fitchburgissa päivätyssä kirjeessä helmikuuna alussa v. 1908. Kockin lähettämässä kirjeessä niin ikään kehoitetaan antamaan “niille haljuille sellainen annos, että vielä pitkän aikaa jälestäpäin muistavat saaneensa”.

Mutta Mustoselle tuli sängen pikainen lähtö Port Arthurista, ja “Salat Julki” ilmestyi sitten syksyllä v. 1908.

Mielessämme säilyy “Pohjan Tähdän omistajan rajaton “voitonriemu” kun hän tuli Raivaajan toimistoon tuomaan tuoreeltansa painattamansa roskasen provokatsioonitekeleen. Hän antoi ystävällisen neuvonkin “naapurille”: — kehotti nähkääs sulkemaan Raivaajan liikkeen ovet muutta mutkitta; sillä ei mikään voinut hänen mielestensä pelastaa suomalaista sosialistiliikettä perikadosta.

Ystävän neuvoa ei edes otettu käsiteltäväksi. Kiitettiin kuitenkin avustuksesta. Hänen ansioksensa luottakoon se, että utelias yleisö oli tilaisuudessa ahmimaan Mustosen kirjan Raivaajan palstoilta ennenkuin kustantajat ehtivät sitä montakaan kappaletta kaupitsemaan. Työmies menetteli samalla tavalla. Vaikkapa kaikki Amerikan suomalaiset porvarilehdet kauppasivat parhaansa jälkeen tätä sensaationikirjasta, ei sillä ainakaan Amerikassa “tehty suuria rahoja”. Kirjasen tekijä ja kustantajat kuitenkin luultavasti saivat vaivoistansa korvauksen Suomen kapitalistipuolueilta, jotka levittivät käsittelymme alaista tuotetta vaalitaisteluvalttinsa.

Meidän asianamme ei tässä ole tutkia minkäpainoisia ne J. Kockiin kohdistetut epäilykset ovat, kun hän saattoi antaa tukea ja tunnustusta ryöstömurhaliikkeelle Suomessa, vaikka tiesi, että sitä harjotetaan yksityisenä elinkeinona.

Semmoisen epäilyksen tueksi ei kuitenkaan koskaan ole esitetty asiallista todistusta. Ja vaikka me vierommekin John Kockin esittämiä periaatteita sekä asetumme jyrkästi tuomitsevalle kannalle hänen yrityksensä suhteen Amerikan suomalaisessa työväenliikkeessä, olemme velvolliset sanomaan tässä, että kaikki esillä olevat todistukset viittaavat siihen, että ne henkilöt, jotka v. 1908 harjottivat "kockilaisliikkeen" agitatoria ja olivat itseensä "päällikköä" lähinnä, pettivät häntäkin niinkuin kaikkia muitakin.

Pyytämättä liikanaista arvioimista ja välttämällä itsekiitosta, luulemme sentään, että Amerikan suomalainen sosialistiliike, ja

ehkäpä myöskin jossakin määrässä Suomen sosialidemokraattinen puoluekin saavat kiittää Raivaajan tehokasta vastarintaa semmoisten aatteitten ja toimintamuotojen yhä edelleen kehittämisen vastustamisessa, joista, mitä Suomeen tulee, olisi saattanut koitua sekasotkuun tuntuvasti lisää ja

mitä Amerikkaan tulee, ei olisi enää tarvinnut pitkälle mennä kun "Taistelujärjestön" ohjelmalla olisi ryhdytty — sosialismin nimessä — kokeilemaan täälläkin.

VÄITTELYT AMMATTIKUNTALIIKKEESTÄ.

Amerikan ammattikuntaliikkeen varjopuolet vähentävät suuressa määrässä sosialististen aatteitten harrastajain myötätuntoa itse liikettäkin kohtaan. Joutavanpäiväiset työn ja pääoman sopusointuteoriit, hengenheimolaisuus kapitalisti-

puolueitten kanssa, ammattijaolle perustuva järjestö rakenne ja useasti ilmenevä "järjestyneen työn johtajain" haluttomuus ja vastahanka päällekkäystä toimintaa kohtaan, ovat asioita, joiden tympäsevää vaikutusta ei voi välttää.

Suomesta tulevat järjestyneet näkevät täällä vallitsevassa asiaintilassa pelkkää epäluotettavuutta ja voittamattomia esteitä. — Muissa maissa kun jo sosialistipuolue ja ammattiyhdistykset ovat toistensa kanssa kiinteässä yhteydessä, amerikkalaisessa työväenliikkeessä tämä luonnollinen järjestys vasta hitaasti syntyy — ja syntyykö ollenkaan, arvelevat monet. Vaikka vanha kanto vesottuu, suurta puuta ei vanhan kannon vesoista koskaan kasva.

Tämä käsitys ja mieliala on perustuksena sille Amerikassa järjestyneitten suomalaisten sosialistiosastojen edustajain kokouksessa v. 1906 tehdylle päätökselle, jossa tuomitaan vanhat ammattikunnat. Esitämme tässä kokonansa mainitun päätöksen:

"1 Että ne Amerikassa toimivat ammattikunnat, jotka hapuilevat porvariston kannatusta tarkoituksillensa ja kielivät luokkataistelun, ovat työväestön eduille vastakkaiset;

"2 Että ammattikuntaliike, joka perustuu luokkataistelun pohjalle ja toimii sosialistista kasvatustyötä silmällä pitäen, on sosialistisen työväestön kannatuksen arvoinen."

Tämän päätöksen jälkimäisen osan asiallisena sisältönä on kannatuksen anto kesällä v. 1905 perustetulle Industrial Workers of the World nimiselle työväenjärjestölle, vaikka tätä ei nimenomaan mainita.

Minnesotan rautakaivosmiesten lakossa v. 1906 saadut kokemukset, ne kun koskivat hyvin läheltä sekä suomalaisia että I. W. W:n periaatteita, nostivat ammattikuntakysymyksen julkisen väittelyn alaiseksi. Toivo Hiltunen otti osottaaksensa Työmieheissä, että I. W. W:n tarjoama lääke ei paranna Amerikan ammattikuntaliikkeen sairautta. Hän sai luonnollisesti osaksensa tuntuja moitteita.

Vähää myöhemmin alkoi Raivaja tekemään "hyökäyksiä" industrialistisen suunnan "taikauskoo" vastaan.

Raivaajan kirjotuksissa vedettiin esille asiasta se puoli, joka nyt myöhempinä vuosina niin loistavasti on toteutunut — se nimittäin, että I. W. W:n aatteitten ja toimintateorioitten kautta kulkee tie anarkistiseen syndikalismiin ja anarko-sosialismiin.

Väittelyä jatkui Hancockissa pidettyyn kolmanteen s. s. järjestön edustajakokoukseen asti. Hancockin kokouksessa törmäsivät mielipiteet toisiansa vastaan ammattikuntakysymystä koskevan selityslausunnon käsittelyssä. Erimielisyyden aihe kuitenkin oli enemmän selityslausunnon muodollisessa puutteellisuuudessa kuin asiallisessa puolessa. Siinä sotkettiin yhteen kaksi asiaa, nimittäin: I. W. W. ja "industrialistinen unionismi". Aniharvat kokouksen edustajista kannattivat I. W. W:ta järjestönä, mutta sitävastoin pitivät lujasti kiinni "industrialistisesta" unionismisuunnasta. Kokouksen enemmistökin, joka ajoi selityslausunnon lävitse, selitti kannattavansa pyrkimystä teollisuuden kehityksen kantaa vastaavaan ammattiyhdistysliikkeeseen, mutta katsoi asiata siltä kannalta, että tähän mennään ja ollaan jo menossa vanhojen ammattiyhdistysten kautta.

Selityslausunnon tärkein ja täydellisesti paikkansa pitävä kohta kuitenkin on se, missä osotetaan I. W. W:n anarkistis-syndikalistiset taipumukset ja merkitään ne sosialismin periaatteitten kanssa ristiriitaisiksi. Pantakoon tässä merkille myöskin, että s. s. järjestölle Yhdysvaltain sosialistipuolueessa kuuluu ansio siitä, että se ensimmäisenä otti tässä asiassa varman kannan — kannan, joka nyt on koko puolueen asiallisesti hyväksymänä käsityksenä.

I. W. W:n vajotessa yhä syvemmälle anarkistiseen syndikalismiin, meni myöskin osa s. s. järjestön jäsenistä samaan suuntaan. Leo Laukin johtamasta Työväen Opistosta muodostui järjestöorgaani, joka teki järjestelmällistä työtä I. W. W:n tunnustamien periaatteitten hyväksi.

Alussa tältä taholta esiinnyttiin varoen ja julkista kiistaa vältellen, mutta useasti ilmi tulleet, sosialistipuolueen tehtävän ja tarkoituksen väheksymistä osottavat seikat, pakot-

tivat Raivaajan tuontuostakin käymään Työväen Opistoon käsiksi.

Vähä kerrallaan, sitä mukaa kuin maaperä vahvistui "opistolaiselle suunnalle" ja oppilaskunta kunakin vuotena meni "kaikkeen maailmaan" levittämään tietoa "u u d e s t a sosialismista", voittaen puolellensa joltisiakin joukkoja, kasvoi "opistolaista suuntaa" ajavassa "päällikkökunnassa" rohkeus ja julkinen hyökkäämishalu Yhdysvaltain sosialistipuoluetta vastaan.

Otamme tähän vuoden 1910 alkupuolelta eräästä Leo Laukin kirjoituksesta Raivaajaa vastaan kohdan, joka osoittaa, että hän, itse puolestansa innokkaana "industrialistina" ja "industrialismin" puolustajana, on jo valmis kokonansaakin hylkäämään sosialistipuolueet "taloudellisten järjestöjen" eduksi. Kirjoituksen merkkikohdista tämä selviääpi:

"Industrialistit uskovat, että *kaiken* työväen taistelun: sekä taloudellisen että valtiollisen, täytyy *nojautua* suoraan työväestöön, ei järjestymättömään, eikä sekaisin järjestettyyn, vaan taloudellisten tuotanto-olosuhteiden mukaisesti *järjestyneeseen* työväestöön.

"Edelleen he uskovat, että kaiken tämän täytyy *suoranaisesti* näistä tällaisista järjestöistä *riippua*, olla *näiden järjestämisen ja johdon alaista*: Tehtaassa uskovat industrialistit työläisten voivan tulla oman järjestönsä avulla ilman välikäsiä ja muita laitoksia toimeen. Samoin he arvelevat jollakin teollisuusosalalla työläisten voivan tehdä ja niin edelleen koko maassa — maan työläisjärjestöjen. Näin ollen industrialisteille riittää *yhdet* järjestöt kaikkeen taisteluun, he eivät luule niitä *kaksia* tarvitsevansa, se on, teollisten

järjestöjensä lisäksi vielä erityisiä politisia taikka muita järjestöjä.

“Jokainen yleinen laki on jokaisella teollisuusalalla vain kuollut pykälä, missä työläiset ovat teollisesti järjestymättömiä, eivätkä kykene siten pakottamaan isäntiänsä sitä noudattamaan. Eikä mikään laki tule koskaan todellisesti yleiseksi, kaikkia teollisuusaloja koskevaksi, ellei lain takana ole myös kaikkien niiden alojen työväestö.

“Jos, sanokaamme, tämän maan sosialistipuolue saisi aikaan yleisen 8-tuntin työpäivälain, niin *kaivostyöläisistä sittenkin rüppuisi*, toteutuisiko se heihin nähden, samoin kuin *metsätyöläisistä* se, miten pitkä heidän työpäivänsä tulisi olemaan jne.

“Kun siis kaivostyöläisten itsensä on huolehdittava siitä, että heidän nylkijänsä tekevät niin tahnän, niin *heidän* on kaivostyöläisinä järjestyttävä omaan erityiseen järjestöönsä, isäntiään vastaan taistelemaan sekä lakien että muun puolesta.

“Mitä sitten puhtaasti yleisiin asioihin tulee, niin mikä muu olisi voimakkaampi niistä valvomaan,

kuin kaikki nämä mainitut järjestöt yhdessä ja suoranaisesti?"

Raivaajan taholta käytiin näiden käsitysten kimppuun, osottamalla, että sosialistipuolueen ja ammattiyhdistysten tulee lähestyä toisiansa ja kulkea käsikädessä työväenluokan edustuksessa valtiollisella alalla yhtä hyvin kuin taloudellisellakin alalla, mutta työväenluokan edustaminen valtiollisessa taistelussa tarvitsee erikoisen sosialistipuolueen, jonka tehtävät ovat ja niiden täytyykin olla toisellaisia kuin ammattiyhdistysten. Sillä ammattiyhdistykset eli "taloudelliset järjestöt" menestyvät parhaiten hoitaessaan työpalkka-, päivä- ja työsopimusliikkeitä ja sosialistipuolue taas menestyy parhaiten valtiollisen taistelun alalla ilmenevien tehtävien suorittamisessa. Erikoisemmin on otettava huomioon se, että sosialistipuolueen tehtävänä on valvoa työväenluokan asiaa ammattikuntiin ja työläisryhmiin katsomatta. Työväki esiintyy sosialistipuolueessa kokonaisena luokkana ja laskee toimintatapansa kapitalistisen järjestelmän rajojen ylimenonäkökohdille. Ammattiyhdistysten, olkootpa ne sitten parhaimman jälkeen "industrialistisia" taikka ammattijaolle rakentuvia, täytyy, jos odottavat menestystä, olla kiintyneitä "tämänpäiväisten etujen" näkökohdille nojaavaan toimintaan — ensitilalla. Ja kerta kaikkiaan sanottuna, työväenluokan valtiollisen edustuksen jättäminen taloudellisille järjestöille yksinomaan, merkitsee samaa kuin kokonaan luopumista osanotosta valtiolliseen taisteluun ja luopumista siitä periaatteesta, että työväenluokan täytyy valtiolliseksi puolueeksi järjestyneenä vallata valtiovalta ennenkuin sosialistisen tuotanto- ja jakojärjestelmän toteuttaminen voipi menestyä.

Raivaajan esittämä sosialidemokraattinen kanta piti kyllä kutinsa itävaltioissa, elikkä siis Raivaajan leviämisen alueella. Mutta toisin tapahtui muissa s. s. järjestön osissa. Työmies ja Toveri lainasivat vähässä määrässä huomiota tälle kiistalle, ja tällä laiminlyömisellä sekä muutoinkin an-

toivat tuntuvassa määrässä tukea "työväenopistolaiselle suunnalle".

Kiista kehittyi lopulta ratkaisevaan kohtaansa.

Työmiehen vastaavaksi toimittajaksi valittiin Leo Laukki. Näytti siltä, että hän oli varma voitostansa. Hän otaksui, että tarvitaan enää vain viimeinen voitelu ja koko s. s. järjestö asettuu kannattamaan anarkistisen syndikalismin periaatteita ja menettelytapoja.

Ensi työnään kirjotti Työmiehen uusi toimittaja kirjoitussarjan nimellä "Mikä menettelytapa?". Se oli kokonansa rohkea anarkistisen syndikalismin perustelu.

Raivaajan taholta otettiin tämä kirjoitussarja vastaan merkkinä siitä, että riita — ei enää ammattiyhdistyskysymyksestä — vaan edellämämainitusta, sosialismin periaatteiden vastaisesta asiasta, on nyt saatettava ratkaisuunsa.

Tämän kirjottaja ja Alex Coleman neuvottelivat väitelysuunnitelmasta. Päätettiin, että kirjoitussarjasta otetaan aluksi yksi ainoa kohta hyökkäyksen maalitauluksi ja laajennetaan hyökkäysaluetta tarpeellisessa määrässä, mutta pidetään tarkasti huolta siitä, että Laukki ei pääse laveasanaisuudellansa sotkemaan asiata.

Kysymyksen alaiseksi otetun kirjoituksen kohdan otamme tähänkin:

"Taloudellisissa taistelutavoissa on viime vuosina tapahtunut tavattoman nopeasti mullistuksia, jotka kaikki viittaavat siihen, että työväestö on sillä alalla astumassa uudelle, korkeammalle kehitysasteelle, on siirtymässä kumoukselliseen luokkataisteluun. Ja luokkataistelussa, jota valankumouksellinen henki elähyttää, ei työttömäin armeija, tai mikään mukaan työläisten osa voi taistella muuta kuin kapitalismia vastaan. Vanhanaikaisen lakon tilalle, jossa työläiset kiltisti lähtivät työstä pois ja jättivät työvälineensä isäntiensä vapaasti käytettäväksi, astuu uudenaikainen lakko: lakko työmaalla; työläiset eivät nyt jätäkään työvälineitä, joiden avulla voivat isäntiään hallita, vaan koettavat pitää kiinni niistä niin kauan kuin suinkin, lopullisesti tekevät ne käyttökelvottomiksi. Astuu käytäntöön salainen ja

julkinen kiusanteko, työohjeiden liian tarkka noudattaminen, raaka-aineiden ja työaseiden turmeleminen ym., ym.”

Vastaukseksi tähän tyydyttiin vain panemaan merkille se, että moisten “korkeamman kehitysasteen” lakkotaistelutapojen suosittelu on näihin päiviin asti kuulunut työväen riveihin tunkeutuneitten poliisiurkkijain toimintaohjelmaan, ja porvarillisen sanomalehdistön tekemät mielikuvat

Suom. Sos. Kustannusyhtiön konelaitos ja latomotyöläiset.

lakosta lyövät täsmällisesti yhteen Leo Laukin esittämän “uuden” lakkoihanteen kanssa. Kuitenkin, sanottiin tämän lisäksi, on varma asia se, että Työmiehen tarkoituksena ei ole salapoliisipalveluksen tekeminen työväenliikkeelle, mutta suurta “mölöntyötä” tämä on, siitä ei minnekään päästä — tavallisissakin oloissa, puhumattakaan tällä hetkellä, kun juuri näinä päivinä solmitaan hirtonuoraa muutamien työläismiesten kaulaan kysymyksessä olevan taistelutavan käyt-

tämistä koskevan syytöksen nojalla. Lopussa käskettiin "pää-äänenkannattajamme" tietämään vähän huutia.

Laukki yritti alussa purjehtia muille vesille. Hän teki heti Raivaajasta "industrialistisen" unionismin verivihollisen ja itsestensä sille urhoollisen asemiehen. Mutta mikään ei auttanut. Raivaajassa vedettiin alkuperäinen riitakohta esille kerta toisensa jälkeen ja pakotettiin vastaväittäjä lo-

Suom. Sos. Kustannusyhtiön käsinlatomohuone.

pultakin puhumaan siitä. *"Minä hyväksyn koneitten särkemisen lakkotaistelukeinona ja teen tämän kieräilemättä"*, huudahti hän lopulta.

Rohkean tunnustuksen tueksi täytyi myöskin esittää varmuksia siitä, että koneitten särkeminen todellakin auttaa järjestyneitä työläisiä. Otettiin esimerkkinä esille Ranskan rautatiehenkilökunnan lakkokahakat. Laukki kertoi laajasti kuinka rautatiehenkilökunta Ranskan rautateillä harjotti

“sabotagea” ja voitti loistavasti, vaikka vastassa oli rautatiekapitalistit, sotaväki ja hallitus, vieläpä nöyryytti viimeksi mainitun perinpohjin.

Tämän väitteen sähäleiksi lyöminen oli mitä helpoin tehtävä. Sillä todistuksia oli kuinka pitkältä tahansa, että sabotagea harjottaneet Ranskan rautatiepalvelijat olivat joutuneet semmoiseen umpikujaan, mistä ei enää ollut ainoatakaan pelastuksen polkua. Taistelusta palatessaan huomasivat he, että heidän järjestönsä oli pirstaleina, päät verissä, työehdot entistä huonommat, yleinen mielipide myrkkyyntynyt ja kukaan ei ollut varma siitä, oliko tämä taikka tuo järjestötoveri hallituksen palkkaama provokaattori, sillä sabotagemenettely synnytti kokonaisen petturilauman.

Mainittavana väliseikkana kerrottakoon tässä, että Eetu Salin, joka toimitti Raivaajan ulkomaaosastoa, katseli ensin tätä Laukin ja Raivaajan välistä taistelua nyrpein mielin. Mutta eräänä päivänä kun Pariisista saapuneessa uutisessa kerrottiin, että Ranskan rautatiepalvelijain ammattiliiton kongressissa hylättiin sabotagemenettely 262:lla äänellä 26:ta vastaan, terotti Salin kynänsä ja kirjotti sabotageasiasta:

“Työmiehessä sanotaan, että saavutetut kokemukset eivät vielä kehota meitä panemaan rautaista kieltoa sabotagen harjottamiselle. Niin nyt kuitenkin on tapahtunut, että Ranskan rautatiepalvelijain kongressi katsoo kokemukset rautaiselle kiellolle riittäviksi ja onhan meillä, kunhan vaan tahdomme muistella ja tunnustaa, muualtakin kokemuksia siihen, että köyhälistöllä ei ole varaa mölönnyökökeiluun. — Ymmärtääkö herra luutnantti?”

Otamme tähän vielä kohtia eräästä Salinin julkasemasta toisestakin kirjoituksesta:

“Sabotage on samaa kuin anarkistinen “teon propaganda”, sillä erotuksella vain, että varsinaiset anarkistit kohdistavat tekonsa henkilöihin, syndikalistit esineihin.

“Suuntaamalla tekonsa yksityisiä henkilöitä kohtaan, uskovat anarkistit hävittävänsä nykyisen yhteiskunnan tukipylväät ja kapitalistinen järjestelmä muka luhistuu. Suuntaamalla hävittävän teon esineihin, vahingoittamalla liike-

elämää, särkemällä koneita ja kaikin väkivaltaisoin keinoin häiritsemällä tuotantoa, luulevat sabotagen suosittajat saatavansa tuotantovälineitten omistajat siihen tilaan, että he luopuvat niistä ja täyttävät työläisten vaatimukset.

“Tällä ohjelmalla on kokeiltu Ranskassa.

“Vielä tämän kuukauden alkupäivinä katkottiin Touloun luona kaikki telefooni- ja sähkösanomalangat. Paikalta löydettiin postikortti, jossa sanottiin: “Me olemme rauta-

Suom. Sos. Kustannusyhdistyksen kirjapaino- ja sitomotyöläiset.

tieläisiä ja tahdomme päästä takaisin toimiimme, muuten tartumme dynamiitiin.”

“Huippukohtaansa kehittyi tämä syndikalistinen taistelutaktiikka suistettaessa Pariisista Havreen menevä pikajuna kiskoilta. Tapaturmapaikalle olivat sen aiheuttajat jättäneet visiittikorttinsa muutamia “Guerre Socialen” ja “Bataille Syndikalistin” numeroita. Tämä tapahtuma sattui erittäin sopivaan aikaan Ranskan uudelle ministeristölle. Tieto siitä saapui Pariisiin juuri muutama tunti ennenkuin

parlamentissa oli esillä ministeristön esittämä ohjelma, jossa mainittiin sabotageakin vastaan kohdistetusta laista. Anarkistinen "teon propaganda" veti aikansa palkattuja hallituksen käytreitä puoleensa; sabotageella näyttää olevan samallinen vetovoima.

"Tuo pikajunan suistaminen vaikutti yleiseen mielipiteeseen suuressa mitassa. Herven lehden, *Guerre Sociale*, joka tähän asti oli sabotage-agitatsionin pää-äänenkannattaja, täytyi nyt kieltää yhteytensä junansuistajain kanssa ja leimasi teon idiottimaiseksi sabotageksi. Sen tekijät — selitelti Herve — eivät voineet toisin menetellä kuin he menetelivät, koska he tahtoivat häväistä vallankumouksellisen taistelutaktiikan.

"Olisi pitänyt tuottaa ainoastaan aineellista vahinkoa rautatielle, mutta ei saattaa vaaraan viattomia ihmisiä.

"Mutta erotus idiottimaisen ja intelligentin sabotagen välillä on idiottimainen. Missä on raja? Kuka määrittelee sen? Viimeaikaiset kokeilut Ranskassa ovat osottaneet syndikalististen taistelutapojen epäkäytännöllisyyden ja vararikon jo kylliksi.

"Työväenluokka ei saavuta tarkottamiensa uudistuksia huudoilla eikä yksilöllisillä väkivallan teoilla."

Yhdessä tämän kirjottajan julkaisemassa kirjoituksessa sanottiin muun ohessa:

"Suurta merkitystä sillä ei ole, sanotaan, mitä menettelytapaa Amerikan suomalaiset sosialistit kannattavat. Hyvä! Yhtähyvin voisi sanoa, että silläkään ei ole väliä, mihin valtiolliseen puolueeseen suomalaiset työläiset Amerikassa kuuluvat. Voipi olla niin, että jotkut aivan tosissansa ajattelevat, että silläkään ei ole väliä kuinka agiteeraamme, kunhan vaan saamme aikaan elävää toimintaa, työläisjoukkoja valveutumaan, ajattelemaan ja kuohumistilaan kapitalistista vääryyttä, väkivaltaa ja sortoa vastaan.

"Mutta onko yhdentekevää, mitä tehdään kun joudutaan käytännölliseen taisteluun taloudellisella taistelutantereella?"

"Muistakaamme, että Michiganin suomalaiset kaivosmiehet järjestyvät paraikaa. Me pidämme rikoksena huonon siemenen kylvämistä hyvään peltoon. Mahdollisesti ei rikkaruohon siemen idä, vaan hyvä siemen kasvaa. Mutta kun taistelun päivät tulevat — ne voivat tulla piankin, ja kun innostutaan, voivat jotkut vähän harkitsevat muistaa

oppia "uusista taistelukeinoista", joita suositellaan vaikuttavalta taholta. Joku joukkokunta ryhtyy kokeilemaan niillä. Voisipa aina valpas salapoliisi provoseerata. Ei ole outoa sekään. Pikkutapauskin saattaa tulla suureksi. Kysytään heti: kuka on julkisesti opettanut menettelemään niin ja näin.

"Emme tahtoisi nähdä ikäviä seurauksia. Seuraukset voivat koitua edeltäpäin arvaamattomiksi. Eipä siis pitäisi lyödä leikkiä suurilla asioilla — ja vakavilla asioilla.

"Kunpa vaan harkitaan asioita, täytytään vastata kysymykseen: onko sillä väliä kuinka me agiteeraamme? hyvinkin huolellisesti.

"Mikäli asia koskee suomalaisia, voi tulla kysymykseen, jos tyhmästi menetellään, hyvinkin suuria vaurioita. Siksipä toivomme, että lukijamme ottavat laskeaksensa myöskin niitä asioita, joita ei tavallisesti lasketa kun sovitetään repäseviä sanoja agitatsioonipuheeseen ja kirjoitukseen. Meidän täytyy oppia tuntemaan se asema, jossa me olemme suomalaiseseen työväestöön nähden. Meidän lehdistömme ääni kantaa laajemmalle oman järjestömme piirejä. Me olemme jo tämän maan suomalaisten suolana. Me olemme rakentaneet viimeisten vuosien kuluessa *varustuksia*, mutta meidän varustuksemme ovat sittenkin heikkoja, jos me, samalla kuin olemme jyrkkiä, emme ole varovaisia. Olemme joka tapauksessa ulkomaalaisia. Meidän lehtiämme, järjestöjämme ja joukkojamme vastaan voidaan tehdä julkeinta vääryyttäkin, äänemme edes kuulumatta omia nurkkiamme kauemmaksi, *jos me ottaisimme suoritettavaksemme epätavallisia tehtäviä*. Nämä ovat miettimisen arvoisia asioita."

Laukin esittämät varmennukset sabotagen ja syndikalistisen työväenliikesuunnan puolesta olivat niin vähäiset ja kehnot, että koko asia ja asian puolesta toivottomasti ponnistelevat joutuivat naurettavaan valoon. Sillä odottihan jokainen, että Työväen-Opiston "oppinut professori" sentään perustelee kantansa muullakin kuin pelkällä mielikuvituksella.

Elokuun lopulla v. 1911 pidetyssä Työmiehen yhtiökokouksessa lupasi Laukki vast'edes välttää sabotagen suosittelemista.

Suomalaisen Sosialistisen Kustannusyhtiön vuosikokous v. 1912.

Mutta kalliiksi käyneen asian kova kohtalo ja persoonallisen nolauksenkin ahdistava vaikutus pakottivat Laukin jatkamaan kiistaa. Hän painatti Työmieheen ystäviensä sepustuksia, jotka eivät juuri muuta tienneet asiaan sanoa kuin osottaa, että Raivaajan toimittaja on ammatiltansa räättäli ja keksiä muita epäonnistuneita heittoja. Duluthista käsin hommattiin Minnesotan suomalaisten osastojen yhteinen kokous, jossa tehtiin esitys, että ryhdytään riitelemään Raivaajalta pois puoluelehden oikeuksia. Esitys ei kuitenkaan aiheuttanut alotetta. Osastot panivat vastalauseita, toiset Työmiestä ja toiset Raivaajaa vastaan. Yksinpä kaikki vastalauseetkin osottivat, että Raivaaja menestyi hyökkäyksessään hyvin, sillä Työmiehelle suunnatut vastalauseet vaativat toimituksen kääntymään jälleen sosialistipuolueen periaateladulle, mutta Raivaajalle annetut vastalauseet koskivat persoonallisuuksiin menoa. Laukki selitti selittämästä päästyäkin, että Raivaajalla koko tässä asiassa ei ole muuta kuin persoonavaikuttimet. Asian tekeminen persoonavaikuttimista jo osotti "asevaraston" riittämättömyyttä. Ja kun jälestäpäin katselee tämän riidan kulkua, jää kieltämättömäksi todeksi sekin, että semmoista, mikä saatetaan selittää persoonan loukkaamiseksi, tapahtui Työmiehen taholta monenkertaisesti.

Näitä vastalauseita muistellessa, sopii mainita, että New Yorkin osastokin oli aikeissa kääntyä Raivaajaa vastaan ja silloisessa itäpiirissä piirikomiteassakin katseltiin asiata vain "tasapuolisesti". Ainoa itävaltioitten osasto, joka reilulla tavalla pani vastalauseen Raivaajalle — ei sabotagen tunnustamisen nojalla, mutta persoonien "suojelemistarkotuksessa" — oli Bostonin osasto. Tässä vastalauseessa erityisemmin pantiin merkille tämän kirjottajan persoona, sanomalla: "olkoon opiksi koiralle kylmä sauna".

Samaan aikaan kun riitaa käytiin, tapahtui Amerikassakin sabotagemenetelmän vararikko. Rakennus- ja siltatyöläisten union johtohenkilöt tunnustivat harjottaneensa omaisuuden tuhoamista. Tämä tunnustus ja tunnustuksen taakse

kätketyt lukuisat dynamiitturheilut jättivät hyvin masentavan vaikutuksen myöskin omaisuuden tuhoamisteorioitten kannattajiin. Harvat heistä halusivat siitä enää puhua. Wm. Haywood sentään vielä lausui vallankumouksellisen tervehdyksensä McNamara veljeksille, luokkaoikeuden uhreille. Mutta marttyyriseppeleen solmiminen heidän päähänsä sujui hyvin huonosti.

Sosialistiosastojen vastalauseet Työmiehen kannan suhteen kävivät yhä äänekkäimmiksi ja vaativimmiksi. Kävipä yhdennellätoista hetkellä asiaan käsiksi Työmiehen johtokuntakin, jota Laukki oli pitänyt "kätensä alla" mm. Yrjö Sirolan lähettämällä persoonallisilla kirjeillä, joissa kannustettiin toimituksen kantaa.

Työmiehen johtokunnassa oli juuri syntymässä epäluotamuslause toimituksen sabotagekannan johdosta, kun Laukki kirjotti julkisen selityksen, jossa sanottiin, että kokemukset nyt jo riittävät sanomaan päättävästi, että sabotagemenettely työväen taistelussa on väärä ja vahingollinen.

Tämä "hyvässä järjestyksessä peräytyminen" oli siinä suhteessa kuvaava, että Laukki vaikenä aivan visusti muuhun nähden kuin esillä olevan hetken kokemuksiin. Hän vältti vertaamasta anarkistisen syndikalismin periaatteita sosialismin periaatteisiin. Siinä olikin arka kohta.

Henkilö, joka tuntee ja ymmärtää joltisestikin sosialismin periaatteet ja tietää, vaikkapa vaan yleisempiä piirteitä työväenliikkeitten historiasta, tietää myöskin hetipaikalla sanoa, että sabotagekeinot eivät työväenliikkeelle voi muuta tuottaa kuin tuhoa. Sama on seurauksena monien muidenkin syndikalististen taisteluokeinojen ja järjestöjärjestelmien toteuttamisesta.

Tultiin sitten s. s. järjestön edustajakokoukseen Smithvillessä, Minn. Kiista tuli siellä lopullisesti ratkaistavaksi. Ratkaisu tapahtui suhdetta määrätessä ammattikuntaliikkeeseen tahikka "taloudellisiin järjestöihin". Siinä hyväksyttiin Yhdysvaltain sosialistipuolueen kansalliskonventionin tekemä päätös ja vahvistettiin sitä erikoisilla ohjeilla niitä s. s.

järjestön jäseniä varten, jotka kuuluvat ammattiyhdistyksiin. Heidän tulee vaikuttaa poliittisen toiminnan hylkimistä ja väheksymistä estävästi ja vastustaa yksilöllisiin väkivaltaisuuksiin ja sabotageen luottamista ja turvautumista. Puoluelehdistön arvostelun päätöksenä sanotaan, että Työmiehen ja Raivaajan välisessä kiistassa mentiin epätoverillisuuksiin, "jota paitsi Työmies tässä väittelyssä osotti harkitsemattomuutta esiintuodessaan väitteitä kysymyksistä, joihin nähdessä sen olisi pitänyt asettua arvostelevalla kannalla, eikä edes välillisestikään suosittelevalla".

Riita näytti päättyvän näin suloiseen sovintoon. Valittavasti niin ei kuitenkaan käynyt.

S. s. järjestön syndikalistinen ryhmä tyytyi tähän ai-noastaan nimellisesti, mutta ei todellisesti. Se teki uuden suunnitelman ja aloitti uuden hyökkäyksen.

SYNDIKALISTINEN "REVISIONISMI"

Smithvillen edustajakokouksessa olivat Työväen Opiston johtavat piirit taipuvaiset tunnustamaan Yhdysvaltain sosialistipuolueen enemmistökannan. Tämä odottamaton taipuvaisuus johtui ilmeisestikin siitä, että edustajakokouksen suurta enemmistöä ei kuitenkaan olisi voinut muuhun suostuttaa, ja Opiston eduille oli välttämätöntä pysytellä järjestön kanssa sovinnossa.

Mutta hetkeä myöhemmin opistoryhmän johtajain taholta huomattiin Yhdysvaltain sosialistipuolue — ellei aivan pikkuporvaristopuolueeksi — kuitenkin revisionismin pilaamaksi. — Opiston silloinen johtaja Yrjö Sirola otti asian esille sanomalehtikeskustelua varten. Ja Raivaajan toimitus ryhtyi mielellänsä julkiseen väittelyyn Sirolaa vastaan — ensiksikin tutustuaksensa "tulevaan tuuleen" ja toiseksi tehdäksensä Sirolan kehityksessä täällä Amerikassa tapahtuneen käänteeseen yleisemmin tunnetuksi.

Väittely oli siitä omituinen, että kumpikin puoli otti lähtökohdaksensa revisionismivastaisen kannan. Väittely-

Osa Suom. Sos. Kust. Yht. kirjakaupasta ja sen henkilökunta: J. Partanen, E. Erkko ja Aini Salmela.

perusteena oli revisionismikummituksen etsiskeleminen, ja, jos semmoinen löytyisi, sille selkäsauvan antaminen.

Sirola hyväksyi revisionistisen suunnan tunnusmerkeiksi väittämisen, että luokkavastakohdat eivät kärjisty, vaan lieventyvät; että varallisuuden omistajain suhteellinen lukumäärä ei osota vähentymistä, vaan lisääntymistä; ja että näitten väitteitten esittäjät ja kannattajat katsovat tarpeenvaativaksi ryhtyä kompromissaamaan edistysmielisten porvareiden kanssa.

Hyvin merkillistä Sirolan puolelta, vaikka hän *nyt* asettui vallankumouksellisen taistelutaktiikan kannattajana tuomitsemaan revisionismia, oli se, että hän heti väittelyn alussa ryhtyi liijottelemaan keskiluokan voimaa ja merkitystä Yhdysvaltain politiikassa.

Yhdysvalloissa löytyy 8,000,000 ihmistä, jotka eivät ole varsinaisia kapitalisteja, mutta eivät myöskään työläisiä, sellitti Sirola, ja ryhtyi sitten todistamaan, että tämä kahdeksan miljoonainen luokka herää, valtaa valtiollisen vallan ja pesee valtiolaitoksen trustivallan tahroista.

Raivaajan toimituksen taholta vastattiin tähän, että Sirola on tekemällä tehnyt *edistysmielisen keskiluokan*, sillä todellisuudessa sitä ei ollenkaan ole olemassa. Edistysmielisen keskiluokan aika on ollut ja mennyttä eikä ikänä enää palaja.

Ja edelleen, jokainen Amerikan yhteiskunta-taloudellisia oloja tunteva tietää, että se, mitä keskiluokaksi sanotaan, on osaltansa luisunut trustivallan syliin, toisen osan vielä vajotessa köyhälistökerroksiin. Keskiluokan johtava osa tekee nyt vahtikoirapalvelusta suurille korporationeille taloudellisella ja valtiollisella alalla.

Semmoisia vahtikoiraviran hoitajina saatetaan pitää teollisuuslaitosten palkattuja johtajia, virkamiehiä, insinöörejä, keksijöitä, kemistejä ja ylempiä työnjohtajia. Ja paitsi näitä, palvelee suuria teollisuus-, kauppa- ja liiketrusteja laumamäärittäin lakimiehiä, lääkäreitä, sanomalehtien toimittajia, kirjailijoita, asiantuntijoita kaikilta aloilta, oppi-

laitosten johtajia, professoreja, opettajia, pankkivirkailijoita ja kauppa-asiamiehiä. Niinpä myöskin kauppa- ja teollisuuskorporaatiot valtaavat vähittäiskaupatkin, vieläpä ravintolat, kapakat ja kahvilatkin järjestämällä ne, joko suorastaan oman johtonsa alaisiksi, taikka sitten hyvin turvatun agenttuuri-järjestelmän varaan.

Itsenäisistä pienten ja keskikokoisten teollisuuslaitosten omistajista ei enää juuri muuta ole jäljellä kuin muisto, sillä ne ovat liittyneet trusteihin taikka sitten kilpailussa kukistuneet.

Kaikki pikkuliikemiehet ja opintienammatilaiset, jotka suinkin tilaisuutta saavat, menevät vastustelematta trustilaitosten siipien alle ja palvelevat niitä uskollisesti siihen käsitykseen nojaten, että mitä suurempi työnriistosaalis on, sitä runsaampi on myöskin "vahtikoirilille" tuleva osa.

Ne keskiluokkalaisjoukot taasen, jotka eivät pääse osalliseksi uusista riistoeuista, eivät juuri muuhun kykene kuin häviämään, sillä koko taloudellisen kehityksen kulkusuunta ja voima sotii heitä vastaan.

Tästä asiantilasta siis voipi täydellä syyllä päättää, että teoria edistysmielisen keskiluokan uudestisyntymisestä on täydellisesti väärä. Asiaperäiset olosuhteet paremminkin puhuvat sellaisen käsityksen puolesta, että suurkapitalismi synnyttää keskiluokan, joka valtiolliselta ja yhteiskunnalliselta katsantokannaltansa on taantumuksellisempi kuin itse suuret raha- ja teollisuusruhtinaat.

Sirolan rakentamalle teorialle oli kuitenkin edistysmielinen keskiluokka välttämätön. Ilman sitä luhistui koko asiarakenne; ilman edistysmielisestä keskiluokasta luotua mielikuvaa eivät Sirolan esittämät esimerkit revisionismin ilmenemisestä maistuneet miltään. Sillä kun hän väitti, että ainoa sosialistinen kongressimies, V. Berger, sosialistipuolueen kannattamana edustaa revisionistista kantaa, täytyi hänen antaa asialle se valaistus, että sosialistipuolueen kongressiedustus oli kiedottuna edistysmielisen porvaripolitiikan pauloihin.

Sirola veti revisionistisen politiikan ilmiönä esille sen, että Berger ehdottaa rautateitten ja muitten suurten trustilaitosten valtion haltuun ottamista ja esittää kansan asestamisjärjestelmää seisovan palkka-armeijan tilalle.

Vastaväitteenä näille revisionismikeksinnöille näytettiin, että vallankumouksellista luokkataistelukantaa edustavat sosialistipuolueet kaikissa maissa vaativat alituisesti samaa mitä Yhdysvaltain sosialistipuolue kongressiedustajansa kautta vaatii — vieläpä pätevin kaikista nykyaikaisista vallankumouksellisen luokkataistelukannan tulkitsijoista, K. Kautsky, joutuu revisionistin kirjoihin, jos Sirolan revisionistitulkinta on oikea.

Merkkinä revisionismiluontoisesta pikkuporvarillisesta ajatuspohjasta mainitsi Sirola myöskin Bergerin uhkauksen, että ellei työväkeä kohtaan harjoitettavasta vääryydestä muutoin tule loppua, nousee vääryyttä vastaan aseellinen vastarinta ja Morris Hillquitin lupauksen, että jos porvaristo ryhtyy supistamaan työväen valtiollisia oikeuksia, on hän puolestansa valmis tappelemaan barrikaadeilla niin kuin tiikeri. Mutta onnettomuudeksi Sirolalle, saatettiin vastapuolelta osottaa, että kaikki tunnetuimmat marxilaiset luokkataistelijasosialistit ovat miltei sanasta sanaan sanooneet samaa — ja V. Debs, jota Sirola esitteli kirkkaan proletaarisen ajatuskannan tulkkina, lausui kerran: "Jos kapitalistiluokka langettaa Lännen Kaivantomiesten asiassa luokkatuomion, nousee kaksi miljoonaa kiväärin piippua valtaherrain päitä kohden."

Muut Sirolan tekemät revisionismilöydöt olivat vieläkin vähäpätöisempiä. Ja hänen täytyi lopulta tulla tähtäyspis-teeseensä seuraavalla lausunnolla:

"Minun havaitakseni astuu työväen yhteiskunnallistaloudellinen joukkoliike yhä enemmän etualalle, ja pelkän ja pääasiallisen parlamentaarisen toiminnan painostamisen sijaan olisi mielestäni etupäässä painostettava työväen taloudellisen luokkajärjestymisen perusmerkityksellisyyttä, niin nykyisessä luokkataistelussa kuin työväenluokan vallankumouksessakin."

Sirolan pääasia antoi Raivaajan toimitukselle aiheen näyttämään todeksi, että tämänkin kautta kulkee tie revisionismiin. Taloudellisen luokkajärjestäytymisen perusmerkityksellisyyden esittäjät lankeavat siihen, että he, niinkuin lukuisat esimerkit näyttävät, kuten Lawrencen, Mass., järjestymättömän kutomotyöläisten lakossakin v. 1912, yhden ja kahden sentin tuntipalkan nimellisen (ei todellisen) korottamisen leimasivat *“suuremmaksi vallankumoukselliseksi tapahtumaksi mitä Amerikan työväen hyväksi koskaan on sattunut”*. Tätä saattaisi sanoa tyypilliseksi revisionismiksi, jos se edes olisi senkään arvoinen. Moisella painostamisella alennetaan vallankumouksellisuus pelkäksi pilajutuksi.

Ja kun Sirola tahtoi osottaa, että työväen osanotto valtiolliseen liikkeeseen kaikessa tapauksessa johtaa revisionismiin ja että valtiollisen vallan valtaaminen työväenluokan käsiin ei ole tavoittelemisen arvoinen pääasia, saattoi hyvin lopettaa K. Kautskyn sanoilla:

“Syndikalismin teoria on valtion tehottomuuden filosofiaa, samalla kun sen käytännöllinen toiminta on lasten tauti työväenunioissa ja molemmat ovat ilmauksia porvarillisesta aatepohjasta.”

Mitä Sirolaan tulee, selvitti tämä väittely sen, että hän oli kulkenut valtiollisesta revisionismista taloudelliseen revisionismiin. Ja kun Sirolan kanta oli sama minkä Työväen Opiston johtavat piirit omaksuivat — ja sama mitä siltä taholta jo vuosikautia oli esitetty, saattoi pitää varmana, että Opiston ryhmä aikoo edelleenkin kulkea omaa tietänsä, ottamatta sosialistipuolueen ohjelmaa, periaatteita ja tarkotusta vakavalta kannalta.

RAIVAAJA JA TYÖVÄEN-OPISTO.

Me emme usko tekevämme vääryyttä Työväen-Opistoa kohtaan, vaikka sanommekin, että yhdeltä puoleltansa on Opisto koko olemassaolonsa ajan vaikuttanut epäedullisesti Amerikan suomalaisen työväenliikkeen kehitykseen.

Osa Suom. Sos. Kustannusyh-tiön kirjakaupasta.

Ensiaikoina Leo Laukin ja myöhemmin Yrjö Sirolan johdolla kehittyi siitä laitos, joka pitää pääasiana sosialistipuolueen periaatteitten ja menettelytapakäsitysten uudistamista — ja eritoten s. s. järjestön — valtaamista.

Alusta alkaen juurtui opistolaisiin se käsitys, että heidän asiansa ja velvollisuutensakin on tarttua kaikkiin käytännöllisiinkin puolue toimiin ja työväenliikkeen asioihin. Tästä taas oli seurauksena se, että Opistosta muodostui paremmin vakituinen "suuntakoulu" kuin sosialistinen kasvatuslaitos.

Kun merkit tästä ensiksi näkyivät, huomautettiin Raivaajassa jo noin 7 vuotta sitten, että opistolaiset tekevät itsellensä ja sosialistipuolueellekin paremman palveluksen jos he välttävät sekaantumasta käytännöllisiin puolueasioihin ja käyttävät kaiken aikansa ja harrastuksensa sosialismin ja muitten työväenliikeilmausten tietoperäiseen tutkimiseen sekä muuhun valmistautumiseen käytännöllisten työväenliiketehtävien suorittamista varten. Saman neuvon antoi muistaaksemme myöskin Työmies.

Mutta nämät ystävälliset neuvot kaikuivat kuuroille korville, sillä työväenliikettä peräti vähän tunteva ja muutoin aivan kokematon Opiston johtaja uskoi, että hän ja hänen oppilaansa tietävät kaikki asiat paremmin kuin muut ja heidän asiansa on huolehtia mitenkä puoluelehtiä toimitetaan, kutka niitä toimittavat, mitä milloinkin puolueen keskuudessa päätetään ja millä tavalla mitäkin lakkotaistelua johdetaan jne.

Pienempiä yhteenottoja sattui aika-ajottain Työväen Opiston ja etupäässä Raivaajan välillä, kunnes vuoden 1912 lopulla ja seuraavan vuoden alkupuoliskolla syttyi vakava riita.

Riita sai alkunsa opistoyhtiön johtokunnan ottamasta alotteesta \$20,000 maksavan lisärakennuksen laittamisesta Työväen Opistolle.

Raivaaja ryhtyi vastustamaan tätä alotetta ja siihen sisällytettyä tulevaisuuden suunnitelmaa — ensi aluksi yksinomaan järjestötalouden tilan kannalta, sillä näinä aikoina

oli järjestön osastojen maksettavana Työmiehen, Toverin ja Raivaajan laajentamisesta johtuneet, moniin kymmeneen tuhansiin nousevat menot. Lehtilaajennukset toteutettiin lainapääomalla, ja kustannusyhtiöitten täytyi myydä osakepääomaa velkoja vastaavassa määrässä. Yksin itäpiiri-järjestö oli vähää aikasemmin päättänyt jäsenistön kesken toimitetulla yleisäänestyksellä sälyttää itävaltioitten osastoille 30,000 dollarin erän Suomalaisen Sosialistisen Kustannusyhtiön osakepääomasta kolmen vuoden aikana maksettavaksi. Useat osastot rakennuttivat samana aikana omia taloja — niinkään velkapääomalla. Saatettiin helposti osottaa, että suomalaisten sosialistiosastojen ja järjestölaitosten yhteenlaskettu velkataakka kohosi jo moneen sataan tuhatteen dollariin. Ja paitsi näitä, oli selvästi havaittavissa lähenevän teollisuuspuolan merkit.

Uudet kymmentuhantiset lisärasitukset näyttivät siis näissä oloissa liikanaisilta, ja kun selvää oli sekin, että Opiston laajentamisesta seuraa opistoveron korottaminen, näytti siltä, että taloudellisista rasituksista koituu vakavia seurauksia.

Näiden seikkojen esille vetämisen ohella käytiin myöskin käsiksi Opistosta koituvan hyödyn yliarvioimiseen ja epäperusteellisiin laskelmiin. — Opistolaisten puolelta nimitäin asetettiin Opisto ensisijalle mm. puoluelehtiin nähden ja lausuttiin mielipiteitä, että kun yhteiskunta lyöpi laimin jäsentensä koulukasvatuksen, kuuluu s. s. järjestön velvollisuuksiin korvata tämä yhteiskunnan laiminlyönti, laajentamalla Opistoa ja sen työalaa siinä määrässä kuin opinhaluisia ilmaantuu.

Laajentamissuunnitelma oli vielä siinäkin suhteessa epäperusteellinen, kun oli hyvin tunnettua, että siinäkin koossa missä Opisto ennen laajentamista oli, oli kunnollisista opettajista ja luennoitsijoista alituinen pula ja puute.

Siispä ei puhuttakaan Opiston laajentamisesta, sanottiin Raivaajassa, mutta paremminkin Opiston toiminnan järjestämisestä sille pohjalle, että se työskentelee yksinomaan jär-

jestötarkoituksia varten, kasvattaa puolue- ja työväenliiketoimitsijoita, panematta suurtakaan painoa millekään muulle. Tällä tavalla eikä millään muulla Opisto voipi parhaiten "korvata yhteiskunnan laiminlyönnit" työväenluokkaa kohtaan ja hyödyttää järjestöä uhrauksia vastaavassa määrässä. Opistolle pyrkijöiltä vaadittakoon vissi määrä alkeistietoja ja takeita siitä, että heillä on halua ja luontaisia lahjoja sosialistipuolueen ja yleensä työväenliikkeen toimittajatehtäviin.

Ja kaiken muun lisäksi on Opistolta joka tapauksessa vaadittava, että tässä laitoksessa kasvatuksensa saaneet tietävät muutakin kuin mitä he — surullista kyllä — näyttävät tietävän, nimittäin, että koko nykyinen työväenliike jouattaa perinpohjin tuhottavaksi — ja että sosialistipuoluekin on vain toisarvoista pikkuporvarihommaa.

Sanalla sanottuna, Opistolta täytyy ennen muuta hävittää syndikalismiin kallistuva hapatus.

Opiston laajentamisen vastustaminen perustui siis sekä järjestötaloudellisiin että periaatteellisiin syihin.

* * *

Opiston johtokunnan, opettajiston ja oppilaitten taholta ajettiin laajentamisia kaikista estelyistä huolimatta. Johtokunta selitti, että laajennus voidaan toteuttaa panematta rasituksia s. s. järjestölle, sillä oppilaat ja yksityiset ystävät ovat jo taanneet riittävästi rahavaroja.

Osittain tähän selitykseen nojaten, mutta vielä enemmän siitä johtuen, että opistoyhtiön osakkeista on suhteellisesti suurempi määrä Opistoa lähinnä olevilla osastoilla ja etäisemmät osastot eivät voi kunnollisesti edustaa itseänsä yhtiökokouksissa, päätti ylimääräinen yhtiökokous keväällä v. 1913 suostua johtokunnan lisärakennus-esitykseen tuntuvalla osake-enemmistöllä, ja myöhemmin toimitettu osakkeitten yleisäänestys niinkään ratkaisi kiistanalaisen asian johtokunnan ehdotuksen hyväksi.

Tämä enemmistö ei kuitenkaan ole sama kuin s. s. järjestön enemmistö, kuten jo edellä sanotusta selviää, mutta vielä enemmän siitä tosiasiasta, että s. s. järjestön toimeenpaneva komitea ja keskipiirin piirikomitea yhteensä antoivat johtokunnan ehdotuksen puolesta hallussaan olevien 3,000 osakkeen äänet. Samaan aikaan järjestön keskuudessa toimitetulla yleisäänestyksellä päätettiin, että toimeenpaneva komitea ei saa äänestää järjestön omistamilla osakkeilla puoleen eikä toiseen tämänluontoisissa opistoasioissa.

Kuvaavana sivupiirteenä mainittakoon tässä, että kun ylläkerrottu kiista oli kuumimmillaan, kirjotteli asiallisuutensa puolesta parhaassa maineessa silloin oleva Opiston taloustieteen ja yhteiskuntaopin "professori" puoluelehtien toimittajille kirjeitä, joissa hän ilmaisi hyvin toivottomia ja surullisia mielipiteitä Opistosta, niinkuin esimerkiksi:

"Opisto tuli tuomalla s. s. järjestön käsiin — ilman tarvetta. Ja sen jälkeen se on ajettu järjestön niskoille erikoisrenkaan avulla, josta osan muodostaa entinen oppilaskunta, osan taas muutamat duluthilaiset, jotka nauttivat etuja opiston olemassaolosta."

"Opisto on koko olemassaoloajallansa kouluttanut noin 400 oppilasta. Mitä ne ovat oppineet? Minkä mitäkin, oikeastaan eivät paljon mitään. Sillä ensiksikään täällä ei ole mitään oppivelvollisuutta. Sangen monet pitävät tätä vain ruokatalona sinä aikana kun eivät ole työssä."

"Oppilaita tulee ja menee yhtämittaa — ja tänne tulevat oppia saamaan kaikista typerimmät."

"Taloudenhoitajaan nähden ei ole mitään kontrollia, ja tilintarkastajina on ollut sellaisia henkilöitä, jotka hädin tuskin osaavat yhteenlaskua."

"Tämä laitos nielee järjestöltä \$10,000 vuodessa. Lähi-seudun osastot ovat olleet edustettuina yhtiökokouksissa ja järjestetyn kängin johtamina lyöneet järjestölle suolaa selkään. Nytkin suunnitellaan 20,000 dollaria maksavaa ta-

loa. Muka oppilaita tulee niin paljon, mutta mitä helvetin hyötyä niistä on, kun ne tulevat ja menevät kuin mustalaiset.”

* * *

Laajennuksen tapahduttua vedottiin tietysti järjestön osastojen aineelliseen kannatukseen. Rahoja piti nyt saada, sillä ilman niitä ei kunnolleen toimeen tultu, kun laajennettuun Opistoon ilmaantui oppilaitakin vähemmän kuin edellisinä vuosina. Opettajapula myöskin oli vakava. Sirola matkusti Suomeen. Johtajaa lukuunottamatta ei lukukauden alussa ollut ainoatakaan suomenkielistä luennoitsijaa, kunnes A. Rissanen jälleen — “viiden vuoden kontrahdilla” — palasi entiseen toimeensa.

Tämän lukukauden kestäessä suunnattiin Opistolta alituista vihamieltä puoluelehtiä, työväenjärjestöä ja sosialistipuoluetta kohtaan. — Järjestön toimeenpanevan komitean vaaleissa v. 1913 lopulla kärsivät opistolaisryhmän kannattajat musertavan tappion. Hävinneen ryhmän taholta tehtiin heti toimeenpanevan komitean takasinkutsu. Se päättyi vieläkin musertavampaan häviöön. Opistolaisten asettama ehdokas Työmiehen vastaavaksi toimittajaksi niinikään hävisi vaalissa. Ja Opisto itse oli taloudellisessa ahdingossa ja tuotti tappiota tuhansia dollareita.

Opistolaisryhmä menetti näissä ahtaissa ja epäsuotuisissa oloissa kaiken arvostelukykynsä. Se huitoi sinne ja tänne, piti salaisia kokouksia, ehdotti Työmiehen vastaavan toimittajan erottamista — hävisi taas siinäkin. Sitten se lähetteli osastoille kiertokirjeitä, joissa sanottiin, että Työmies on vararikon partaalla, jonkavuoksi siis on parasta, että ne, jotka ovat lainanneet Työmiehelle rahaa, pitävät silmänsä auki.

Vihdoin keskipiirin piirikokous v. 1914 joutui tämän surkean joukkokunnan käsiin. Sieltä syydettiin toista viikkoa mitä ilkeintä ruokottomuutta ikänä taidettiin suomalaisen sosialistijärjestön enemmistöä kohtaan ja eritoten Michi-

ganin kuparialueella katkerassa lakkotaistelussa olevien kaivosmiesten järjestöä vastaan. Kokouksen enemmistön vastaan sanomatta saatiin tässä kokouksessa reuhata mitä tahansa. *“Lännän Kaivosmiesliitto on lasten murhaajain ja porvariprovokaattorien järjestö”* ja *“me vallankumoukselliset teollisuustyöläiset tunnustamme ainoastaan I. W. W.-liiton”* jne., huudettiin siellä — *socialistipuolueeseen kuuluvien osastojen edustajakokouksessa!*

Näiltä saattoi odottaa mitä tahansa, mutta ei sentään kaikkea sitä julkeutta mitä saatiin kuulla.

Näissä oloissa vakiintui vastustamattomaksi se käsitys, että Työväen Opiston on joko jouduttava järjestön enemmistön kontrollin alaiseksi, taikka sitten tehtävä siitä selvä ja perinpohjainen pesäero. Raivaaaja ehdotti järjestötutkimuksen toimittamista Opistoa koskevissa asioissa, että järjestö saisi täydellisen käsityksen tästä laitoksesta, sen taloudesta ja taloudenhoidosta, opetuksesta, toimintatavoista, erinäisistä sisäisistä suunnitelmista ja vaikutustavoista ulospäin ym.

Itäpiirin edustajakokous otti myöskin tämän asian esille ja laati yleispiirteisen ehdotuksen järjestön toimeenpanevalle komitealle, jolla voimassaolleiden sopimusten nojalla oli valta toimittaa ehdotetunlainen tutkimus. Se asettikin tutkijakomitean, mutta Opiston johtokunta yksinkertaisesti kielsi s. s. järjestön edustajilta vallan tunkeutua laillisen korporationin asioihin, ellei johtokunnalle anneta valtaa täydellisesti määrätä mitä tutkitaan ja minkälainen lausunto tutkimuksen tuloksena Opistosta esitetään. Ja niin tutkiminen jäi. Mutta tämä merkitsi Opiston puolelta samaa kuin sen sopimuksen ylössanomien, jonka nojalla järjestö keräsi opistoveroa noin \$6,000—\$7,000 vuodessa. Toimeenpaneva komitea lakkautti väliaikaisesti veron ja jäsenistön yleisäänestyksellä lopullisesti lakkautettiin veron kantaminen kokonaan.

Yllämainittujen asioiden myllerryksessä kehittyi myöskin Työmiehen kohtalon ratkaisemiskysymys. Jo edellisessä

nähty, työväenliikkeen asioihin nähden vastuunalaisuudeton joukkokunta valmistautui viimeiseen yritykseen Työmiehen valtaamiseksi.

Työmiehen perikadon välttämiseksi täytyi ryhtyä toimenpiteisiin. Oli olemassa ainoastaan kaksi mahdollisuutta, joko jättää Työmiehen hallinto ja toimitus — virallisesti puheenalaisen joukkokunnan haltuun ja seurata Työmiehen asioitten menoa ulkoapäin, kunnes keskipiirin osastot vihdoin täydellisesti kyllästyvät syndikalistisen klikin mellastamiseen, tahi sitten kerta kaikkiaan lyödä myttyyn koko valtaamisyritys.

Kumpaakin menettelytapaa käsiteltiin valmistautuessa Työmiehen ylimääräiseen yhtiökokoukseen keväällä (1914).

Järjestön enemmistökantaa dustavilla keskipiirin osastoilla, kun olivat pitkän aikaa parhaansa mukaan tukeneet "Kuparisaaren" kaivantomiesten lakkoo ja osittain olleet lakkomelskeitten keskellä, ei ollut suuria rahamääriä ostaaksensa Työmiehen osakkeita.

Ne osastot, vastoin tätä, joissa edelläkuvatulla syndikalistisella klikikunnalla oli kannatusta, etupäässä Minnesotan rauta-alueella, valmistautuivat viime hetkessä ostamaan Työmiehen osakkeita, vallataksensa yhtiökokouksen.

Edellä mainittu keskipiirin edustajakokous vaikutti asioitten kehitykseen ratkaisevalla tavalla. Vastustamattomaksi käsitykseksi vakiintui se, että maksoi mitä maksoi, täytyy järjestön enemmistökannalla olevien ostaa Työmiehen osakkeita niin suuri määrä, että aijottu valtaaminen ei onnistu. Tämän kirjottaja esitti Raivaajan johtokunnalle Työmiehen osakkeiden ostoa kahdella tuhannella dollarilla.

Kun johtokunta käsitteli tätä ehdotusta, tuli päätökseksi kuuluisa \$20,000 osakekauppasuunnitelma. Suunnitelman lailliset puolet tutkittua, tehtiin Työmies-yhtiön asianomaisille virkailijoille virallinen tarjous. Tarjouksen sisältö oli seuraava:

Raivaajan kustannusyhtiö ostaa viiden vuoden maksuajalle tehtyä velkakirjaa vastaan Työmies-yhtiöstä \$20,000

edestä täysivaltaista osakepääomaa, koska on tarpeellista, että Työmies, päästäksensä siitä tilasta, mihin se oli joutunut, saa semmoisen tukikohdan, jolle sen luotettavuus saatetaan perustaa. Sillä jos asiat jätetään ennalleen, eivät sosialistiosastot uskalla sijoittaa rahoja Työmies-yhtiöön, koska on epätietoista voidaanko lehti säilyttää sosialistipuolueen periaatteitten palveluksessa.

Raivaajan kustannusyhtiö lupautuu hankkimaan Työmies-yhtiölle muutamia tuhansia dollareita rahaa lainaksi ja ryhtyy myymään haltuunsa tulevaa osakepääomaa s. s. järjestön keskuuteen, niin että osakkeet aikaa voittaen joutuvat suomalaisille sosialistiosastoille.

Ja edelleen sovitaan siitä, että Raivaajan kustannusyhtiö ei käytä näitä osakkeita mihinkään muuhun kuin s. s. järjestön etuja turvaavaan tarkotukseen ja tämän vakuudeksi valtuutetaan näitä osakkeita Työmiehen yhtiökokouksissa edustamaan s. s. järjestön toimeenpaneva komitea taikka joku piiritoimikunnista, riippuen siitä, mikä näistä milloinkin katsotaan varmemmaksi järjestöedun valvojaksi.

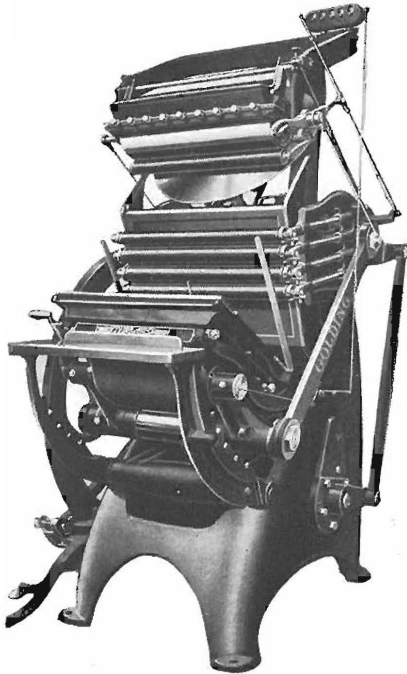
Tähän suunnitelmaan suostuttiin molemmin puolin ja ylimääräisessä yhtiökokouksessa tuntuva enemmistö entisistä osakkeenomistajista hyväksyi yhtiön virkailijoitten menettelyn.

Siihen loppui myöskin opistolaisryhmän yritys Työmiehen valtaamiseksi. Se ryhtyi tekemään yhä selvempää ja jyrkempää pesäeroa s. s. järjestön kanssa — ei kuitenkaan suorasti ja miehekkäästi eroamalla siitä, vaan harjottamalla sabotagemenettelyä — “poliittista sabotagea” — niinkuin syndikalistit sitä kutsuvat, s. o. salaista ja julkista kiusaa, saattamaan sosialistipuolueen suomalaisen osan epäkuntoon niin pitkälle kuin se käy laatuun, aiheuttamaan sanomalehdistölle ja osastoille häviötä mahdollisemman paljon — sanalla sanoen heikontamaan Amerikan suomalaista sosialistiliikettä. He eivät ryhtyneet siihen vaivaloiseen työhön, että selittäisivät suurille työläisjoukoille missä heidän peri-

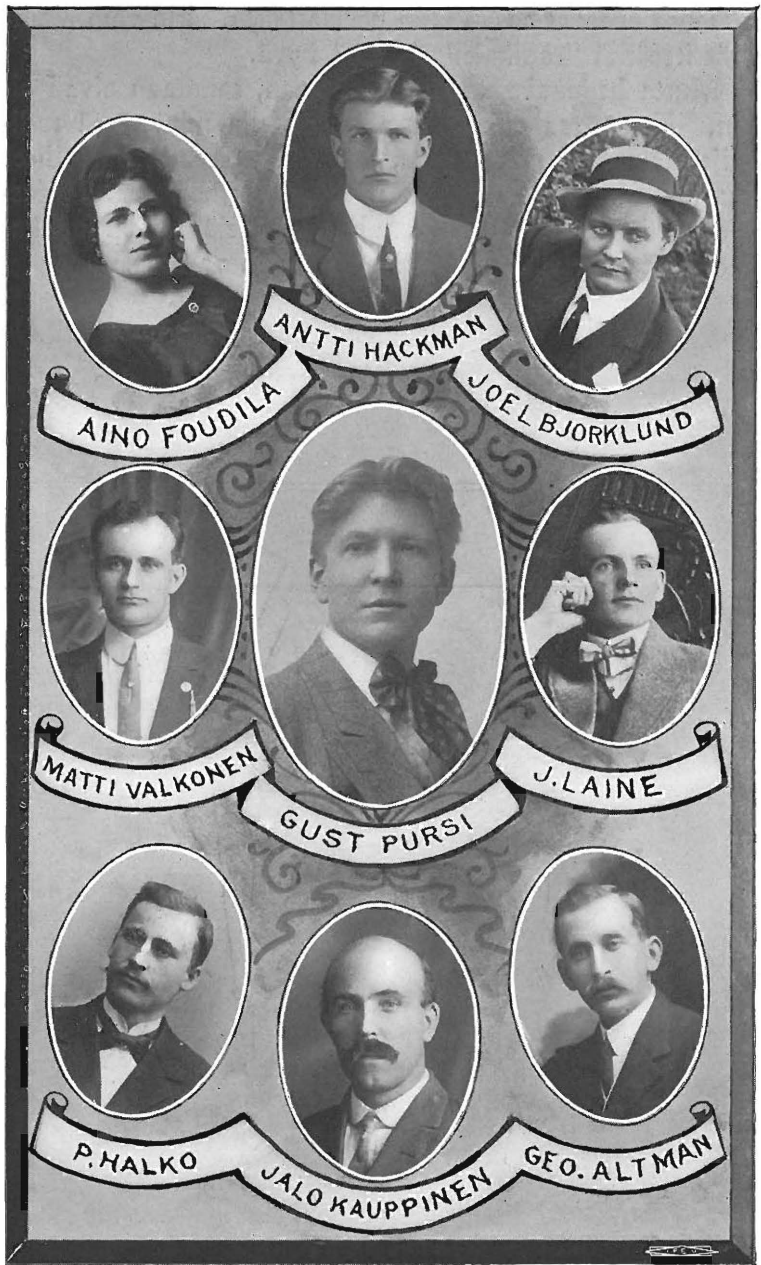
aatteensa eroavat sosialismin periaatteista. He vain nimitivät itseänsä "radikaleiksi", sillä hyvä.

Mutta hedelmistään puu tunnetaan, sanotaan aivan oikein. Kun ottaa vaivaksensa tarkastella mitä tämä radikalijoukko on, huomaa pian, että sen yleiset ja paikalliset johtajat ovat suomalaisesta pikkuporvarikerroksista alavajoavia henkilöitä ja kannattajina työläisiä, joiden luokkatietoisuustaso vielä on pelkkien vaistojen varassa.

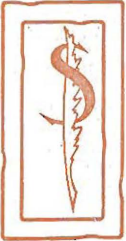
F. J. S—ä.

Raivaajan asioilla

ILLOIN kuin Raivaaja oli nuori, sen matkustavilla asiamiehillä ei ollut pohjapalkkaa eikä aina vapaita kyytejäkään. Aatteellinen innostus sai korvata sen, mihin kahdenkymmenen prosentin asiamiespalkkio ei riittänyt.

Mutta silloin me uskalsimme jotain tyhjinkin käsin. Me olimme nuoria ja innostuneita. Veri virtaili suonissamme vapaasti ja voimakkaasti, sillä meidän sydämemme ei ollut silloin vielä rasvottunut eikä vatsalihaksemme ihrottunut. Me olimme ruumiiltamme keveitä ja sielultamme lennokkaita.

Me uskoimme innostuksemme voivan vuoria siirtää, vaikka usein emme kyenneet pariin päivään saamaan leipäpalaa suuhumme.

Joillekin meistä tarjottiin joskus tehtaassa työtä kolmen dollarin päiväpalkalla ja joskus me sellaisen työpaikan otimmekin. Mutta meidän nuoret ihanteemme eivät sallineet meidän viipyä tehtaassa kauan, sillä ne uskottelivat meille joidenkin täytyvän jotain tehdä sosialismin hyväksi Ameriikan suomalaisten keskuudessa.

Meidän nuoret ihanteemme olivat osittain rajuja ja usein saattoivat meitä kiivailemaan yli kykyjemme, mutta yhdessä suhteessa ne olivat korkeita ihanteita: ne ankarasti kielsivät meitä säästämästä itseämme asiamme kustannuksella.

Monien silloinen kohtalo oli nopeasti rappeuttava ja monet meistä silloin rappeutuivat kenties iäksi piloille, ja monet soimat ja tuomiot ovat meistä monia seuranneet.

Soimarien ja tuomarien olisi kuitenkin hyvä tietää, että useimmat meistä eivät rappeutuneet omien himojensa ja halujensa tähden, vaan sen ominaisen aseman tähden, joka kohtaa jokaisessa maassa köyhälistön ensimmäisiä palkattomia, kuljeskelevia agitaattoreita.

He ovat tavallisesti ihmisiä, joilla on paljon innostusta ja vähän kokemusta, paljon hyvää ja lujaakin taltoa, mutta vähän tietoja siihen asemaan johon joutuvat. He ovat ihmisiä, jotka uskovat voivansa muutamissa vuosissa maailman mullistaa ja alaspainuncimmatkin pelastaa — ja painuvat itse alas ennemmin alaspainuneita pelastaessaan. He ovat ihmisiä, jotka yksinkertaisen rehellisesti voivat uskoa porttoa suutelemalla voivansa herättää hänessä ylöspäin pyrkimiskaipuun ja -tarmon. Mutta portto jää portoksi ja hänen yksilöpelastajansa tulee prostitueeratuksi. He ovat ihmisiä, jotka osottaaksensa veljeyttänsä rapajuopolle voivat hänen kanssansa ottaa ensimmäisen ryyppynsä, saadak-sensa puhua hänelle korkeista ihanteista. Mutta rapajuoppo jää rapajuopoksi ja pelastajasta tulee lievemässä tapauksessa kohtuuden juoppo.

Lähimain sellaisia mekin olimme.

Me olimme suuria ihanteellisia tolvanoita, jotka uskoimme voivamme tehdä koko maailmalle hyvää ja yritimme sitä — mutta kyllä me olemme saaneet sen katkerasti maksaakin.

Sellaisia me olimme ja sellaisina me seikkailimme ja saarnasimme sosialismia aina silloin kuin oli vatsalla jotakin sulatettavaa sen verran, että leuat jaksoivat liikkua.

Me seikkailimme läpi enemmän kuin kymmenen hermoja ärsyttävän romaanin kohtaukset, vaikka kukaan meistä sentään ei ole langennut romaanin kirjottamiseen saakka.

Seikkailumme olivat enimmäkseen tragi-koomillisia, ei juuri koskaan pelkkiä koomillisia, ei ainakaan minulle. Kerropa yhden sellaisen, yhden pienimmistä.

Moninkertaisen ilmottamisen jälkeen menin erääseen New Hampshiren pikkukylään.

Vastaanotto oli kerrassaan juhlallinen. Asemalle oli tullut nelimiehinen lähetystö puhujaa vastaanottamaan. Kaksi vuotta paikkakunnalla toimineen sosialistiosaston "vakinainen puheenjohtaja" oli lähetystön johtajana ja virkansa puolesta agitaattorin tuntijana, siltä varalta, jos toiset

vähemmän kokeneet eivät osaisi erottaa agitaattoria muista ihmisistä.

“Vakinainen puheenjohtaja” tuli vastaan leveästi myhäillen, kyseli ja esitteli:

— Tekös se olette se akitatsuuni?

— Minähän sitä . . .

— Minä olen se tämän kaupungin sosialismi . . . Tervetuloa vain! Minä olen osaston vakinainen puheenjohtaja. Piti jäädä työstä pois ja lähteä teitä vastaan, minä kun oon näissä asioissa vähän kokeneempi. Minä olen kerran jo ennenkin ollut puhujaa vastassa, vanhassa maassa ollessani.

Osaston jäsenet ottivat kaksi raskasta kirjalaukkuani ja minä sain kävellä vapaana “vakinaisen puheenjohtajan” rinnalla ja puhua suurista aatteista, niinkuin siihen aikaan tavattiin sosialismin alkeista sanoa.

Illalla minä puhuin osastossa ja koetin panna parastani agiteeratakseni Raivaajalle kannatusta, koska puheen perästä oli määrätty pidettäväksi osaston kokous, jossa saisin esittää asiani.

Ryhdyttiin pitämään osaston kokousta. Minä olin mielessäni päättänyt saada osastolta kerrassaan tuntuvamman kannatuksen — olin päättänyt myydä ainakin kaksi Raivaajan osaketta. Esitin asian nuoren agitaattorin koko innolla ja käytin puhetekniikan tuntemani vaikutusvoimat, saadakseni heidät innostutetuksi kahteen osakkeeseen saakka, ja sitten jäin hehkuvin poskin odottamaan vastausta.

— En tiedä . . . Kymmenen dollaria on vähän isonlainen raha näin äkkipikaa panna. Ja Pohjan Tähdessäkin on monta kertaa sanottu, että se Raivaaja on huono lehti. Omasta kokemuksestaan sitä meidän osaston jäsenistä ei kait kukaan tunne, tänne kun ei tule yhtään Raivaajaa, puhui osaston johtokunnan jäsenistä muuan.

Toiset johtokunnan jäsenet ja “vakinainen puheenjohtaja” kallistuivat samalle suunnalle ja muut osaston jäsenet, noin kolmekymmentä, nyökyttelivät päitänsä saman kannan ilmaisuksi. Ja vaikka minä vielä parissa puheenvuorossa

koetin parhaani, tuli päätös, jonka "vakainainen puheenjohtaja lausui näin:

— Tämä puhuja menköön heti huomenaamalla Fitchburgiin ja sanokoon aateveljille siellä Raivaajassa, että tämä osasto lähettää veljelliset terveisensä sille sosialismin uudelle sanomalehdelle, sille Raivaajalle. Ja tämä osasto kannattaa sitä sydämestään, jos se on ja pysyy oikiana lehtenä. Ja kun tämä osasto tulee sen varmasti näkemään, että se lehti pysyy pystyssä, niin tämä osasto panee osakeeseen viisi dollaria ensi joulun ajoissa ja sitte vielä toisen viisi dollaria ensi Vapun tienoissa. Ja tämä osasto seisoo lupauksensa takana.

"Vakainainen puheenjohtaja" kopautti piippunsa perällä pöytään ja asia oli päätetty.

Silloin vielä minä olin verrattain vähän suuttunut ihmiseen, koska tunsin ihmistä vähän, ja sentähden voin ottaa päätöksen vastaan sanomatta siivottomuuksia.

Sen jälkeen "vakainainen puheenjohtaja" kehotti osaston jäseniä keskustelemaan ja päättämään kysymyksestä, mihinkä puhuja sijoitetaan yöksi.

— Kyllähän sitä meille muuten saisi tulla, mutta kun meillä on niitä torakoita niin hirveästi, esitteli se johtokunnan jäsen joka Raivaajan osakekaupastakin ensiksi puhui.

— Samahan se on meilläkin. Meillä on luteita, vaikka ei nyt aivan niin paljon kuin teillä niitä torakoita, selitti osaston pöytäkirjuri.

— Mutta ei se lude sentään ole vieraalle ihmiselle ikinä niin paha kuin on torakka, jos niitä missä paljon on. Kyllä se on veli pöytäkirjurin vietävä tämä puhuja luoksensa yöksi, ratkaisi asian "vakainainen puheenjohtaja".

Pöytäkirjuri vei.

Kauhulla ajattelin minä lämmintä yläkerran huonetta, jossa on luteita niin paljon, että niistä osaston pöytäkirjoissa mainitaan. Mutta ei ollut varaa valita, mentävä oli.

Kestin syöpäläisten keskellä urhoollisesti kaksi tuntia, mutta silloin ja heräsi luontoperäinen uhma ja minä nousin

ylös ja läksin ulos, niin osaston päätöksellä kuin olinkin luteiden keskelle sijoitettu. Menin talon vierellä hiljalleen kohisevan kosken rannalle, istuin kivelle ja vietin siinä yöni sepittämällä muutamia runosäkeitä.

Mutta runollisissa paikoissa asuu enimmäkseen proosalisia ihmisiä. Aamulla varhain tuli pöytäkirjuri ulos, näki minut, pyöritteli päätänsä ja alkoi tutkimisen. Hän sanoi:

— Minä olen vapaamielinen mies, mutta minun täytyy osaston virkailijana tietää, missä puhuja on yönsä viettänyt?

— Tässä kivellä olen istunut ja sepitellyt runoja maailman kurjuudesta.

Mutta hän oli siksi vapaamielinen ettei katsonut hyväksi uskoa niin yksinkertaista tosiasiaa, vaan alkoi jankata:

— Vai istunut kivellä . . . vai kivellä vaan . . . Me olemme kuulleet teistä yhtä ja toista . . . Tuskinpa teillä on yhtään runovärssyä. Näyttäkääpäs.

Näytin hänelle paperiliuskaa, jossa oli pari lyhyttä runoa

— Tuon verran vain. Ja kehtaatte sanoa minulle istuneenne tässä koko yön. Kyllä sitä olisi tullut runoa paljon enemmän jos olisitte koko yön runoa kirjottanut . . . Kyllä minun nyt täytyy osaston virkailijana sanoa, että totta se näkyy olevan mitä maailma teistä puhuu.

— Mitä te hyvä mies nyt höpiset, huomautin.

— Höpisenkö minä? Vai vielä te kehtaatte käydä puolustelemaan, vaikka teidät tavataan suorastaan siveettömiltä retkiltä. Te lähdette yökausiksi kuljeskelemaan, vaikka osasto hyvästä tahdostaan toimittaa teille vapaan yösijan. Mutta sen minä sanon, että tämä osasto ei tule sitä salamaan, miten te täälläkin olette elänyt.

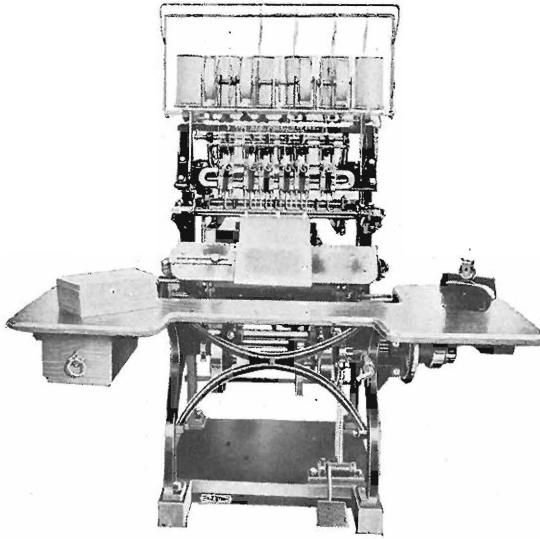
Nousin ja läksin kangistuneita jäseniäni venyttelemään taloon päin. Mutta pöytäkirjuri juoksi edelle ja ennenkuin minä ehdin sisään, lennätti hän minulle vastaan kirjalaukuni ja räjähti:

— Tämä talo ei ole lurjusten kestikievari!

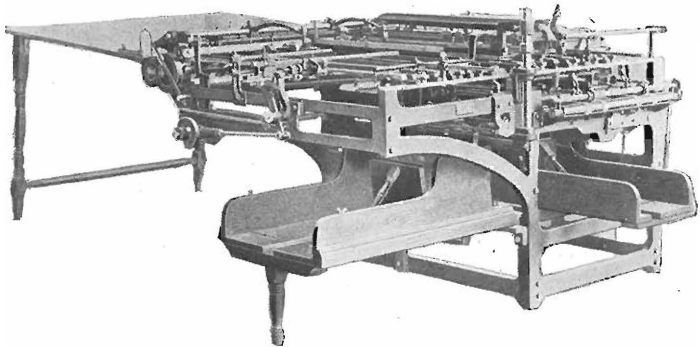
Katsoin mieheen ja hymähdin. Nostin kirjalaukut olkapäilleni ja läksin asemalle. Mennessäni ajattelin — jospa

en enää koskaan tapaisi siveellisiä ihmisiä. En silloin vielä tietänyt, että siveellisistä ihmisistä ei voi päästä eroon, koska kapitalistisessa yhteiskunnassa luonnottomimpienkin tilaisuuksien harjottajat käyvät siveellisestä ihmisestä jokaisen edessä ken ei ole heitä itse teossa tavannut.

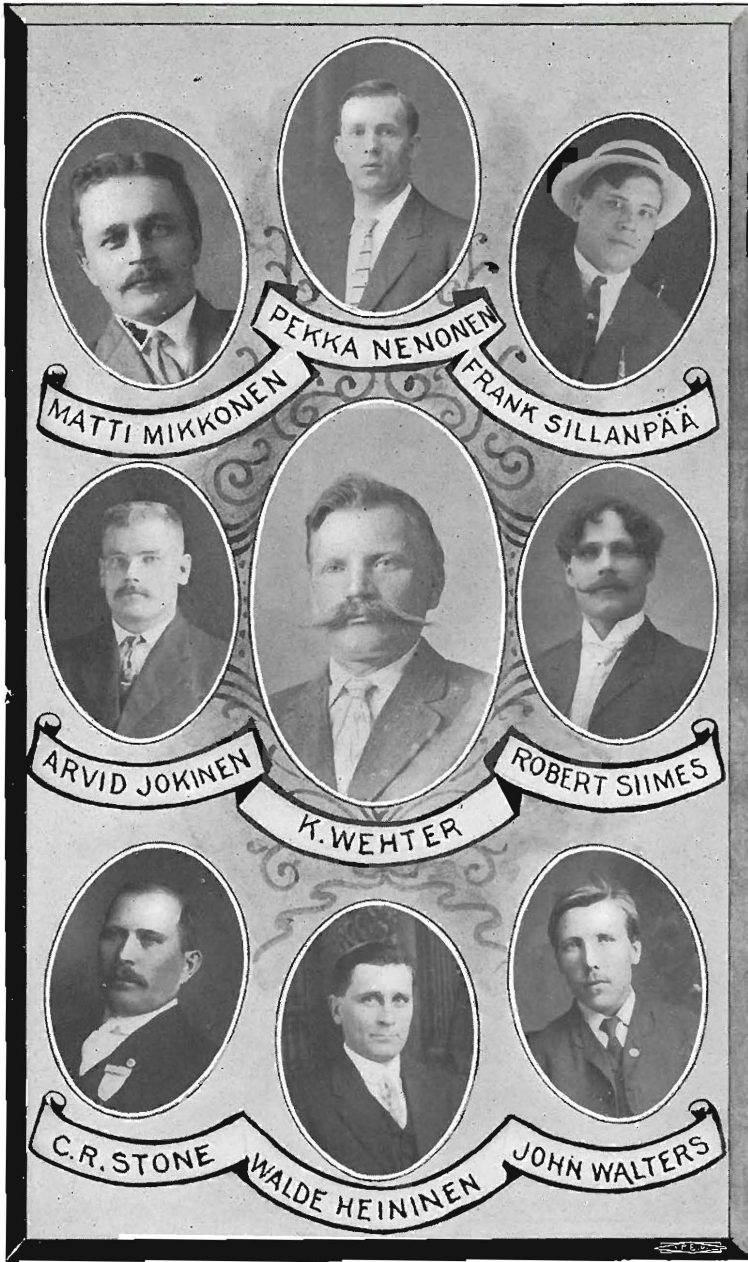
HIJOPPI ROTILAINEN.

Sitomo-ompeelukone.

"Taittokone".

Vikurin Vikki ja Juhansonin Esa

(Siepattu palanen kumousliikkeen historiasta)

IKKI VIKURI piirsi Coppervillen hotellin päiväkirjaan: Rudolf af Neckensten. Se oli silloin, kun hän, juuri tähän maahan saapunut kumousmies, yöpyi ensimmäiseksi yöksi Coppervillen hotelliin.

Vikki Vikuri = Rudolf af Neckensten.

Neckensteniksi kuuli hän poikasena kenraali X:n herrasväen nimittävän erästä suurehkoa sileätä kiveä Vikin kotimökin lähellä olevan lahden poukamassa. Lahtea nimitettiin kansan keskuudessa Veteläperän lahdeksi ja kylää myöskin Veteläperän kyläksi.

Mutta kenraali X:n herrasväen huvipursi "Necken" kei-nuili kesäisin somasti ankkuripoijussaan Veteläperän lah-dessa, sileän kiven luona.

Vikki Vikuri on nimekseen hyvä sekin. Mutta arkitakki ei sovi juhlapitoihin, niin ei myöskään kaikki nimet, sen huomasi Vikki, suuriunelmainen tuleva joukkojen johtaja.

Hän oli ollut Pietarissa eräessä virastossa kirjurina. Siellä hän joutui vallankumousliikkeen pyörteisiin, kuten hän sanoi. Viraston päällikön palvelustyttö, itämerenmaakun-talainen, välitti maanalaista kirjallisuutta — ja Vikki oli kerran auttanut häntä piilottamaan erästä lentolehtipakkaa.

Niin tämä kumousura alkoi.

Nyt hän oli saapunut tälle mantereelle, Coppervillen kai-vantokylään.

Coppervillen kaivantokylässä edistyi työväenluokan ku-mousliike sanomattoman vitkaan, sen huomasi Vikki Viku-rin johtajasilmä heti. Omituista oli, että kumousliikettä täällä Coppervillen kaivantokylässä kutsuttiin sellaisella epä-vallankumouksellisella nimellä kuin työväenliike ja sosialis-tinen liike. Vaikka Coppervillessä oli suomalainen socialisti-

osasto touhunnut jo neljä viisi vuotta ennenkuin Vikki Vikuri kylään saapui, ei mitään huomattavampaa kumoustoimintaa oltu aikaansaatu. Vaikka sosialistiosasto oli pitänyt lähes lukemattoman luvun kukka- ja kori-iltamia agitatsioonilehdististen hankkimista ja jakamista varten, vaikka samat työläiset olivat säännöllisesti käyneet union kokouksissa ja maksaneet jäsenmaksunsa, vallitsi Coppervillen kaivantokylässä

palkkaorjuus kaikessa ankaruudessaan, kapitalistit eivät olleet tietäkseenkään.

Mutta se ei ole oikeastaan mikään kumma, senkin huomasi Vikki Vikuri pian. Coppervillen työväenliikkeen etumiehenä oli sellainen mies kuin Juhansonin Esa, hän, joka oli moneen kertaan lukenut Erfurtin ohjelman ja kulki Kommunistinen manifesti taskussaan, puhuen Saksan ja Englannin työväenliikkeestä jokaisessa osaston agitatsioonikomitean kokouksessa. Hän, tämä Esa, oli sen lisäksi, että hän oli porilainen seppä ja Coppervillen suomalaisen sosialistiosas-

ton yksi perustaja, myöskin suuri irvileuka ja todellinen jarru. Ei siis mikään kumma, että kumousliike niin hitaasti Coppervillen kaivantokylässä edistyi.

Mutta muutoksen täytyy tulla, sehän on selvä. Jotakin repäsevää on keksittävä ja saatava aikaan, jotakin sellaista, johon Esan kynnet eivät pysty. Ja sitte jää asema Vikin johtajaherruuden alaiseksi.

Mutta mitä uutta?

Siinäpä se onkin pulmallinen kysymys.

Ja se kysymys on aina ollut — luultavasti — nousevien nerojen ja joukkojen johtajien harmina. Se on tämä: mistä alkaa? On näet niin hullusti, että kaikki entiset, niin elävät kuin kuolleetkin johtajat ja suuruudet, ovat tehneet kaikki — tai ainakin melkein kaikki — suurtyöt ja avanneet uudet urat. Ei ole tahtonut jäädä jällelle mitään keksimisen varaa.

Ja tämän uuden, ennen kuulumattoman keksimisessä se Vikki Vikurin aika on kulunutkin. Siitä se hänen pikku historiansa Coppervillen suomalaisessa sosialistiosastossa ja työväenliikkeessä.

Ensimmäisessä puheessaan puhui Vikki Vikuri Coppervillen suomalaisten sosialistien haalissa ihmisen kehityksestä yksisoluisesta alkuasteestaan sammakkoeläinten ja pussi-imettäväisten asteelle asti. Siihen pussi-imettäväisten asteelle hän ensi iltana vasta pääsikin. Juhansonin Esa ihmetteli sitä myöhemmin, sillä sen jälkeen puhua mäiski Vikki neljännestunnissa paljon pitemmän matkan, hän näet puhui "tähtisumusta sosialismiin" niin että humisi. Tosin oli hän silloin jo kokeneempikin puhujana.

Mutta sen ensimmäisen sammakkoeläinten ja pussi-imettäväisten puheen jälkeen kysyi Esa porilaiseksi:

"Tieräks mitään työväenliikkeestä ja sosialismista?"

"Työväenliikkeestäkö? Kumousliikkeestä kai tarkoitat? No, tämän kylän kumousliikkeen erikoispiirteitä en tietenkään vielä tunne, eilen vasta saavuinkin, mutta pian minä siihen sisälle pääsen", kehuskeli Vikki.

“Kunhan vaan ei olisi sinulla liian suuri pää ‘sisälle päästäksesi’”, irvisteli Esa.

Ja niin se aika kului Coppervillessä, Vikin ankarasti vai-
vatessa aivojaan uuden repäsevän kumousuran löytämiseksi
ja johtaja-asemansa kukistumattomaksi luomiseksi, ja taas
Juhansonin Esan irvistellessä Vikin meiningeille.

Enpä viitsi kertoa tätä historiaa yksityiskohtaisesti, sen
tehköön joku Coppervillen suomalaisen sosialistiosaston his-
torioitsija. Vain muutamia kohtia mainitsen.

Ensimmäisen jatkuvan artikkelisarjan osaston äänenkan-
nattajassa “Nyrkissä” kirjotti Vikki sen jälkeen kun hän oli
potkassut haalinhoitajan alas portaista tämän ollessa kerran
pöhnässä. Vikki kirjotti kirjutussarjan, jonka nimi oli “Mo-
raallinen ylösnousemus”. Jotkut emännistä pitivät Vikin kir-
jutusta erinomaisena, mutta Juhansonin Esa se taas siitä
värnötteli.

Kun Vikki sitte myöhemmin kerran tavattiin katuojassa
auttamattomasti kännissä, luki Esa seuraavassa agitatiooni-
komitean kokouksessa “Moraalista ylösnousemusta”.

Vikki kirjottikin sitte sen jälkeen toisen pitkän artikkeli-
sarjan, jonka nimi oli “Radikaalista moraalialia”, siinä hän
oikeastaan vain sanoi tulkitsevansa ja selittävänsä edellistä
artikkelisarjaa, jota oli tahdottu väärin ymmärtää ja löytää
siitä sellaista, jota hän ei ollut tarkottanut. “Radikaalista
moraalia” hän on tarkottanut, sellaista, joka antaa palttua
kaikelle vanhalle moraalille urakkakaupalla kerrassaan.

Mutta tämänlainen jälkiselittely ja tulkitseminen ja tul-
kitsemisen tulkitseminen tuli Vikille välttämättömäksi sitte
aina, milloin hän vaan jotakin uutta keksi ja esitti ja milloin
sitä Juhansonin Esa Erfurtin ohjelmiseen ja Kommunistisene
manifesteineen pääsi sorkkimaan. “Vanhaa tuo on”, oli
Esalla tapana sanoa.

Mutta sitte kirjotti Vikki kolmannen pitkän artikkeli-
sarjan, jonka nimenä oli “Coppervillen kumousliikkeen eta-
namaisuus”. Se oli Vikin loistotyö, jolla hän ajatteli lopul-

takin lyödä Juhansonin Esan ja rakentavansa oman historiallisen suuruutensa perustuksen.

Työväenliike Coppervillessä edistyy hitaasti. Työläiset maksavat vain jäsenmaksujaan uniossa ja sosialistiosastossa. Mutta rikkauksia kaivaa tämä joukko kapitalisteille joka päivä lakkaamatta. Vähän hiekkaa nostokoneitten laake-reihin, siinä koko juttu. Palkkaorjuus luhistuu kokoon Coppervillessä kuin laho rakennus. Tämän uutuuden oli Vikki kuullut jostakin — ja hän omaksui sen heti kursailematta. Eläköön vallankumous!

Juhansonin Esan arvostelu tuli yhä purevammaksi. Hän kertoi agitatsioonikomitean kokouksessa, jossa hän isännöi, Vikin isännöidessä osaston "Nyrkissä", jutun selkäsaunastaan, jonka hän oli mustalaispojan kokoisena nulkkina saanut sen johdosta, että oli katkaissut äitinsä rukista nyörit. "Niin ettei se mikään uusi keino ole", lopetti Esa juttunsa. "Vanha, kokeiltu sekini on — ja aivan hyödyttömäksi havaittu."

Kirottu Esa — ja se agitatsioonikomitea!

Vikki kirjotti taas pitkän kirjutuksen "Nyrkissä", hän selvitti ja tulkitsi, tulkitsi ja selvitti. Taas oli tahdottu ymmärtää väärin hänen hyvää tarkotustaan. Lopuksi hätään-tyi hän tekemään "pienen oikaisun" siihen kuuluisaan ryntäyskirjotukseensa. Oikeastaan ei hän tarkottanut sanoa, että hiekkaa piti laakereihin pantaman, vaan — rasvaa. Hän samalla kehotti ystäviään tekemään tässä suhteessa korjauksen "vallankumoukselliseen taistelusuunnitelmaan".

Juhansonin Esa naureskeli tälle "oikaisulle" ja niin te-
kivät muutkin.

Se sapetti Vikkiä yhä enemmän ja hän hautoi omia tuu-
miaan. Kirottu Esa ja se agitatsioonikomitea!

Kerran piti Vikki muutaman ystävänsä kera salaisen
kokouksen eräässä kellarissa. Suuren suunnitelman hän
siellä esitti. Koko mullistus on saatava aikaan Coppervillen
työväenliikkeessä. On vallattava "Nyrkki" tätä tarkotusta
varten ja — jos se ei onnistu, on perustettava uusi äänen-

kannattaja, jolle hän jo oli ajatellut nimeksi "Kämmen". Sitte on perustettava uusi agitatsioonikomitea — jääköön se vanha komitea näivettymään Esoineen päivineen, kun kerran se ei kykene kehityksen mukana kulkemaan, oli Vikki lennokkaasti puhunut kellarikokouksessa.

Eikös taas tämäkin salainen suunnitelma tullut kypsymättömänä julkisuuteen ja Juhansonin Esan korville ja ham-paisiin. Siitä sitä melua pidettiin.

"Mitäs helvettiä te pojat oikein pelaatte?" tiukkasi Esa.

"Uusia suuntia."

"Uusia kuperkeikkoja, te näsäviisaat naskalit!"

Aika lämpeni Coppervillen suomalaisen sosialistiosaston elämässä siinä määrin, että Vikki ajatteli jo palata Vetelä-perän kylään, vanhaan maahan, mutta vanhojen hellutus-seikkailujen takia ei siihenkään oikein arvannut ryhtyä. Viimein keksi hän mielestään oivallisen pelastuksen. Se oli kerrassaan mainio. Eikä se ollut ainoastaan pelastus tästä pälkähästä, mutta se samalla ratkaisi ainaisen pulman uudesta suunnasta, jonka päätä hän oli käsiinsä niin väsymättä etsinyt. Nyt hän oli sen viimeinkin löytänyt. Ei toki vielä kaikkia uusia suuntia oltu keksitty, kiitos näppärän älyn. Hän keksi "johtajattomuus-teorian", todellisen, inhimillisen älyn jättiläisopin. Sen hän keksi silloin kun Coppervillen suomalaisessa sosialistiosastossa jotkut syyttelivät häntä turmiollisesta johtaja-innosta tai parantumattomasta "suurpäisydestä", kuten Juhansonin Esan sanat kuuluivat.

Ensi kerran julisti hän oppiaan Coppervillen suomalaisen sosialistiosaston "piknekissä", puhuessaan:

"Vallankumoukselliset työläiset", hän sanoi, "pyyhkikää sellainen sana kuin 'johtaja' pois sanavarastostanne. Sitä ei tarvita. Vallankumouksellisessa työväenliikkeessä ei ole johtajaa eikä johtajia. Sellainen johtaja-ajatus on vanhanaikaista, unhottakaa se. Uusi suunta on nousemassa, joka sitä ei enää tunne."

Näin puhui Vikki Vikuri.

Ja itseksen hän ajatteli:

Tämä on todellakin uusi, ennen kuulumaton oppi ja liike. Johtajattomuusliike. Ja minä olen tämän uuden liikkeen — johtaja.

Mutta Vikki Vikuri, pääsikö hän "sisälle" Coppervillen työväenliikkeeseen?

Juhansonin Esa, joka sitä epäili, on suositellut Vikille erästä keinoa tässä suhteessa. "Raskaan sarjan kurssi Coppervillen kaivannoissa, vaikkapa minun työkuumppaninani, olisi Vikille varsin terveellinen", hän sanoi. "Se näyttää olevan ainoa lääke tuontapaista suurpääsyyttä sairastaville. Se ei ole uusi, vanha keino se on, ennen koeteltu, mutta sitä varmempi se on."

Kuka on kuullut, että Vikki Vikuri olisi tätä kurssia lähtenyt suorittamaan? Coppervillen kaivantokylässä ei siitä vielä tiedetä.

Ainoa mitä minä hänestä tiedän, on se, mitä näin äsken erään hotellin päiväkirjan lehdellä. Siihen oli taas ilmestynyt voimakkain kynänvedoin piirretty nimi:

Rudolf af Neckensten.

Siihen olisi voinut lisätä:

"Johtaja, Veteläperän kylästä."

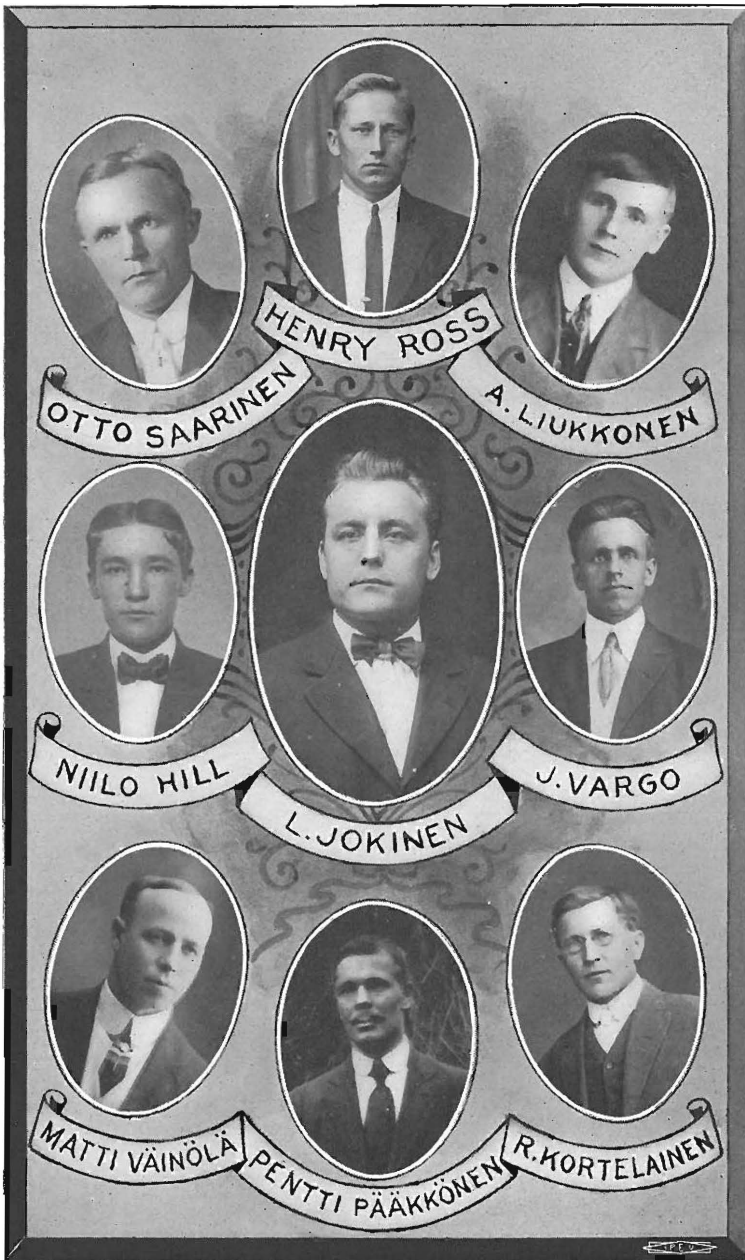
Mutta sitä ei Juhansonin Esakaan ole tehnyt. Sillä kaikesta huolimatta on Esa kunnan mies, hyvä toveri. Hän uskoo vielä Vikistäkin tulevan all right — joskus. Vaikka Esa irvistelee ja järsii nenäkkäitä nousukkaita, tekee hän sen kaikella vilpittömyydellä, kasvattavassa tarkoituksessa.

Tunnettehan kaiketi Juhansonin Esan?

EEMELI PARRAS.

Eräs masinoimismuisto

LEVELANDISSA pidetyssä Amerikan suomalaisten ensimmäisessä puoluekokouksessa päätettiin erota Imatraliitosta ja yhtyä Amerikan sosialistipuolueeseen. Päätös vielä velvotti suurimmilla suomalaisilla asutuksilla perustamaan valtioliittoja, joitten avulla helpotetaan puolueeseen yhtymistä ja tehdään suomalaisille selkoa amerikalaisesta puoluetöinnasta.

Massan valtiossakin alettiin kohta tämän Clevelandin kokouksen jälkeen tuumia kokouksen päätöksien toteuttamisesta. Puolueeseen yhtymisajatus kyti kyllä jo ennen sitä kokousta, mutta vasta sen jälkeen se tuli laajemman harjinnan alaiseksi.

Tämä yhtyminen oli tämän kirjottajan ja tov. Tainion keskustelun aiheena Peabodyn silloisen työväen yhdistyksen nykyisen s. s. osaston vuosijuhlan jälkeisenä yönä. Tästä asiasta järkeilimme, tai nykyajan kielellä sanoen "masinoimme" kokonaisen yön.

Ehkäpä joku otaksuu, ettei siinä kovinkaan suurta päänvaivaa ollut. Siltä kylläkin asiat kymmenen vuoden kuluttua näyttävät. Toista oli silloin. Puolueeseen yhtymisessä olisi ehkä aineelliset että aatteelliset esteet.

Senaikuinen sosialismi kulki vielä lapsen kengissä, otti ensimmäisiä askeleitaan. "Sosialismiin" sekottui paljon semmoista — ja etupäässä juuri semmoista — mikä ei ollut sosialismia. Silloinen sosialismi oli haaveilua siitä millainen se sosialistinen yhteiskunta tulee olemaan, onko se Malkosaaren "sämpelin" mukainen tai poikkeako se siitä ja miten. Puhuttiin kyllä kapitalismin riistosta, mutta itsensä kapitalistisen yhteiskunnan lähettyvillä ei luultu voitavan sosialismia toteuttaa. Mehän olimme kääntäneet "takkimme napittoman puolen" tälle yhteiskunnalle ja ikävällä

tirkistelimme sosialismin auringon nousua sieltä malliyhteiskunnasta, jonne joskus toivoimme pääsevämme. Siellä sosialistisessa yhteiskunnassa meillä oli tarjolla kaikkea hyvää, jolla nämä nykyiset kärsimyksemme korvaamme, siellä oli lämmin ja hyvä olla, ison yhteisen puuropadan partaalla.

Sen sosialismin yhtenä ytimenä oli vielä marakattiteoria, jonka avulla todistettiin ihmisen ja marakatin yhtäläisyys. Jos joku taisi selittää millainen on se viimeinen lenkki, joka yhdistää ihmisen ja marakatin, niin sellaista tietomiestä pidettiin melkoisen etevänä "työväen miehenä". Kaiken tämän lisäksi oli uskonnollinen polemiikki kiihkeä. Kurikka hutki Malkosaarelta käsin pappeja, erotteli kirkon pakanuuden "Issan puhtaasta opista", joka hutkiminen sai melkoista kantavuutta. Sosialistisen mielipiteen ilmaisuna pidettiin kirkollismaksujen laiminlyöntiä, ilmenipä sellaistaakin käsitystä, että raakuus ja rivous ovat välttämättömiä sille, joka haluaa käydä puhtaana proletaarina. Tähän samaan sekamelskaan sitten vielä sotkettiin Ingersollin ateismia.

Yllä esitetyn tapaista oli se silloinen "socialismi". Ken sitä ei hyväksynyt täytenä "työväen aatteena", hänet maallattiin materialistiksi, leipäsosialistiksi, joka merkitsi jokseenkin samaa kuin kerettiläinen.

Puolueeseen yhtymisen ehtona tietysti oli puolueohjelman ja valtiollisen luokkataistelun hyväksyminen ja osanotto poliittiseen toimintaan. Imatralaisten taholta sitä vastustettiin; sehän merkitsi heikäläisen poroporvarillisuuden murtumista.

Tämän aatteellisen eroavaisuuden lisäksi oli puolueeseen yhtymisen esteenä jäsenmaksujen kohoaminen. Imatraliittoon maksettiin jäsenveroa 25 senttiä kolmelta kuukaudelta, puolueeseen yhtymisen jälkeen tulisi 25 senttiä menemään kuukaudelta. Ottavatko jäsenet tämän verojen korotuksen suosiolla vastaan, tai aiheuttaako se vähemmistöön jääneitten joukkoeroamista ja liittymistä raittiusseuroihin, raittiusseurat kun silloin kilpailivat voimasuhteissa työväen yhdistysten kanssa ja olivat melkoista vapaamieli-

sempiä mitä ne nyt ovat. Kaikki tämä oli meille selvillä ja samalla tiesimme, että Kurikan ja Imatran johtosakin taholta tullaan puolueeseen yhtymistä vastustamaan niin voimakkaasti kuin suinkin. Uskallammeko nyt siitä koikeilla, tai lykkäämmekö sitä hieman tuonnemmaksi ja sillä ajalla selostelemme asiaa.

“Jos häviämme, niin hävitään, eihän se kiellä joskus uudelleen yrittämistä. Ja jos voitamme, niin asiat ovat sitä myöten valmiit”, huomautti Tainio.

“Olkoon menneeksi, yritetään. Mutta pidetään huomenna täällä olevien edustajien kesken pieni neuvottelukokous. Siinä jo näemme mihin suuntaan asiat kallistuvat, ovatko mielipiteet yhtymisen puolella tai sitä vastaan”, sanoi Tainiolle.

Siinä kokouksessa otettiin esille kaksi kysymystä: puolueeseen yhtyminen ja Raivaajan tukeminen. Tainio alusti ensimmäisen kysymyksen ja minä jälkimmäisen.

Edustajain myötätunto näytti olevan yhtymisen puolella. Kaikki hyväksyivät esityksen yhteisen edustajakokouksen pitämisestä tuonnempana ja lupasivat osastoissaan vaikuttaa siten, että sinne kokoukseen lähetetään edustajia. Se asia oli sitä myöten valmis.

Tuli esille Raivaajan hyväksyminen ja sen avustaminen. Tainio esitti sen asian. Esitys oli merkillisen lyhyt. Se kokonaisuudessaan kuului: “Fitchburgiin on perustettu sosialistinen sanomalehti Raivaaja. Ken ei sitä hyväksy, sitä minä haluan katsella silmiin.” Kenelläkään ei ollut Raivaajaa vastaan, toiset pitivät sen perustamista ennenäikäisenä, pelkäsivät sille käyvän samalla tavalla kuin Työmiehelle oli muutama kuukausi sitten Worcesterissa käynyt. Kaikin kuitenkin luvattiin tukea ja levittää Raivaajaa.

“Masinoimisemme” onnistui paremmin kuin toivoimemkaan.

* * *

Määrättyinä päivänä kokoонуimme Fitchburgiin, virallisesti päättämään Clevelandin kokouksen päätöksien täy-

täntöön panosta. Osastot olivat lähettäneet edustajia kiitettävän hyvin ja valtuuttaneet edustajansa päättämään puolueeseen yhtymisen puolesta. Kokoukseemme oli saapunut pari amerikkalaista toveria, jotka selostelivat sosialistipuolueen sääntöjä ja toimintaa. Puolueeseen yhtymispäätös tehtiin aivan yksimielisesti. Päätöksen jälkeen kohotimme voimakkaan eläköönhuudon kansainväliselle sosialismille. Kokouksessa perustettiin valtioliitto. Sen kotipaikaksi hyväksyttiin Quincy, Mass. Tämän kirjottaja valittiin liiton puheenjohtajaksi ja sihteeriksi tov. Hakola. Sen vuoden ajalla liittyivät kaikki silloiset Massan suomalaiset työväenyhdistykset sosialistipuolueeseen, valtioliitto oli tässä yhtymisessä suurena apuna. Niin alettiin järjestelmällinen toiminta sosialistipuolueen mukana.

* * *

Kymmenen vuoden kuluessa ovat Massan työläiset kehittäneet itselleen Amerikan suomalaisten voimakkaimmat sosialistiosastot. Osastojen jäsenluku on kasvanut vuosi vuodelta. Jäsenistö on rakentanut itselleen mahtavia työntemppeleitä, jonne aina päivätyön päätyttyä satalukuisina kokoontuvat. Sosialistien hommasta on Massassa kasvanut voimakas osuustoimintaliike. Se on sosialistien käsissä ja hallintovallan alaisena. Osastojen ja osuusliikkeitten kiinteän ja irtaimen omaisuuden arvo on pyöreissä luvuissa 140,000 dollarin arvoinen. Tämä on saavutettu 10 vuoden joukkotoiminnalla. Saavutus ei ole vähäinen.

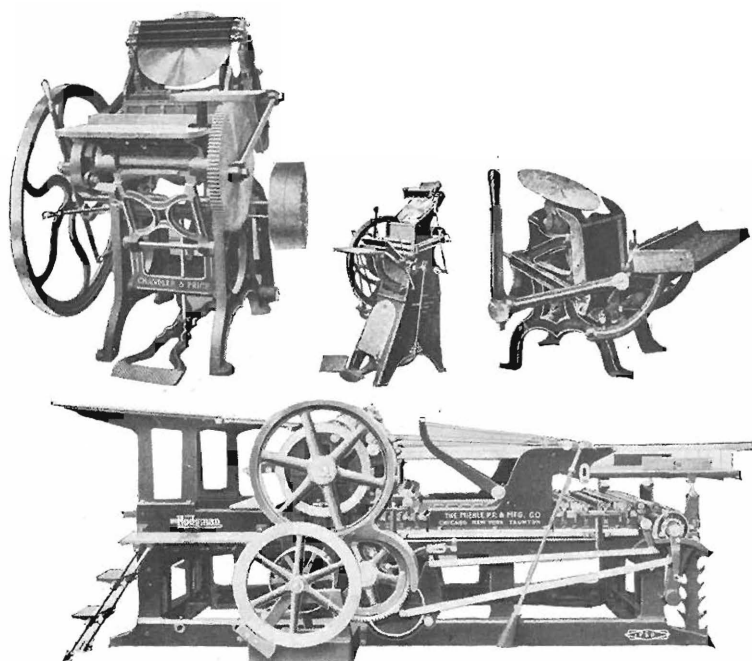
Näitten rinnalle on Raivaaja kohonnut idän työläisten yhteisillä ponnistuksilla vaikutusvaltaiseen asemaan. Jos kuka hyvänsä olisi meille Raivaajan alkuaikoina sanonut, että kymmenen vuoden kuluttua sillä on mahtava palatsi kaupungin parhaimmassa liikekeskustassa, että se ensiluokan koneilla singahuttelee jokapäiväistä lehteä tuhansia kappaleita muutamien kymmenminuuttien ajalla, että jokapäiväisen lehden ohella Raivaajan kustannuksella ilmestyy so-

sialistinen kuukausijulkaisu ja hyvää puoluekirjallisuutta, että Raivaajan kirjakauppa on Amerikan suomalaisten täydellisin ja parhain, niin me olisimme kehottaneet sellaista ennustajaa menemään vielä järjillään ollessa hullujen huoneelle. Ennustus, jota kymmenen vuotta sitten rohkeintaan mielikuvitus ei uskaltanut julkilausua, on toteutunut.

Toivottavasti seuraava kymmenvuosi tuo meille yhtä loistavia tuloksia. Varmasti se tuokin, kun vaan joukkona otamme puolue toimintaan osaa, ei hajottavassa vaan rakentavassa merkityksessä.

J. W. MERILÄINEN.

Osa Suom. Sos. Kustannusyhtiön painokoneistoa.

hän ottaa niin paljon sivuhommia
 aista tehtävänsä. Jos hän kieltäy-
 voimisteluseuran johtajaksi tahi hu-
 ahi jos hän kieltäytyy menemästä
 i jos hän menee Etelä-Caroliinaan
 si laivapiletin hinnan, vielä senkin,
 kan varrella, niin hän on hävytön
 e Etelä-Caroliinaan puhumaan eikä
 uotaan, että hän käy siellä masinoi-
 kannattajia, mielistelläkseen kansaa,
 taan. Teki hän minkä hyvänsä
 syy, että hän on laiska ja kykene-

ihminen kuin kaikki muut ihmiset
 nulla. Jos sanomalehden toimittaja
 äytelmäseura esittää "Kun ruusut
 nnen nähnyt kuusi kertaa, menee
 teriin, missä ennestään istuu kym-
 niin nämä siellä istuvat puolue-
 ouksessa asettavat komitean tutki-
 ja ole tehnyt itsensä syyppäiksi puo-
 arien kanssa ja häikäilemättömästi
 ta. Jos toimitukseen tuodaan ke-
 assa toimitukseen, ja kaikki keräys-
 ja sanomalehden toimittaja ei
 — ja sanomalehden toimittaja ei
 — ja sanomalehden toimittaja ei

JOHN HENDRICKSON

ANTON

IVAR B. HELLA

ONNI SUURONEN

CHAS. LEHTO

OTTO MÄKI

JOHN VANSKA

ESA HASU

sialistinen kuukausijulkaisu j
että Raivaajan kirjakauppa o
dellisin ja parhain, niin me n elätit
ennustajaa menemään vielä j

neelle. Ennustus, jota kym
kaan mielikuvitus ei uskaltan

Toivottavasti seuraava k
loistavia tuloksia. Varmasti
otamme puoluetoimintaan osa
tavassa merkityksessä.

S. Nuorteva.

tulla hänen tilalleen ja suorittaa työn vähintään yhtä hyvin. Mitäpä siinä muuta tarvitaan mokomassakin työssä kuin pari teräviä saksia ja iso joukko häikäilemättömyyttä: edellisen avulla leikkaa lehden täyteen uutisia ja artikkeleita, jälkimmäisen avulla työntää paperikorin pohjattomaan kuiluun kaikki hyvät kirjoitukset, mitä muut toverit lähettävät lehdessä julkaistavaksi.

Sanomalehtimies on laiska ja kykenemätön. Se on selviö. Sanomalehtimies on puolueen elätti, joka viettää hyviä päiviä ja saa siitä palkan. Se on myöskin selviö. Kun yleisö ei kuitenkaan katso voitavansa tulla toimeen ilman sanomalehtimiehiä, se pidättää itselleen oikeuden haukkua heitä sen palkan edestä minkä he saavat, ja kun palkka maksetaan käteisellä — jos nim. on semmoinen lehti että voi käteisellä palkan maksaa — niin vaaditaan haukkumisen oikeutta alennetulla hinnalla, nim. sillä tavalla, että sitä oikeutta otetaan vähän enemmän kuin oikeastaan sen rahan edestä pitäisi saada.

Puolue-elämässä sanomalehtimiehiä haukutaan ei vaan, siitä, että he toimittavat tahi eivät toimita lehtiä, vaan he ovat kaiken muunkin pahan alkuunpanijoita. Sanomalehtimiehen pitää kuulua paikallisosastonsa agitationikomiteaan, näytelmäseuraan, huvitoimikuntaan, voimisteluseuraan, ompeluseuraan, tuoliparin maalaamista harkitsemaan asetettuun erikoiskomiteaan, hänen pitää olla jäsenenä piiri-, alue- ja kaupunkikomiteassa, hänen pitää puhua osaston ohjelmakokouksessa, lausua runoja voimisteluseuran ilta-massa ja esittää vapaita rekkiliikkeitä — vai oiko se saualiikkeitä — ihanneliiton vuosijuhlissa. Hänen pitää sen lisäksi käydä neljä kertaa kuukaudessa kolmensadan mailin päässä luentomaikalla ja hänet valitaan säännöllisesti edustajakokouksien edustajaksi. Kun hänet tällä tavalla valitaan, — ja valitaan usein vastoin tahtoaankin, — niin johdonmukaisia ollakseen sanotaan, että hän runnaa kaikki

Vanhoilla roomalaisilla oli sananlasku: ketä jumalat vihaavat, hänestä he tekevät pedagoogin. En tiedä, olivatko kouluolot siihen aikaan niin kauhaita, että pedagoogiksi eli opettajaksi ryhtynyt henkilö ansaitsi tällaisia säälinosotuksia. Mutta sen tiedän, että tämä sananlasku nykyaikana olisi muutettava toisenlaiseksi. Se pitäisi kuulua näin: ketä jumalat vihaavat, hänestä he tekevät sanomalehden toimittajan.

Jokaisen täysin maksaneen puoluetoverin — ja rästissäkin olevan — mielestä, sanomalehtimies on kapine, joka on luettava välttämättömien paheitten joukkoon. Kuka hyvänsä voisi

asiat, tahi sitten sanotaan, että hän ottaa niin paljon sivuhommia itselleen, että ei voi hoitaa varsinaista tehtävänsä. Jos hän kieltäytyy rupeamasta kulissimieheksi, voimisteluseuran johtajaksi tahi huvitoimikunnan piletinmyyjäksi tahi jos hän kieltäytyy menemästä Etelä-Caroliinaan puhumaan, tahi jos hän menee Etelä-Caroliinaan puhumaan, mutta ottaa siitä paitsi laivapiletin hinnan, vielä senkin, mitä häneltä muuten kuluu matkan varrella, niin hän on hävytön ja laiska nylkyri. Jos hän menee Etelä-Caroliinaan puhumaan eikä ota siitä mitään maksua, niin sanotaan, että hän käy siellä masinoidakseen, hankkiakseen itselleen kannattajia, mielistelläkseen kansaa, tukeakseen horjuvaa jabi-istuintaan. Teki hän minkä hyvänsä näistä kaikista, niin selviönä pysyy, että hän on laiska ja kykenemätön ja juonitteleva.

Sanomalehtimies on erilainen ihminen kuin kaikki muut ihmiset ja häntä arvostellaan eri mittapuulla. Jos sanomalehden toimittaja jonakin iltana, jolloin osaston näytelmäseura esittää "Kun ruusut kukkii", jonka toimittaja on ennen nähnyt kuusi kertaa, menee johonkin kaupungin yleiseen teatteriin, missä ennestään istuu kymmenkunta muuta puoluetoveria, niin nämä siellä istuvat puoluetoverit seuraavassa osaston kokouksessa asettavat komitean tutkimaan, eikö sanomalehdentoimittaja ole tehnyt itsensä syypääksi puoluerikokseen sekaantumalla porvarien kanssa ja häikäilemättömästi poikotteeraamalla osaston toimintaa. Jos toimitukseen tuodaan keräyslista — ne tuodaankin ensitilassa toimitukseen, ja kaikki keräyslistat tuodaan ensin toimitukseen — ja sanomalehden toimittaja ei pane listalle muuta kuin 25 senttiä, niin sekin on tapahtuma, josta mainitaan vuosia sen jälkeen.

Sanomalehtimiehet ovat laiskoja ja pahoja, kykenemättömiä ja nykyreitä. Se on yleinen selviö, joka soveltuu kalkkiin toimittajiin yhteensä. Mutta sitä paitsi on kullakin eri toimittajalla vielä omia erikoisia varjopuoliaan, joihin vuosien varrella on tutustuttu ja luotu niistä kiinteä käsitys, jota eivät mitkään selitykset muuta. Yleisö tietää tarkalleen, mitä jokainen heistä tekee ja mitä hän ei tee.

Kaiken edellä olevan perusteella taitaa olla turha vaiva ruveta tähän julkaisuun kyhäämään sellaista kirjoitusta, jota julkaisun toimittaja pyysi, ja jossa tehtäisiin selkoa Raivaajan pahojen toimittajain elämästä arkioloissa. Mutta olkoon menneeksi! Kun kirjoituksen latoo oikein hienolla präntillä, niin että se ei vie paljon tilaa ja kun präntin pienuus estää pikkumaisuuteen taipumattomia ihmisiä sitä lukemasta, niin voidaan tämä olla siinä muun jatkona. Eipä toimituksen arkielämästä olekaan koskaan ennen puhuttu itse toimittajain taholta.

* * *

Kun siis ryhdyn piirtämään pahojen toimittajain kuvia, niin lukija ei saa panna pahakseen, että nuo kuvaukset eivät tule aivan tarkoin vastaamaan niitä käsityksiä, mitä kullakin jo ennestään saattaa olla siitä tahi tästä toimittajasta. Erotus tietysti johtuu siitä, että toimittaja kirjoittaessaan toimittajista, katselee omaa sällikuntaansa suopeammilla silmillä kuin sen tekee suuri yleisö. Mutta se saattaa joskus johtua siitäkin, että se yleisön yleinen käsitys ei olekaan aivan oikea.

Tämä selitys on erittäin tarpeellinen silloin kun minulla on esitettävänä teille Raivaajan Simo, se paljon puhuttu ja paljon haukuttu Raivaajan Simo. Tosivallankumouksellinen ja oikeaoppinen käsitys tästä miehestä on, että hän on riidanhaluisin, juonittelevin ja kaikkiin puolin epäystävällisin mies koko meidän roikastamme. Heti tyyh'n

tultuaan hän, niin uskotaan, alkaa suunnitella, mitä pahaa hän voisi sinä päivänä tehdä tahi sanoa Laukille, Oikemuksille, Paakkarille tahi jollekin muulle poliittiselle vihamichelelle. Ennenkuin hän ryhtyy lukemaan joitakin näitten suuruuksien lähettämiä kirjojtuksia, hän ottaa esille neulan ja katselee kirjojtuksia neulansilmän läpi — ollakseen näkemättä niitä suuria vallankumouksellisia pääpiirteitä, jotka ovat kirjojtuksiin kätkeytyt. Sillä ennen kaikkea on Simo räätäli, joka ammatti on kaikkien vallankumouksellisten mielestä niin huono ja epävallankumouksellinen, että räätäliä ei voi eikä saa valita mihinkään muuhun toimeen kuin korkeintaan Työväen Opiston johtajaksi.

Tehdäkseni edes hiukan oikeutta tälle vallankumoukselliselle käsitykselle, olen napsauttanut Simosta kuvan hetkenä, jolloin hän tapansa mukaan istuu toimitustyön

“Simo”.

ja kaikin puolin sopuisa mies on Amerikan työväenliikkeessä olosuhteitten pakosta joutunut esittämään sitä ankan periaate-kaitsijan osaa, johon Simon on ollut pakko antautua vuoron perään Kockien, Laukkien, Rissasien ym. suhteen. Minusta on aina näyttänyt hyvänä todistuksena materialistisen historian käsityksen oikeudesta juuri Simon kohtalo, — mies, jossa sopuisuus, riidanhaluttomuus ja vaatimattomuus ovat huomattavimpia luonteen piirteitä, ympäristön luomien olojen pakosta joutuu suorittamaan tappelujen tuimimmat otteet — ja tappelee navakasti siihen kerran pakotettuna.

Vain edellämainitut piirteet Raivaajan Simon olemuksesta tässä kaipaavatkin minun selitystäni. Hänen muu työnsä tunnetaan paremmin niiden joukossa, jotka ovat olleet mukana Amerikan suomalaisen sosialistiliikkeen kaikissa vaiheissa. Näitten vaiheitten historiaa ei kirjojteta ilman Simon historiaa. Hyllyllämme olevat kymmenen Raivaajan vuosikertaa, muutamia niiden osia lukuunottamatta, ovat lähteneet välillisesti tahi välittömästi hänen toimituspöydältään, eikä suomalaisella sosialistijärjestöllä kokonaisuudessaan ole syytä katua tahi nohtaa tätä hänen osuuttaan kymmenvuotisessa raivaustyössä. Hänen kyntämänsä vako on kulkenut säälimättä,

päätyttyä yleisen toimitushuoneen pöydällä ja panee jalat allensa, niinkuin räätälien tapa on. Olen tahtonut säilyttää tämän piirteen sen vuoksi, että se on ainoa räätälipiirre, mikä Simossa on säilynyt vuosien varrella. Vanhemmat tuttavansa sanovat, että hänellä vielä viisi vuotta sitten oli prässätyt housut, mutta sekkin epäkansanvaltainen ja räätälimäinen hienous on hänestä jo hävinnyt.

Entäs ne muut ominaisuudet. Bostonin Oikemuksen Olga keran todisti Simon luonteen kataluutta viittaamalla siihen, että hänellä on kauniit siniset silmät, jotka hän on ottanut yllensä ainoastaan kätkeäkseen sen pahuuden, joka hänen sielussaan on. Mutta Olga oli ehdottomasti väärässä. On ikäänkuin kohtalon ivaa että niin vähän riidanhaluinen

peraten kiviä ja kantoja, ja se vako on ollut suora, — ilman koukkuja ja koukeroita, — silloinkin kun vikurilaukit ovat yrittäneet vetää auran kumoon.

* * *

Raivaajassa nykyään olevista vanhemmista veljistä sopinee vielä mainita härmäläisen **Välimäen Jussin**. Hän tosin on tällä kertaa ollut joukossamme vain vähän aikaa, mutta hänkin oli mukana silloin kun tapeltiin halleja ja tuiskuja vastaan, jolloin ei tiedetty tänä päivänä, saadaanko huomiseksi niin paljon rahaa kokoon, että paperilähetys lähtee ulos rautatien tavaramakasiinista. Eräs juttu Raivaajan aikaisemmilta ajoilta tulkoon tässä kerrotuksi. Kerran, — ja tämä kerta ei ollut ainoa kerta, — oli Raivaaja sellaisessa asemassa, että sen työläiset eivät saaneet palkkaansa kuukausiin, olivat korvia myöten velassa grossereille ja maitokauppiaille, ulosottovoudit pitivät vahtia Raivaajan konttoorissa, vaatien paperirahoja ja tyytymättömyys ja epätoivo kohosi ylimmillen. Raivaajan työläiset neuvottelivat asemasta ja yleinen käsitys oli, että parempi lopettaa koko homma, kun ei kuitenkaan sen parempaa näy siitä tulevan. Mutta Välimäen Jussi ja F. Syrjälä ottivat asian vähän optimistisemmalla kannalta. Päätivät tehdä vielä yhden yrityksen pahimman ajan yli päästäkseen. Ehdottivat matkalle lähtöä, puhumaan toisille tovereille asemasta, rahaa hankkimaan. Mutta millä lähteä, kun ei kyllään ole senttiäkään rahaa. Hyvät neuvot olivat kalliit. Syrjälä panttasi eukkonsa ja oman vhhkisormuksensa, — he olivat menneet naimisiin sinä suloisena aikana, jolloin naimisiinkaan ei päässyt ilman papin taikoja, jonka vuoksi heillä oli sellaiset kapistukset. — näin hän sai matkarahoja jonnekin Canadaan päin. Välimäen Jussi sai tuttavalta lainaksi kellon sen panttaamista varten, sai juutalaiselta kaksi taalaa ja lähti Quincyyn. Siellä par'aikaa oli puhetilaisuus, — Meriläisen Jussi piti pitkää esitelmää Englannin vanhasta historiasta. Välimäen Jussi saapuu paikalle, pysähtyy ovensuuhun odottaakseen. Mutta puhuja puhuu tunnin ja toisen ja Välimäen Jussin kärsivällisyys loppuu. — Kuuleppas, mies, — kuuluu hänen äänensä oven suusta keskellä puhujan kaunopuheliainta esitystä, — nuo Englannin asiat ovat kylläkin hauskoja, mutta tässä olisi likeisimpiä ja tällä hetkellä tärkeimpiä asioita. Onkos tässä huoneessa ketään, jolla on sata dollaria rahaa Raivaajalle lainattavaksi?

Ei kukaan tuntenut Jussiamme ja hämmästys oli lievimmän saanoksen suuri. Mutta siitäpä Jussi ei välittänyt, kiipesipä esille hämentyneen puhujan tilalle ja härmäläisellä avomielisyydellä selitti asiat, uudistaen lopuksi kysymyksen: onko tässä salissa ketään, jolla on sata dollaria rahaa? — Olihan niitä. Pari toveritarta innostui Jussimme argumentteihin ja muodostivat yks' kaks' komitean, eikä kestänyt monta tuntia ennenkuin Jussi sai lähteä kotiin, mukanaan kolmisen sataa dollaria. Sillä sitä silloin pulasta päästiin ja kun Syrjälä tuli kotiin Canadian reissulta, niin taas hiukan vaaleni asema. Mutta monta muuta samallaista kohtausta oli näitten vanhojen aisoissa oljoitten suoritettava, ennenkuin kannattajajoukko kasvoi niin suureksi, että elämä oli taattu.

Jussista kirjoittaessani en voi olla vähän filosofeeraamatta. Meillä on hänessä — ja monessa muussa ensi aikojen toverissa — ikäänkuin havaintokuva niistä lukemattomista vaikeuksien voittamisista, jota on ollut sellainen raivaustyö, minkä Raivaajakin on suorittanut. Ja Jussilla on tätä raivaustyötä ei vaan Raivaajassa, vaan Työmiehessäkin ja ympäröivä koko maan. Eikä suinkaan vähimmässä määrässä

taloudellisen järjestymisen alalla. Ne, jotka tulevat istumaan valmistamiseen pöytänsä, tulevat mukaan silloin kun lehti on iso ja sappa täynnä koneita ja paperia, kun järjestö on pystyssä ja pystyy jotakin järjestönä tekemään, kun laskut maksetaan säännöllisesti kiiltävästä kassaregisteristä ja pääasiallinen tehtävä on säilyttää ja edelleen kehittää niitä tuloksia, mitä vuosien varrella on sanomattomilla uhrauksilla aikaan saatu, ne kernaasti nyrpistävät nenäänsä sille tahi tälle vanhojen väsähtymisen merkille tahi unohtavat tykkäänään sen työn, minä sadat uskollisimmat toverit, milloin asiarniehinä, milloin toimittajina, milloin minäkin, ovat tehneet silloin kun tänään äänekämpänä oleva joukko vielä tarrasi kynsin hampain edistystä vastaan. Silloin ei voitu maksaa matkakulujakaan aina, muista vaivoista

puhumatta, silloin tarvittiin vain sellaista työtä, joka tapahtui ehta härmäläisellä sitkeydellä ja vaaroja katsomatta. — Kyllä kai meillä näin juhlapäivänä riittää pieni tunnustuksen sana noille sen ajan tovereille. Jussi oli myös yksi niistä, Jussi ja monet muut sekä lehdessä että lehden ulkopuolella.

Eihän joukkoliike perusta yksilöistä, eikä sen tarvitsekaan sitä tehdä, silloin kun yksilö on joukon tiellä. Mutta ei sen myöskään tarvitse kovimpina aikoina puristettuaan reippaista, innostuneista työläisnuorukaisista kaiken minkä he ovat voineet antaa, potkaista heidät syrjään silloin kun raivaustyön valmiiksi tultua kytäminen käy helpommaksi, sisua tarvitaan vähemmän ja entisten raivaajain jäntereet ovat otteutetut hiukan helpottamaan otetansa.

Mutta jättäkäämme filosofoiminen sikseen ja puhukaamme vielä tuosta Jussistamme. Hän on meidän sotaherramme sanan monessa merkityksessä. Mutta ennen kaikkea hän on amerikalais-härmäläisen proletarin tyyppi. Hän

on kovin innostunut sotaan ja on empimätön Saksan ihailija. Hän innostuu laittamaan punasia otsikoita silloin kun työn jättäjäliinen liikuttaa kangistuneita jäseniään kapitalismin ruoskan alla, ja silloin kun joku saksalainen armeijaosasto löytää tien varrelta väsyneen kasakan vieden hänet riemukulkuessa sotavankeuteen. Hän saa kaiken tämän perusteella suorittaa tuimia taisteluja toimituksen luonnollisen — joskaan ei kovin katkeran eikä vaarallisen — vihollisen kanssa, latomo- ja painosäällien kanssa. Tässä oleva kuva osottaa juuri sellaista historiallista hetkeä, jolloin Jussi tappelin uhalla vaatii painaja-Lehostamme painattamaan lehden otsikot punasella värillä, mutta tuokin määräyksensä niin myöhään, että Lehtonen aivan julmistuu. Faktori Justen hyväntahtoisella puoleettomuudella katselee tätä kahakkaa, tällä kertaa, mutta auta armias kun

on kysymys ei punasesta väristä, mutta siitä että uutinen on saatava lehteen vielä kello kolmen jälkeen, jolloin lehtivormut on jo sulettu ja uusi uutinen meinaa niin ja niin monen minuutin myöhästymistä, — silloin Lehtonen nauraa mutta Justenilla ovat nyrkit pystyssä. Tällaisten vaikeitten yhteiskuntakysymysten ratkaisemiseksi todellakin tarvitaan sitkeätä luonnetta ja sitä on Jussillamme yllinkyllin.

* * *

Vanhan ajan veteraaneja mainitessamme pantakoon tähän Rai-
vaajan kolmen vanhimman sällin kuva, **Hällfors, Justen ja Heikki**nen.

He ovat olleet mukana alusta alkaen. Olivat mukana silloin kun kirjasiemiakaan ei ollut niin paljon, että lehti olisi saaru kunnolla ulos, ja ovat nytkin mukana. Sanoinkin äsken, että lato- ja painosäällien sekä toimittajasäällien välillä vallitsee alituinen sota. Niin on kaikissa lehdissä. Edut ovat vastakkaiset, nähkääs. Toimittajalle on edullista rauhassa lukea saapunut posti ja sanomalehdet läpi, rauhassa kirjottaa artikkelinsa ja tuoda tavaransa valmiina muutama tunti ennenkuin lehti tulee ulos, — jota hän useinkaan ei voi tehdä pakottamatta latojia puskemaan henkensä edestä viimeisinä lehden ilmestymishetkinä. Latojan etu vaatii päinvastaista. Hänen pitäisi saada laottavansa heti kun toinen lehti on ilmestynyt painosta. Tämän perusteella syntyy kahakoita. Ja muistakin syistä. Joku kirjeenvaihtaja kirjottaa käsialaa, joka on melkein yhtä yksinkertainen lukea kuin Rai-
vaajan mänäseerin käsiala, josta näette näytteen toisessa paikassa tätä julkaisua. Tahi kirjottaa hän sanottavansa molemmille puolille paperia tahi lyijykynällä. Siinä riidanaiheita. Toimittajain pitäisi kirjottaa puhtaaksi kirjoituskoneella sellaiset kirjoitukset, sanovat latojat, ja toimittajain luontainen laiskuus nousee sellaista vaatimusta vastaan.

Mutta kaiken tämän perusteella syntyvät taistelut eivät toki kehity kovin pelottaviksi eikä verisiksi. Kymmenen vuotta on niitä tässäkin talossa tapeltu ja vanhimmillä sälleillä lienee enimmän muistoja niistä. Mutta toimeen on vaan tultu.

Nämä kolme Raivaajan vanhinta miestä ovat hekin olleet mukana kaikki tuulet ja tuiskut, huonona kuin hyvänäkin aikana. Heistä muodostuu lopultakin ikäänkuin oleellisia osia itse liikkeestä, — sitä ei voi oikein ajatella ilman heitä. Jotkut kansanvaltaiset amerikalaiset pitävät pahana seikkana sitä, että puolueliikkeissä miehet ovat vuosikausia työssä, mutta sellainen kansanvaltaisuus ei aina ole kan-

sanvaltaisuuatta. Päinvastoin, jo se selkka, että muutamat miehet ovat voineet olla vuosikymmenen niinkin oikullisissa oloissa kuin on työväensanomalehden olo, on asia, joka sietää tulla merkityksi Raivaajan kymmenvuotispäivänä vielä yhtenä merkinä siitä vakavuudesta, joka on alusta pitäen kaikista vaikeuksista huolimatta ympäröinyt Raivaajan liikettä.

* * *

Vielä yksi mies Raivaajan vanhimpien joukosta ansaitsee erikoisen tilan tässä katsauksessa. Hän on **Jussi Karvonen**.

Edellisessä mainitsin mitkä kaikki toimet tässä maassa vallalla olevan käsityksen mukaan luonnostaan kuuluvat toimittajain suoritettaviksi. Mutta en ole maininnut läheskään niitä kaikkia. Niiden lisäksi pitää sanomalehden toimittajan tässä maassa olla tulkkina naimisiin menijöille, oikeuteen joutuneille, hautajaisissa hommaaville, todistajana postista kirjeitä saajille, hänen täytyy kirjottaa kaikkien ihmisten kaikellaisia asiakirjoja, käydä sovittamassa riiteleviä avio-pareja, pitää hautauspuheita epäuskoisten hautajaisissa, hankkia kansalaispapereita jenkeiksi pyrkiville, olla todistajana, testamenttien valvojana, käydä työnvälitystoimistoissa, olla selvillä torihinnoista, niin että farmarit telefontilla saavat nuo heille tärkeät tiedot, — hänen täytyy, sanalla sanoen, olla puoluetovereille avuliiana kaikissa niissä asioissa, jotka Lutheruksen pikkukatkismuksen mukaan kuuluvat ihmisen jokapäiväiseen leipään.

Jokaisessa toimituksessa on yksi mies, joka hoitaa kaikkia tällaisia asioita. Raivaajassakin on yksi sellainen mies, ja verraton sellainen mies onkin, — hän on Jussi Karvonen.

Fitchburgin jokapäiväisessä elämässä on Karvonen paikkakunnan suomalaisten tärkein mies. Häntä käyvät tapaamassa toimituksessa kaikenlaiset ihmiset, nuorista, kukoistavista impyeistä alkaen vanhoihin mummoihin asti ja miehiäkin siinä välissä. "Miten on kirjoitettava kansalaispaperien anomuskirjelmä? — Karvonen sen tietää." "Kuka tulisi tulkiksi poliisioikeuteen? — Missä on Karvonen?" "Minun pitäisi saada täältä joku mies, joka tulisi postiin todistamaan, että minä olen se ja se. Hoi, Karvonen, sinua tarvitaan." — Ja Karvonen aina yhtä alttiina ja palvelevaisena juoksee mihin vaan pyydetään. Paikkakunnan englanninkielinen virkamiehistö ja muutkin jenkit eivät tunnekaan täällä muita suomalaisia kuin mister John Karvosen. — Mene Karvosen kanssa kadulle kävelemään, niin jokainen fitchburgilainen jenkki vastaan tullessaan huutaa iloisesti — haloo John. Ja Karvonen vastaa tuttavallisesti ja väärentämättömällä porilais-amerikalaisella kielellä, että — hauduidu George. Fitchburgin amerikalaiset uskovat, että Karvonen omistaa koko Raivaajan liikkeen, ja tämänkin perusteella on hänen respektinsä varsin suuri. Fitchburgissa saa suomalainen kansalaispapereita jo pelkästään senkin seikan perusteella, että sanoo tuomarille olevansa Karvosen tuttu. Tuomarikin on, näet, Karvosen tuttu.

Karvonen on porilainen. Hän on kyllä syntynyt jossain muualla, mutta hän on koko olemukseltaan porilainen ja Poria hän rakastaa ennen kaikkea muuta. Hänellä on toinenkin verraton lahja. Hän kertoo kaskuja. Totuudenmukaisia kaskuja. Kuvassa, minkä näette seuraavalla sivulla, Karvonen kertoo toimitukseen tulleelle vieraille, kuinka ison kiiskan hän onki Kokemäen joesta. Mutta Karvosen jutut eivät supistu Kokemäen jokeen. Ei ole maata sellaista maapallon päällä, jossa Karvosen Jussi ei ole käynyt. Kuule hänen juttelevan reisuistansa, niin sinkoilee korvissasi nimi toisen jälkeen: "Silloin kun me olimme Pernambucossa... Silloin kun meidän lai-

vamme oli Hongkongin satamassa... Tämä johtaa mieleeni tapauksen, kun kerran Uuden Zeelannin saarella ollessani..."

Karvosella on juttu joka tilaisuuteen. Enemmän tahi vähemmän siivo, enimmäkseen vähemmän siivo, ja käsiteltävään aineeseen enemmän tahi vähemmän, enimmäkseen vähemmän, sopiva juttu. Kun joku kertoo syöneensä vanhassa maassa krapuja, niin Jussi kiiruulla tulee paikalle, seisoo vähän aikaa ja sitten räjähtää: "Sinä mainitsit krapuja... siitä johtuu mieleeni, että kerran kryssäesämme Indian merellä syntyi kamala myrsky ja meidän kokkimme putosi yli puurin ja aalto viskasi hänet niin korkealle, että hän lensi ilmaan, mutta sai kiinni laivan maston huipusta ja sillä tavalla pelastui." Kertomuksessaan ei ollut mitään muuta yhteistä sen krapujutun kanssa kuin se, että krapu ja kryssäitä molemmat alkavat koollla ja ärrällä, mutta se ei estä Karvosta kertomasta tätä juttua siitä krapujutusta luonnostaan johtuvana asiana.

Karvosen jutut voidaan jakaa kuuteen luokkaan. Ensimmäisen luokan jutut ovat tosiivoja, niitä voi kertoa vaikka Valkonauhan kokouksessa. Toisen luokan juttu kiittää Suomen... tute kelpaavat kerrottavaksi tavallisten ihmisten seurassa. Kolmannen luokan juttu on noitteenomainen näköinen gentlemanin luokan juttujen kuuletuessaan pankkiohviisiin tahi paperimista varten pitää seura olla ulkonaisella olemuksellaan herättää jonkun verran ennakkoluuloton. Tätä esiintymistäittoa jonkun Neljännen luokan juttujen kuuluu kasvonpiirteet ja kun hän liikemäinen ei sovi naisille ainakaan. Viidennen luokan juttu on Partasen nuorimmaksi pojaksi.

Paavat vain hyvin paatuneitten on taitava liikemies ja lakkaamiesten sulatettaviksi. Karvonen, perustaa kirjallisuusrenkaita, panksen kuudennen luokan juttuja, antaa sanakirjoja, romaaneja ja peri-eivät sulata muut kuin sanomalehkeitä kaiken tämän täsmällisesti ja lehtimiehet. Juttunsa ovatkinasioissa ei siedä sohlaimista ja sen enimmäkseen kuudennen luokanmällä, että kaiken liiketoimintamme juttuja, jonka vuoksi en voi nieluokan luokkataistelutoimien kehittähin kajota tässä julkaisussa, joka on runoilija — ja suuri runoilija. Ka on ajottu suuren maailmanja eikä särkyneen sydämen lauluja yleisölle.

Mutta se, joka tämän peruspuoluetoverien käytettäväksi, niin teella luulee, että Karvonen olisountainkynä alkaa elää. Jussi loihtii paha ja sopimaton mies, erehän kynän vaatimattomien piirteitten tyy herttaisesti. Hyväntahtoisi ominaisuudet, hän runoilee sen mesempää ja sävyisämpää miesteillä loistavaksi ja kertoessaan kuinka ei helposti löydä.

Hänessä ei ole muuta sanottavaa vikaa kuin se, että hän syö kaksi paunaa nuuskaa viikossa. Tämän vian on hän kuulemma saanut siihen aikaan, kun Raivaajan asiat vielä olivat niin huonolla kannalla, että liikkeen työläiset eivät saaneet palkkaa kuukausimäärin ja näin ollen saivat kulkea nälissään.

Ihmeellisin puoli Karvosen Jussissa on hänen tavaton toimeliaisuusensa. Hän nurkumatta hoitaa joka päivä 143 eri asiaa, jotka 127 eri henkilölle ovat antaneet hänen hoidettavakseen ja hän tekee tuon kaiken lehden puolesta, sillä jollei hän sitä tekisi, niin pitäisi kaikkien muitten toimittajain yhteensä tehdä se, sillä, kuten sanottu, amerikalaisen suomalaisen sanomalehdentoimittajan tehtävät ovat monenlaisia ja monipuolisia.

* * *

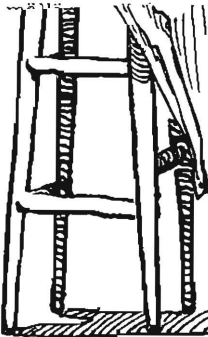

...nautuspuneita epäusko-
salaispapereita jenkeiksi pyrkiville, ala on hänen omaansa. Kirjotus
valvojana, käydä työnvälitystoimisto-
miin että farmarit telefoonilla saava-
hän täytyy, sanalla sanoen, olla pu-
niissä asioissa, jotka Lutheruksen pi-
luvat ihmisen jokapäiväiseen leipään.

Jokaisessa toimituksessa on yksi
asia asioita. Raivaajassakin on yksi
lainen mies onkin, — hän on Jussi K

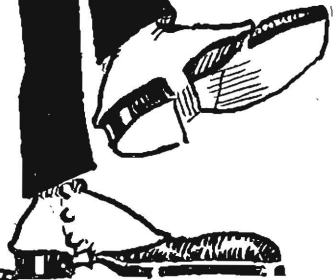
Fitchburgin jokapäiväisessä eläm-
nan suomalaisten tärkein mies. Hänt-
sessa kaikenlaiset ihmiset, nuorista,
vanhoihin mummoihin asti ja miehiä
kirjotettava kansalaispaperien anomus-
tää." "Kuka tulisi tulkiksi poliisioikeu-
"Minun pitäisi saada täältä joku mies,
että minä olen se ja se. Hoi, Karvone,
vonen aina yhtä alttiina ja palvelevais-
tään. Paikkakunnan englanninkielin-
jenkit eivät tunnekaan täällä muita
Karvosen. — Mene Karvosen kanssa k-
nen fitchburgilainen jenkki vastaan
haloo John. Ja Karvonen vastaa tu

Saatteko selvää cuosta nimi-
kirjotuksesta? Jollette saa, niin
se älköön kovin masentako teitä,
— niitä on paljon muitakin luku-
taitoisia ihmisiä, jotka eivät saa
siitä selvää. On oikeastaan vain
yksi ihminen olemassa, joka, vai-
valla hänkin, lukee tuota käsialaa.
Hän on Raivaajan mänäseeri, —
suomeksi taloudenhoitaja. Tuo hä-
erikoistaitonsa johtuu siitä, että
ala on hänen omaansa. Kirjotus
ylhäällä merkitsee "Raivaajan
seeri". Ja kuva on tämän mänä-
Jussi Suomisen kuva.

mies sai kerran kirjeen tältä
selta. Hän tutki kirjettä kolme
päivää ystäviensä avus-
tamana, eikä ymmärtä-
nyt sitä. Ystävät neu-
voivat häntä pyytä-
mään apteekkaria tul-
kiksi, apteekkarit kun
ovat taitavia luke-
maan lääkärien kä-
sittämättömiä re-
septikirjotuksia. —
Apteekkari katseli
kirjotusta vähän
aikaa ja pyysi
kirjeensaaajaa pala-
amaan tunnin
perästä, jolloin
asia olisi selvä.
Miehen palat-
tua otti apteek-

Silmotus

kari hyllyltä pillerilaatikon ja antoi sen miehelle. Sanoi sen maksavan puolitoista dollaria. Hän oli luullut Jussin kirjoitusta reseptiksi ja teki siitä lapamato-lääkkeen.

Sellaista ei enää voi tapahtua, sillä Jussi ei enää kirjota käsin. Hänellä on kirjoituskone ja hänellä on pikakirjuri, joka kirjoittaa hänen kirjeitään. Hän on kaikissa suhteissa uudenaikainen amerikalainen liikemies ja hän on tehnyt Raivaajan ohviisin sekä koko muun liikesyntymisen uudenaikaiseksi amerikalaiseksi ohviisiksi ja liikesyntymiseksi.

Raivaajan liikkeen suunnaton kasvaminen ja vankaksi tuleminen viime vuosien aikana johtuu idän sosialistiliikkeen varmentumisesta ja kasvamisesta. Ansio siitä on kaikilla niillä tuhansilla tovereilla, jotka eri osissa maata ovat vaivoja säästämättä puskeneet lehteämme ja sitä tukevaa liikettä eteenpäin. Mutta tämä edistyminen on samalla vaatinut valpasta seuraamista itse liikkeen puolelta, innostuttamista ja järjestämistä, käytännöllisiä liiketoimenpiteitä ja tarmoa ajamaan nuo toimenpiteet läpi. Eipä kieltäne kukaan, etteikö asian tämä puoli onnistumisestaan saa kiittää Suomen Jussin liikemies-taitavuutta.

Kuvasta näette, että hän on moitteettoman näköinen gentlemanni, joka tekee hyvän vaikutuksen astuessaan pankkiohviisiin tahi paperitehtaan mänäseerin puheille ja ulkonaisella olemuksellaan herättää luottamusta asiaan, jota hän edustaa. Tätä esiintymistaitoa jonkun verran häiritsevät kovin nuorekkaat kasvopiiirteet ja kun hän liikkuu asioilla häntä vähän vanhemman apulaismänäseerin A. Partasen kanssa, niin moni luulee Jussia Partasen nuorimmaksi pojaksi.

Mutta vaikka Suomen Jussi on taitava liikemies ja lakkaamatta valvoo liikkeen edistymistä, perustaa kirjallisuusrenkaita, pankkeja, palovakuutusyhtiöitä, ulosantaa sanakirjoja, romaaneja ja periaatteellisia kirjoja, vaikka hän tekeekin kaiken tämän täsmällisesti ja koskaan epäonnistumatta, liikeasioissa ei siedä sohlaamista ja sekaannusta, aina visusti pitäen silmällä, että kaiken liiketoimintamme lopullinen tarkoitus on työväenluokan luokkataistelutoimien kehittäminen, — niin Jussi ennen kaikkea on runoilija — ja suuri runoilija. Hän ei kirjota kuutamosenetteja eikä särkyneen sydämen lauluja. Mutta annappas hänen tehtäväkseen selittää jonkun fountainkynän edullisuutta täysinmaksaneitten puoluetoverien käytettäväksi, niin te saatte nähdä jotakin. Eloton fountainkynä alkaa elää. Jussi loihtii haaveilevilla sanoilla, esiin tämän kynän vaatimattomien piirteitten taakse piilotetut suuret henkiset ominaisuudet, hän runoilee sen mesinkikärkeä puhtaan kullan väreillä loistavaksi ja kertoessaan kuinka helposti muste juoksee tuon kynän kärjestä, hän luo telhin kevät-tunnelman, jossa musteen juoksua verrataan iloisen kevätpuron valattomaan lorinaan kevätpuvussa viheriöitsevän metsän siimeksessä. Hän kertoo teille köyhälistöluokan taisteluista kaukaisessa harmaassa muinaisuudessa, jolloin ei ollut fountainkyniä olemassa, kuvaa ne synkin värein ja epätoivoisella pohjasäveleellä ja sitten hän tositaiteellisuudella luo tälle pimeydelle vastakohtaksi nykyajan, jolloin köyhälistö voi lähteä voitokkaaseen taisteluun fountainkynällä asettuna kukistaen kaikki vihollisensa. Hän vakuuttavasti ja laajasanaisesti tekee jokaiselle puoluetoverille selväksi, että köyhälistön luokkataistelun menestyminen erottamattomasti on yhdistetty tuon fountainkynän ostamiseen ja hän todistaa kaikkien epäilyksien ulkopuolella olevaksi tosiasiaksi, että fountainkynän pitää olla juuri sellainen fountainkynä, joka nyt on saatavissa Säkenien tahi Raivaajan tilauksien lisäpalkintona. Ei kukaan voi olla hankkimatta itselleen tuota fountainkynää.

Mutta palatkaamme toimittajiin ja toimitukseen, siitähän piti etupäässä kirjoittaa.

Aamulla kello kahdeksan aikana alkavat toimittushuoneitten asukkaat saapua paikoilleen. Ensimmäisenä ilmestyy Kotiranta, Jussi Kotiranta, jota sanotaan Jukaksi, erotukseksi Raivaajan tavattoman monista muista Jusseista. Hänen virkanaan on korehtuurin lukeminen. Torvipostia myöten on latomosta lähetetty yläkertaan illalla ladotun tekstin korrehtuuri, Jukka hartaasti syventyy siihen. Jukkakin on monipuolinen mies. Hän on kaunokirjailija, runoilija, näyttelijä ja voimistelija, osaston kirjuri, ihanneliiton opettaja ja kaikkien komiteoitten jäsen. — Mutta etupäässä hän on koko maailmalle erit-

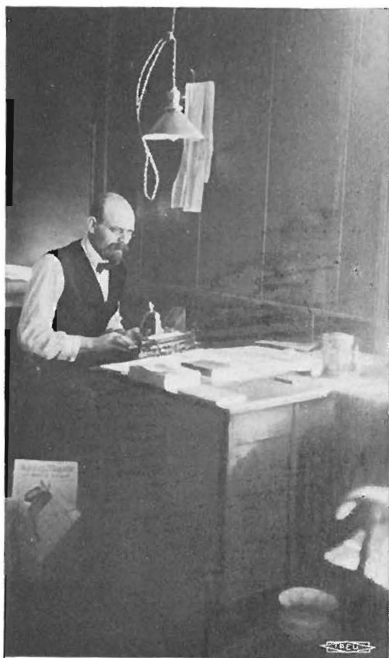
täin ystävällinen ihminen. Katsoakaapas tuota kuvaa, jossa Kotiranta keskustelelee jostakin arkaluontoisesta asiasta latomon keisarin, faktori Justeenin kanssa. Aikaa säästäkseen, mutta myöskin rauhanaatetta edistävästä syystä hän puhuu tuosta arkaluontoisesta asiasta telefonin kautta. Katsokaa mikä herttainen ilme on hänen kasvoillaan. Hän kyllä tietää, että hänen herttainen ilmeensä ei vaikuta ankarasti latomon puolta pitävään faktoriin, kun faktori ei näe hänen hymyilyään, mutta hän kuitenkin hymyilee, sillä hän aina ystävällisesti hymyilee puhuessaan ihmisten kanssa. Hän on rauhallisuuden, sovinnollisuuden ja rakauden perikuva. Jos hän olisi täällä kertaa Europassa ja hänet komennettaisiin sotaan, niin hän varmasti menisi joka kahakan välissä vihollisen puolelle, panisi kätensä vihollisen kenraalin olkapäälle, katselisi häntä surullisen

moittivasti silmiin ja sanoisi: "so, so, hyvä ystävä, eikö sopisi ampua vähän varovaisemmin! Te äsken olitte vähällä ampua loven minun uusien housujen lahkeisiin. Ja mitä plrua me tässä oikeastaan riitelemme! Eikö tuota ampumista voisi kokonaan lopettaa. Mutta jos kerran on pakko ampua, niin pitääkö välttämättömästi laittaa kuulat metallista ja vielä täyttää ne räjähtävällä dynamiitillä. Eikö olisi paljon parempi, että tehtäisiin pommit paperista ja täytettäisiin toiset hyvillä ruuilla ja toiset ilotulitusaineilla. Kun ne räjähtäisivät, niin joko te tahi me saisimme hyvän illallisen ja molemmat katselisimme kaunista ilotulitusta. Meille se olisi hauskaa ja teillekin hauskaa." Jukka näet kaikissa kiperissä asioissa koettaa etsiä joitakin mahdollisuuksia rauhalliselle ratkaisulle. Jos hän kuolisi samana hetkenä vihollisensa kanssa ja molemmat lähtisivät taivaaseen, Jussi tietysti pääsisi empimättä sisään, mutta vihemies ei pääsisi, niin varmaa on että Jukka tekisi viharniehelleen seuraa helvettiin, jotta hän ei loukkaantuisi eikä surisi yksinäisyyttään.

* * *

A. Usenius.

Täsmälleen kuin kello saapuu Usenius paikalleen. Hän on toimituksemme ainoa naimaton mies ja sen johdosta kaikkien muitten toimittajain kateuden esineenä. Toimitukseen joskus vieraisille saapuvat neitokset kernaimmin puhuvat Useniuksen kanssa. Naisille ominaisella vilpillisyydellä he kutsuvat Useniusta isäksi, koska hänellä on kaljupää ja parta ja hän muutenkin on vähän vanhanpuoleisen näköinen. Mutta me kaikki muut tiedämme, että hänellä on pääasiallisena vetovoimana se, että hän on naimaton ja me ka�ehdimme häntä. Meitä muita tytöt eivät puhuttele isäksikään, vaikka meitä on muitakin kaljupäitä ja vanhanpuoleisen näköisiä. He muuten vaan halveksivat meitä.

Katsokaapas tarkasti tuota Useniuksen toimituspöytää. Näette, kuinka kaikki kapineet ovat siellä hyvässä järjestyksessä. Tulitikutkin rivissä ja päät kaikki yhtäänne päin. Usenius onkin sääntillisyyden ja järjestyksen perikuva. Perhe-elämän ja naisen epäjärjestyksellisesti vaikuttava ympäristö ei ole turmellut häntä, joten hänessä ovat eheinä säily-

neet miehelle oleellisesti kuuluvat hyvät ominaisuudet. Niin hän itse selittää tuota ilmiötä, — lieneeköhän selitys sitte oikea tahi ei.

Usenius yhdessä Halosen Yrjön kanssa on ulkoma-asioiden toimittaja ja yleisten uutisten toimittaja. Aina teräviksi hiotuilla saksillaan hän aamulla leikkaa ulkomailta saapuneista lehdistä tärkeimmät uutiset, asettaa ne järjestykseen, vertaa toisiinsa, syyttää pahalle haisevan Tolstoi sikuretin, — tämä on ainoa kohta, missä olen huo-

mannut hänessä mauttomuutta, — ja ryhtyy sitten kaikkien kokoomiensa aineksien perusteella värkäämään härmänkielisiä kirjoituksia ja uutisia. Halonen hoitaa ne uutiset, jotka tulevat sähköteitse ja Saksasta tulevien lehtien jutut.

* * *

Halonen on nuorin toimittajistamme ikänsä puolesta, mutta hän, kuten kuvasta näette, silti ei alistu suutari Oksasen johdettavaksi, joka pitää etuoikeutenaan käydä toimituksessa neuvomassa kaikkia uusia toimittajiamme. Tämä **Oksanen** kuuluu myös tavallaan Rai-vaajan toimituskuntaan ja sen tähden tulkoon hänkin mainituksi tässä yhteydessä. Raivaajan perustamisesta saakka, johon Oksanen otti innokkaasti osaa, samoin kuin Raivaajan kaikkiin seuraaviinkin vaiheisiin, on hän pitänyt kiistämättömänä oikeutenaan käydä neuvomassa toimittajia, mitä heidän rauhalleen sopii ja etenkin käyttää hän sitä oikeuttaan silloin kun Raivaajaan ilmestyy joku uusi toimittaja. Oksanen on suuri epäilijä ja pessimisti, hän on se mies

Fitchburgin osastossa, — jollaisia on ainakin yksi jokaisessa osastossa, — joka panee kamppoihin kaikkiin asioihin, vetääkseen esille niiden huonot puolet, jotta nekin tulisivat huomioon otetuksi. Hän on myös osaston rahastonhoitaja ja kääntää jokaista senttiä kymmenen kertaa kourassaan ennenkuin hellittää sen. Halosen kanssa hän joutuu otteluihin juuri tämän seikan perusteella, sillä Halonen organiseeraajana on vaarana Oksasen kassakirstulle, kiristäen häneltä varoja agitationitarkoituksiin. Ei se Oksanenkaan itse agitationia vastusta, mutta hän on sitä mieltä, että kun panee kamppoihin viimeiseen asti, niin ottavatpa ne riivatut huomioon kaikki säästäväisyydemahdollisuudet, eivätkä kuluta rahoja ajattele mattomasti.

Sellainen kohtaaminen on kuvattu tässä ohella olevassa kuvassa. Oksanen vakuuttavasti selittää Haloselle tärkeitä puolue-elämän ohjeita, mutta hänen argumenttinsa näyttävät tekevän hyvin heikon vaikutuksen Halosen Yrjöön.

Vallankumouksellinen ja oikeaoppineesti proletaarinen uskonto selittää, että kaikki suomalaisten sosialistilehtiemme toimittajat ovat herroja ja sen vuoksi eivät tunne köyhälistön maailmankatsomusta. Kun heille on todistettu, että esim. Raivaajan toimittajissa ei ainakaan ole yhtään ainoata herraa, päätoimittaja kun on räätäli, Välimäen Jussi mainari, Usenius puutyömies, Bomanin Wille konetyöläinen, — niin tarttuvat he kuin hukkuva oljenkorteen Haloseen — oljenkorren näköinen hän onkin — väittäen, että siinä on ainakin yksi herrasmies, sillä onhan hän ylioppilas. Se hän kyllä on, mutta olkoon tässä sanottu, että jos jokaisella meistä olisi yhtä paljon proletariaatkokemusta ja proletariiluonnetta kuin tässä Yrjössämme, niin olisi kaikki all right. Yrjö Halonen on yksi niistä työläisnuorukaisista, joka nälällä ja vaivalla on hankkinut itselleen koulutietoja

ja nyt käyttää niitä köyhälistöliikkeessä, joka on hänen liikettään, hänen ja koko hänen sukujuurensa. Hän on tienannut leipäänsä kahdeksanvuotisesta saakka myymällä sanomalehtiä Helsingin kaduilla, koko senkin ajan minkä hän on käynyt lyseota. Muulla tavalla ei hän olisi päässyt kouluun, — suuriperheinen, rutiköyhä ulkotyöläinen, hänen isänsä, ei olisi voinut häntä siihen kustantaa. Hän myi sanomalehtiä Helsingin rautatieasemalla siihen asti kunnes pääsi ylioppilaaksi ja kesäisin oli muissa töissä. Ylioppilaaksi päästyään ja jo ennenkin sitä hän ryhtyi työväenlehtiin kirjottajaksi, Helsingin Työmieheen ja sitä myöten on ollut mukana. Kyllä kai tällainen prolettaarikasvatus on ainakin yhtä pätevä kuin se, että joku vasta maahan tullut Tohmajärven manttaalimiehen poika menee kahdeksi kuukaudeksi Laukin kouluun ja sieltä tultuaan katsoo olevansa täysin valmis vallankumouksen kenraali.

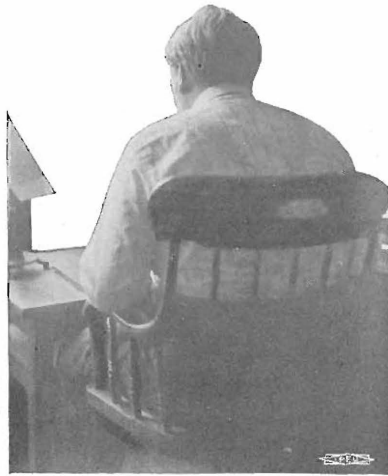
Halosen Yrjössä ei ole mitään herrasmaista. Hän kyllä osaa saksat ja ranskat ja englannit ja ryssääkin kotitarpeeksi, omaa paljon muitakin tietoja kuin mitä koulussa päähän pöntätään, — mutta eihän tästä ole köyhälistöliikkeelle vahinkoa, vai onko?

* * *

Tämä tässä on **Bomanin Wille**. Haukuttuja ja vihattuja olemme me muut toimittajaparajat, mutta raskaimman kiukun kuorman laskee radikaalinen kansa Bomanin Willen hartioille. Vaan sen te heti näette tästä kuvasta, että jos on tämä taakka suuri, niin on Willellä hartiatkin, jotka jaksavat sen kantaa.

Wille on järjestyksen mies. Hänessä on personoituna se sääntöperäisyys, joka on aivan välttämätön isossa joukkoliikkeessä, missä on tuhansia päitä ja jokaisella päällä oma pikku meininkinsä, mutta se joka "kauntaa" on joukkopäätös, missä sääntöperäisellä tavalla on sulatettu kaikkien meiningit yhteen ja tehty niistä yksi meininki ohjeeksi ja ojennukseksi koko liikkeelle. — Puoluetoiminnassa, ja etenkin amerikalaisessa puoluetoiminnassa, jossa individualismia on niin paljon enemmän kuin muualla, on tällaisen joukkotahdon toteuttaminen sellaista menoa, jossa moni pölkky asettuu poikittain tielle ja monen ojan yli täytyy mennä isoilla harppauksilla. Siinä ei auta sentimentalismi. Eikä Willessä olekaan tuota sentimentalismia puolueasioissa. Hänestä ei voisi kirjoittaa romaania, jonka nimenä olisi "Kun on tunteita". Tunteellisuus joukkotoiminnassa, silloin kun tarvitaan järjestystä ja kurinpitoa, on Willen mielestä pelkästään pahasta.

Ja sanottakoon Willestä mitä muuta hyvänsä, niin kyllä hän on se mies, joka on paikallaan silloin kun tarvitaan rautakovaa tarmoa eikä yhtään minkäänlaisia sentimentaalisia tunteita. Rähisemään pyrkivän kokouksen puheenjohtajana ja lainselittäjänä joukkolaista välittämättömille vikurivarsoille on Ville oikeassa elementissään.

Vilho Boman.

Sitä hän on silloinkin, kun pitää panna joukkovoima liikkeelle jonkun puolueelle välttämättömän tarkoituksen saavuttamiseksi. Tuo kuva tuossa on otettu hänestä juuri sellaisena hetkenä. Hän hoitaa Raiavaajan levittämiskilpailua. Hän puristaa ulos jokaisesta asia-miehestä ja osastosta parhaat tulokset, innostuttaa, selittää ja joskus, kun hyvät sanat ja veljelliset vakuutukset eivät heti auta, sanoo koreilematta ja kovasti: etteikö jo lähe, vai! Kun Raiavaajan tilaaja-määrä nyt saadaan kohoamaan kymmeneen tuhanteen 10-vuotuis juhlaan mennessä, niin ansio siitä on joukolla, joka nostamisen suoritti, mutta on se Willelläkin, joka asiat järjesti ja hellittämättä kuletti kilpailijajoukkoa toivottuun päämäärään.

* * *

Raiavaajan toimittajaveljeskunnasta on enää jäänyt mainitsematta vain yksi mies, — mutta hän ei olekaan oikeastaan Raiavaajan toimittaja, vaan Säkenien, eikä hän ole Säkeniäkään kunnolleen toimittanut,*) vaikka niin suurella metelillä siihen rupesi. Hän on semmoinen mies, joka hosuu niin paljon kaikellaisia asioita, että ei oikein voi sanoa, mikä hänen todellinen virkansa on. Tämä tällainen mies on S. Nuorteva. Kirjotuksen alussa on hänen kuvansa, tahi oikeastaan hänen metsäntömmän vuorenhuippunsa kuva. (Tämä kuva onkin hänen oikea kuvansa, eikä se korean nuorukaisen kuva, jonka hän antoi julkaisun toimittajalle, antaakseen julkaisun lukijoille ja etenkin lukijattarille edullisen käsityksen itsestään.) Hän on täydellinen vastakohta säännölliselle Useniukselle. Hänen pöytänsä muistuttaa luppupuodin vinttikerrosta kovan maanjäristyksen jälkeen, — sen verran siinä on järjestystä. Ryhtyessään työhön hän puhdistaa pöydältä viikkojen varrella sinne kokoontunutta tavaraa, puhdistaa juuri sen verran, että mahtuu sinne kirjottamaan. Tekee sitten yhtäaikaa seitsemän erilaista työtä, — lukee sanakirjan korrehtuuria, kirjottaa jotta Säkeniä tahi Raiavaajaa varten, korjaa pari kirjotusta ja suomentaa näytökappaletta sekä jotakin muuta kirjaa. Hänellä on kova kiire, ensinnäkin siitä syystä, että hänen täytyy mennä puhumaan jonnekin kello kolmen junassa ja toiseksi siitä syystä, että la-toijat, faktori ja mänäseeri käyvät hänen kimppuunsa jokaisen viiden minuutin kuluuta vaatien näitten monenlaisten töitten tuloksia. — Tämän selityksen perusteella saataisi joku luulla, että tämä mies on hyvin ahkera mies. Mutta siinä erehdytään perinpohjin. Hänen toimeliaisuutensa on vain bluffia. Hän on pohjaltaan äärettömän laiska eikä voi tehdä minkäänlaista työtä, ellei äärimmäinen pakko ole. Tämänpä vuoksi hän kasaa itselleen monikarvaisen kasan työtä ja ehdoin tahdoin ajaa itsensä sellaiseen asemaan, että jos hän noudattaa laiskuutensa ääntä ja hellittää, niin hän saa kimppuunsa kokonaisen liudan haukkujia, jotka puristavat hänestä ulos sen mikä hänessä mahtaa olla. Mutta jos tällaista pakkoa ei ole, niin hän ei saa toimeksi yhtään mitään, sillä hän on läpeensä uloskulunut ja turmeltunut mies. Ei vastaa ihmisten kirjjeisiin, kun nämä ihmiset ovat niin kaukana, että he eivät voi välittömästi vaikuttaa häneen, ja jos joskus suurella ponnistuksella saakin kokoon kirjeen, niin kantaa sitä taskussaan valmiiksi postimerkillä varustettuna kaksi kuukautta ja joskus kaksi vuottakin.

*) Lukija muistakoon, että tämän kirjottaja on Eenokki, joka kuten kirjotuksen sisältökin näyttää, on epätoverillisissa väleissä Säkenien toimittajan kanssa. Julkaisun toimittaja.

Hän ei ole mikään rahamies eikä ymmärrä raha-asioista muuta, kuin että rahoja pitää olla jotakin varten ja niitä pitää antaa ulos sitä myöten kun ne tulevat sisään, jonka vuoksi hän melkein aina on rahatta. Mutta silti hänestä voi sanoa, että hänellä on omaisuutta ympäri Amerikan. Hän nim. jättää tavaransa, joko kaikki tahi osittain, aina siihen paikkaan missä viimeksi on käynyt. Matkalle lähtiessään akkansa varustaa hänet kauluksilla, sukilla, paltoilla ja paidoilla ja kun hän tulee takasin, niin hänellä ei ole muuta jäljellä kuin se mikä hänen päällensä on. Kaulukset hän unohtaa New Yorkiin, sukat Bostoniin ja palttoonsa Chicagoon. Joskus hän tuo kapsäkinsä takasin Fitchburgiin, mutta se siinä tapauksessa jää makamaan toimitukseen. Sellainen N:n kapsäkki näkyy Simon kuvassa, pöydän alla. Kuva otettiin tammikuussa ja kapsäkki on ollut pöydän alla siitä asti kun sen omistaja kävi lännellä viime vuoden huhtikuussa. Perheensä ja ystäviensä yhdistyneillä voimilla kapsäkki joskus viedään takasin kotiin, mutta sitten se taas unohtuu jonnekin muualle.

Joskus hän kuitenkin tulee kotiin omistaen enemmän omaisuutta kuin lähtiessään. Massan valtion konventionista palattuun hänellä oli taskussaan seitsemän lyijykynää, joita hänellä tavallisesti ei ole yhtään. Asia on selitettävissä sillä, että siinä komiteassa, jossa hän työskenteli, oli seitsemän jäsentä paitsi häntä. Mutta tältä reisulta palattuun hänellä ei enää ollut jäljellä kuuden dollarin fountainkynää, jonka hän osti itselleen matkalle lähtiessään.

* * *

Mutta oli toimittajain syntitaakka kuinka suuri tahansa, niin tässä esitän teille miehen, joka enemmän kuin kukaan muu polkee lausuntoja kirjoitusvapautta, mies joka säälimättä polttaa toimitukselle lähetyttyjä kirjoituksia, vähääkään välttämättä siitä, minkä loukkauksen hän sen kautta tekee kaikille niille, jotka eivät saa kirjoituksiaan lehdessä julkaistuksi. Tämä mies on **Matti Nivel**, Raivajaan paperikopin ylimmäinen kaitsija ja meidän suuren talomme ylimmäinen herra. Hänen taskussaan ovat kaikkien huoneitten avaimet, hän laskee meidät sisään ja ulos, hän pitää meidät talvella lämpöisinä, kesällä viileinä ja ennen kaikkea huolehtii siitä, että toimittajat eivät huku siihen paperikasojen epäjärjestykseen, joka syntyy heidän pöytänsä ympäri kun he ovat olleet muutaman tunnin työssä. Matti Nivel on meidän janitorimme, suomeksi talomies. Hän se on, joka tyhjentää paperikorimme ja näin ollen hän on lopullisesti edesvasuudessa siitä, mikä sen kautta häviää maailmasta.

Hänestä ei ainakaan voi sanoa, että hän olisi laiska. Hänen täytyy olla paikallaan varhain aamulla ehtiäkseen lämmittää huoneet ennenkuin herrat toimittajat saapuvat ja hänen täytyy olla viimeisenä katsomassa, että kaikki ovet ovat lukitut ja tulet sammutetut, sillä toimittajin ei voi kukaan luottaa että he sen tekisivät omasta tahdostaan. Sillä välillä hänen täytyy tehdä tuhansia tehtäviä, pitää kaikki paikat puhtaana, pitää huolta vuokrattavien huoneitten vuokra- vuoroista jne. Matti Nivel edustaa joukossamme raskaan työn raatajaa ja kuten kaikki raskaimman työn raatajat saa siitä huonoimman palkan.

* * *

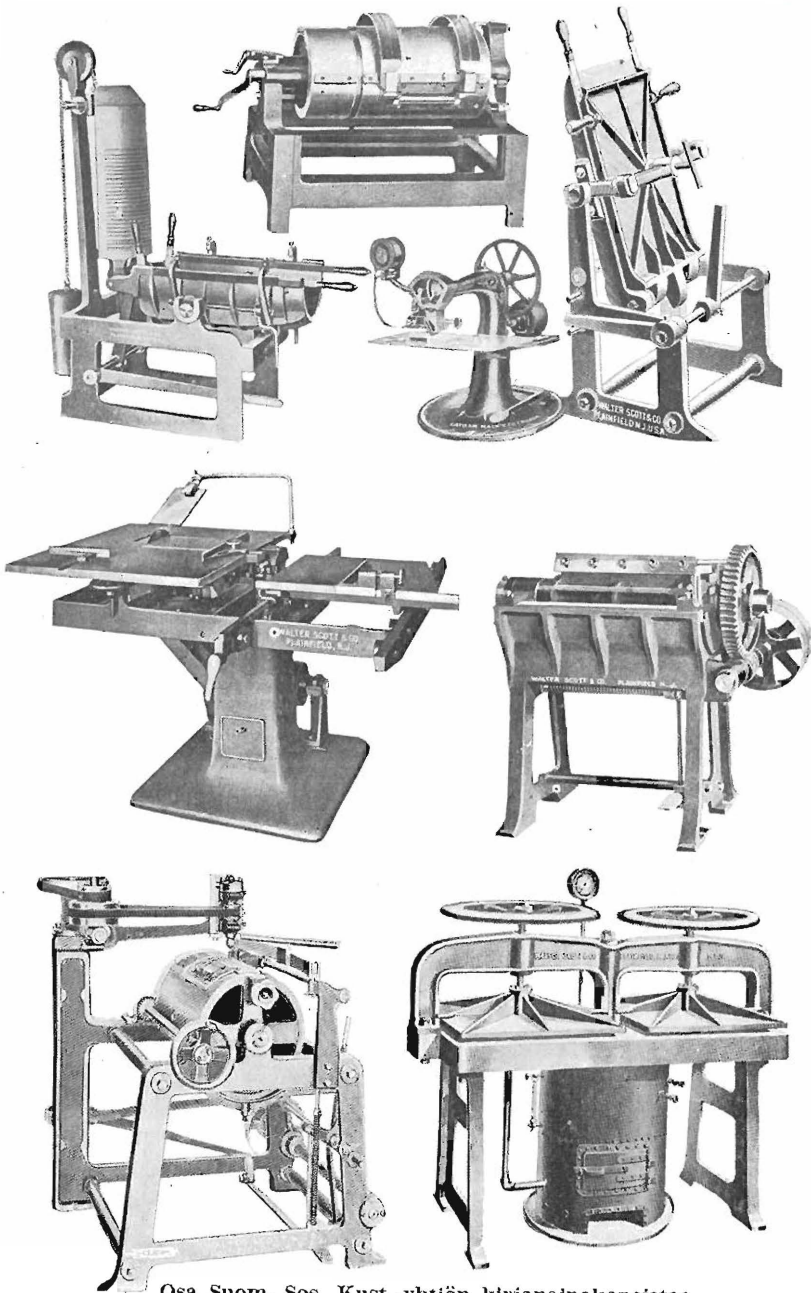
Tähän päättyy katsaukseni. Se tietysti on liian suoepa meille toimittajille ja meitä lähinnä oleville muille "puolueen eläiteille". Jos lukijamme kirjottaisivat tämänlaisen katsauksen, niin he tekisivät sen toisellaiseksi. Sen he tekevätkin ja ovat monta kertaa tehneet. Eihän silloin ole ihan kohtuutonta, että me puolestamme keran teemme toisellaisen, — tällä tavalla täydentäen toinen toisemme.

Olisin yhtä kernaasti kirjoittanut selostuksen muutamista muista ihmisistä kuin meistä sanomalehden toimittajista. Raivaajan sadoista asiamiehistä olisi pitänyt kirjottaa Salomonin korkean veisun tapainen runoelma. Ne ne ovat, jotka ovat nähneet ja yhä näkevät vaivaa lehden hyväksi työskennellessään. Mikä enemmän mikä vähemmän, mutta kaikki yhteensä luoden niitä leviämistä ja laajenemista osottavia numeroita, jotka ovat nähtävänä tämän julkaisun toisessa painokasaa. Mutta kun ei tunne heitä kaikkia persoonallisesti, niin joutuu siihen asemaan, että muutaman mainitsee ja toinen ehkä vielä enemmänkin mainitsemista ansaitseva jää mainitsematta. Senpä vuoksi tässä aivan yleisesti lausun heille kaikille yhteensä meidän vilpittömän tervehdyksemme ja kiitoksemme kaikesta siitä yhteistyöstä, mikä on ollut lehden ja heidän välillä tämän pitkän taipaleen varrella.

Benokki.

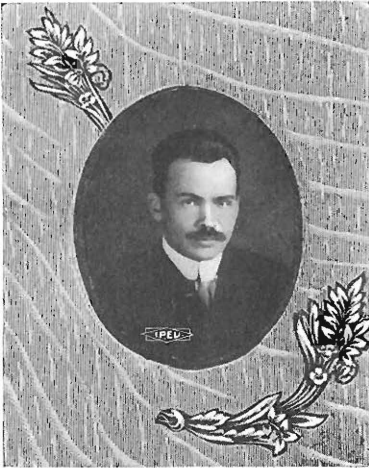
Osa Suom. Sos. Kust.-yhtiön kirjapainokoneistoa.

Henkilöesityksiä

Useimmat niistä, jotka ovat olleet Raivaajan toimittajina kulu-
neen kymmenen vuoden aikana, eivät lähettäneet kuvaansa, eivätkä
muutoinkaan muistaneet julkaisuamme kirjoituksella — johtuen kai-
ketikin siitä, että tässä maailmassa on paljon muuta tehtävää kuin
menneisiin muistoihin kiintyminen.

Viimeiseen hetkeen saakka odotimme yhdeltä, hyvinkin mainit-
tavalta ja muistettavalta entiseltä Raivaajan toimittajalta ja tunnus-
tettusti parhaalta suomalaiselta työväen runoilijalta, A. Päiviöltä, jota-
kuta runoa tahikka muistelmapätkää, mutta turhaan odotimme. Sitä
ei saapunut. Saatavissamme ei ollut hänestä käyttökelpoista kuva-
akaan, sillä Päiviö ei ole ahkera ulkomuotonsa ikuistuttaja. Mainitta-
koon, että hän on se toimittaja, joka huolehti Raivaajan toimittami-
sista lehden kaikinpuolin kireimmillään ollessa. Mitä moitteita toi-
mitukselle suunnattiinkaan näinä aikoina, on kieltämättömästi totta
se, että Raivaaja Päiviön aikana sisälsi elävän reippaita agitatsioni-
kirjoituksia — siis sitä mitä niissä oloissa täytyikin ennen kaikkea olla.

Toinen merkkihenkilö entisten
Raivaajan toimittajain joukossa,
ainoa, joka lehden täyttäessä
kymmenen vuotta, ei ole elävien
joukossa, on Alex Coleman. Hän-
nen terävä ja asiallinen kynänsä
teki ansiokkaita palveluksia Ame-
rikan suomalaiselle työväenliik-
keelle ei ainoastaan sinä aikana
kun hän kuului Raivaajan toimi-
tukseen, mutta jo ennen sitä.
Hänestä saattaa sanoa, että hän
oli yksi vakavampia ja älykkääm-
piä "itseoppineita" sanomalehti-
miesten joukossa. Asiallinen kii-
reestä kantapäähän saakka, kir-
joitti hyvää ja korkeamielistä
ivaa siinä missä se oli tarpeellista,
mutta vihasi huonoja sukkeluuk-
sia ja joutavaa sanahelinää. Va-
lokuvaajalla hän oli harvinainen
vieras. Sen kuvan minkä lukija
tässä näkee, saimme eräästä ryh-
mäkuvasta ja muuta kuvaa ei

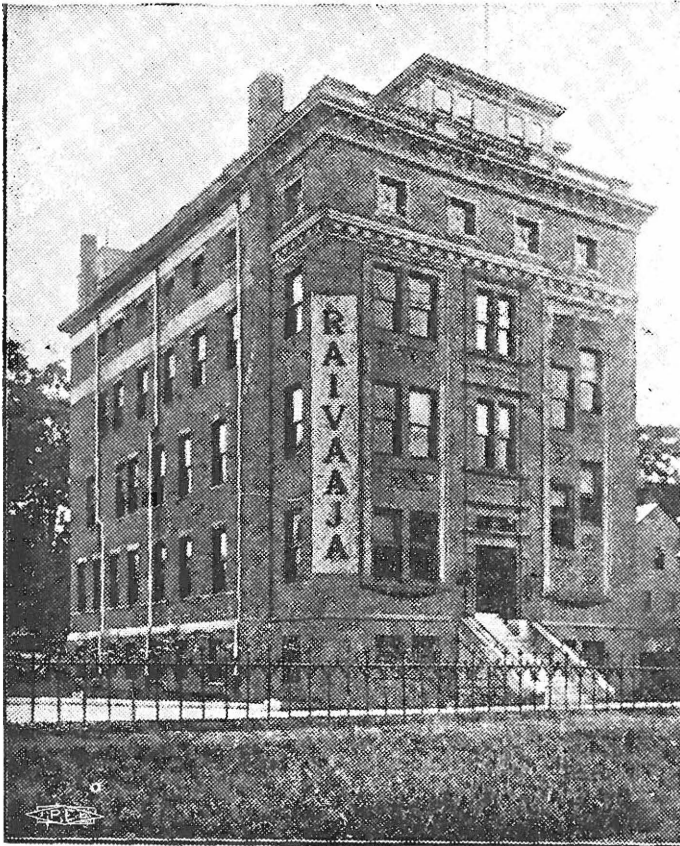
hänestä ole olemassakaan viimeksi kuluneen vuosikymmenen ajalta.

Mainittakoon tässä myöskin, että merkkihenkilöstä Raivaajan pe-
rustajain joukossa, A. Lempisestä, emme olleet tilaisuudessa saamaan
kuvaa siviilihenkilönä. Löytyi ainoastaan se minkä tähän julkaisuun
painatimme, sotilasasussa suurennettu valokuvajäljennös, jota latomo-
väkemme säilyttävät kunniasijalla latomohuoneen seinällä.

Muiden henkilökuvienv selitykseksi mainittakoon: Sivulla 50 A.
Usenius, Raivaajan nykyisen toimituksen jäsen; E. Salin, yksi enti-
sistä Raivaajan toimittajista; E. Eronen, ollut Ashtabula Harborissa
sijaitsevan uutistoimiston hoitajana. Sivulla 54, Y. Halonen, ulkomaa-
uutisten hoitaja nykyisessä Raivaajan toimituksessa. Sivulla 55, V.

Nurminen, Ashtabula Harborissa sijaitsevan Raivaajan uutistoimiston hoitaja.

Anteeksiannettavana virheenä monen muun mahdollisesti silmäänpistävän puutteellisuuden ohella mainitsemme, että muutamat kuvat unohtuivat tästä julkaisusta, jotka olisivat hyvinkin ansainneet tulla "ikuistetuksi", — epähuolellisen toimittajan pöytälaatikkoon. Ja kuvalaattojen tekijä, joka sanoi osaavansa kaunistella kuvien reunat taiteellisesti, asetteli niihin verrattain kömpelöitä pikkuporvarillisen taidemaun ripellyksiä. Kiire kun oli, ei ehditty niitä enää varistelemaan pois ja asettelemaan tilalle muuta sopivampaa.

Pieniä tietoja asiamiesarmeijasta

Raivaajan seisova asiamiesarmeija on noin 500 miehen suuruinen. Valitettavasti vain osa tästä armeijasta lähetti valokuvansa tässä muistojulkaisussa painattamista varten. Allaolevassa esitetään lyhyt esitys niistä asiamiehistä ja avustajista, joiden kuvat löytyvät julkaisussa:

Sivu 20:

F. Broman, New Yorkista, merkkihenkilö Raivaajan asiamiesten, kirjeenvaihtajain ja avustajain joukossa. Ei löydy toista yksityistä, joka suuremmalla innolla ja paremmilla tuloksilla olisi vuosi vuoden jälkeen tehnyt työtä Raivaajan hyväksi, ei ainoastaan kirjeenvaihtajana, asiamiehenä ja avustajana, mutta monella muulla tavalla.

Kalle Tuomela, Fitchburgista, yksi parhaita asiamiesten armeijassa.

Fanny Pajuun, Weirtonista, W. Va., paikallinen Raivaajan asiatoitsija.

A. Jalkanen, New Ipswitchistä, toiminut asiamiehenä ja kirjeenvaihtajana vuosikausia. Välittänyt viimeisimpinä vuosina Raivaajaa ja sosialistista kirjallisuutta noin \$1,000 edestä. Itsepuolestaan arvelee rahallista tulosta vähäpätöiseksi, mutta toivoo, että lehtien ja kirjallisuuden levittämisen kautta tapahtunut sosialismin edistyminen merkitsee enemmän.

K. Lamu, asiamies.(?)

M. W. Holma, Quincysta, Mass., innokkaimpia asiamiehiä. Toiminut sellaisena jo vuodesta 1908 alkaen. Vienyt voittoja paikallisissa asiamieskilpailuissa. Toiminut myöskin kirjeenvaihtajana.

G. A. Salmi, toiminut Ohiossa eri paikoilla lehti- ja kirjallisuusasiamiehenä.

Jalmari Järvinen, Glasport, Pa., monivuotinen asiamies ja kirjeenvaihtaja. On nykyisin Monessessa, Pa. Raivaajan uutistoimiston apulaisena.

Herman Korpi, Worcesterista, Mass., uskollinen sotilas asiamiesarmeijassa.

Sivu 78:

Heikki Halmc, toiminut Raivaajan asiamiehenä ja kirjeenvaihtajana, Brooklynissä, Clevelandissa ja nykyisin Chicagossa.

Lauri Brusila, Fitchburgista, Mass., nuori ja innokas Raivaajan asiamies ja avustaja.

John Viitanen, toiminut aikoinaan asiamiehenä New Yorkissa, nykyään Los Angelessa, Cal.

Emil Koivu, asiamies Granitevillessä, Vt.

M. Laakso, Gloucesterista, Mass., levittänyt ahkerasti Raivaajaa ja sosialistista kirjallisuutta, paitsi Gloucesterissa, myöskin Rockportissa ja Lanesvillessä.

Emil Jaakkola, Gardnerista, Mass., asiamies ja kirjeenvaihtaja.

Arthur Pasila, Fitzwilliamista, N. H., asiamies.

J. Tikkanen, Gloucesterista, Mass., sikäläinen paikallinen asiamies.

Albin Mackie, Fall Riverista, Mass., kirjeenvaihtaja ja asiamies kuluneen viiden vuoden aikana.

Sivu 84:

Aino Foudila, New Yorkista, osaston valitseman kirjallisuustoimikunnan jäsen.

Geo. Altman, Portlandista, Ore., monenmoisen puoluetoimintansa ohella levittänyt väsymättä sosialistista sanomalehdistöä ja kirjallisuutta.

Jalo Kauppinen, Gardnerin, Mass. asiamiehistön jäsen.

Gust. Pursi, Clevelandista, O., monivuotinen Raivaajan asiamies ja kirjeenvaihtaja.

L. Laine, Wertonista, W. Va., paikallinen asiamies.

P. Halko, Brooklynistä, N. Y., levittänyt vuosikautia Raivaajaa ja toiminut paikallisena kirjeenvaihtajana.

Matti Valkonen, kuulunut aikasemmin fitchburgilaiseen asiamiesarmeijaan, mutta toimii nyt Winchendonissa, Mass.

Joel Björklund, Worcesterista, Mass., kaikkien onnistuneitten asiamiesten esikuva ja voittojen viejä yleisissä ja paikallisissa kilpailuissa.

Antti Hackman, So. Ashburnhamissa toimiva Raivaajan asiamies.

Sivu 91:

Pekka Nenonen, White Plainsista, N. Y., kirjeenvaihtaja ja asiamies.

K. Vehteri, Quincysta, Mass., yksi ensimmäisiä uran aukasijoita Raivaajalle, ei ainoastaan kotipaikallaan, mutta yleisesti itävaltioitten suomalaisen työväestön keskuudessa. Kirjoitellut vuosien varrella suuren määrän sanomalehtikirjoituksia, etupäässä Raivaajalle.

Matti Mikkonen, Barressa, Vt., asiamies.

J. Walters, Fayette Citystä, Pa., paikallisasiamies.

C. R. Stone, Clevelandista, O., Raivaajan asijoitsija.

A. Jokinen, Fitchburgista, Mass., kokenut asiamies, aikasemmin Työmiehen levittäjänä Minnesotassa ja myöhemmin Raivaajan Fitchburgissa. Ottaa lehtitilauksen siitä mihin moni muu jättää.

Walde Heininen, Fitchburgista, Mass., yksi parhaista asiamiehistä, kilpailuissa voittaja.

Robert Simes, Maynardista, Mass., toimii osaston valitsemana asiamiehenä nykyisin.

Frank Sillanpää, Worcesterista, Mass., paikallinen asiamies.

Sivu 99:

R. Kortelainen, Huntingtonissa, N. Y., toiminut New Yorkin seutuvilla vuosikautia Raivaajan asiamiehenä.

Otto Saarinen, Quincyssa, Mass., vanhempia asiamiehiä.

Henry Roos, Long Covessa, Maine, toimiva asiamies.

A. Liukkonen, So. Ashburnhamissa, Mass., paikallinen asiamies.

Niilo Hill, Akronissa, O., toiminut Raivaajan asiamiehenä.

Lauri Jokinen, Maynardista, Mass., yksi parhaista paikallisista kirjeenvaihtajista.

J. Varjo, Pittsburghissa, Pa., toiminut asiamiehenä ja kirjeenvaihtajana useissa Pennsylvanian osastoissa.

Matti Väinölä, New Yorkista, N. Y., yksi New Yorkissa toimivista asiamiehistä.

A. Pääkkönen, Wiltonista, N. H., paikallinen asiamies.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATION SINSTITUTET
Piispankatu 3
20500 Turku ☎ 317 536

161-94 Data

Sivu 105:

John Hendrikson, Rockportista, Maine, hoitanut paikallista asiamei-
miestointia kuusi vuotta.

Onni Suuronen, toiminut toimeliaana asiamiehenä Gardnerissa,
Mass. aikoinaan.

A. Jussila, Ashtabula Harborissa, väsynätön paikallinen Raivaa-
jan levittäjä.

W. Pasanen, Sandwichissa, Mass. toimiva asiamies.

Ivar Hella, Proctorissa, Vt. lehti- ja kirjallisuusasioitsija.

Chas. Lehto, Gardnerissa, Mass., sikäläisen asiamiehistön jäsen.

Otto Mäki, Fitchburgista, Mass., yksi vanhempia paikallisia asia-
miehiä.

J. Vänskä, asuu nykyisin Worcesterissa, palvellut kolme vuotta
Fitchburgissa asiamiesarmeijassa.

Esa Hasu, Milfordin, N. H. asiamies.

